

v.10 lety

ÚSTAVU PRO
SOUDOBÉ DĚJINY AV ČR

Aparát ÚV KSČ
v letech 1948–1968

Studie a dokumenty

Svazek 10
1993

Karel Kaplan

**Aparát ÚV KSČ
v letech 1948–1968**

Studie a dokumenty

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR
1993

ISBN 80-85270-20-X

Institute for Contemporary History
Vlašská 9
118 40 Praha 1

Karel Kaplan: The Apparatus of the Central Committee
of the Czechoslovak Communist Party,
1948–1968

Sešity Ústavu pro soudobé dějiny, vol. 10

III g 70a

© 1993 Ústav pro soudobé dějiny AV ČR

ISBN 80-85270-20-X

Republishing of this material in any form is forbidden without permission in writing
from the Publisher.

Obsah

Úvod	7
Postavení aparátu KSČ	9
Aparát ÚV KSČ	19
Generální tajemství ÚV KSČ	21
Odhlášení ÚV KSČ	27
Přílohy	
1. Struktura ÚV KSČ v letech 1945–1946	3
2. Struktura aparátu ÚV KSČ v říjnu 1947	16
3. Seznam funkcí (systematizace) v aparátu ÚV KSČ v roce 1947	39
4. Počet zaměstnanců aparátu ÚV KSČ v letech 1945–1947	43
5. Účiny a pracovních sekretariátu ÚV KSČ k 31.12.1947	44
6. Struktura aparátu ÚV KSČ v únoru 1949	46
7. Struktura aparátu ÚV KSČ v říjnu 1949	48
8. Seznam funkcí (systematizace) v aparátu ÚV KSČ v říjnu 1949	51
9. Otázky o organizaci aparátu ÚV KSČ v říjnu 1949	62
10. Struktura aparátu ÚV KSČ v říjnu 1951	63
11. Záznam porady ÚV KSČ k 10. říjnu 1951	63
12. Stručný popis aparátu ÚV KSČ v říjnu 1951	70
13. Stručný popis aparátu ÚV KSČ v říjnu 1951 a schválený předsednictvem ÚV KSČ 1.10.1951	74
14. Struktura aparátu ÚV KSČ v říjnu 1951 platná do ledna 1953	91
15. Seznam funkcí v aparátu ÚV KSČ, rok 1951–1952	94
16. Struktura aparátu ÚV KSČ v únoru–říjnu 1953	107
17. Seznam funkcí v aparátu ÚV KSČ, rok 1953	110
18. Seznam funkcí v aparátu ÚV KSČ v roce 1953	124
19. Struktura aparátu ÚV KSČ v březnu 1953	127
20. Organizační schéma aparátu ÚV KSČ k 29. květnu 1953	138
21. Systematizace pracovníků aparátu ÚV KSČ k 31.12.1953	141
22. Organizační schéma aparátu ÚV KSČ k 31. prosinci 1957	144
23. Přehled o politických pracovnících aparátu ÚV KSČ v srpnu 1958	149
Seznamy	150

Obsah

Úvod.....	7
Postavení aparátu KSČ.....	9
Aparát ÚV KSČ.....	19
Generální tajemník ÚV KSČ.....	21
Oddělení ÚV KSČ.....	27
Přílohy	
1. Sekretariát ÚV KSČ v letech 1945–1946.....	35
2. Struktura aparátu ÚV KSČ v říjnu 1947.....	36
3. Seznam funkcí (systematizace) v aparátu ÚV KSČ v roce 1947.....	38
4. Počet zaměstnanců aparátu ÚV KSČ v letech 1945–1947.....	43
5. Údaje o pracovnících sekretariátu ÚV KSČ k 31.12.1947.....	44
6. Struktura aparátu ÚV KSČ v únoru 1949.....	46
7. Struktura sekretariátu ÚV KSČ v srpnu 1949.....	48
8. Seznam funkcí v aparátě ÚV KSČ v srpnu 1949.....	51
9. Otázky o organizaci a činnosti aparátu ÚV VKS(b) připravené Klementem Gottwaldem pro sovětské poradce.....	62
10. Struktura oddělení ÚV KSČ a seznam funkcí v září 1951.....	63
11. Záznam projevu Klementa Gottwalda na schůzi předsednictva ÚV KSČ k reorganizaci ústředního aparátu strany.....	70
12. Stručný popis úkolů oddělení a odborů aparátu ÚV KSČ, schválený předsednictvem ÚV KSČ 1.10.1951.....	74
13. Struktura aparátu ÚV KSČ z října 1951 platná do ledna 1953.....	91
14. Seznam funkcí v aparátu ÚV KSČ, rok 1951–1952.....	94
15. Struktura aparátu ÚV KSČ z února–října 1953.....	107
16. Seznam funkcí v aparátu ÚV KSČ únor–říjen 1953.....	110
17. Struktura aparátu ÚV KSČ, rok 1955.....	124
18. Seznam funkcí v aparátu ÚV KSČ v roce 1955.....	127
19. Struktura aparátu ÚV KSČ v březnu 1956.....	135
20. Organizační schéma aparátu ÚV KSČ k 29. květnu 1965.....	138
21. Systemizace pracovníků oddělení ÚV KSČ k 31.12.1966.....	141
22. Organizační schéma aparátu ÚV KSČ k 31. prosinci 1967.....	144
23. Přehled o politických pracovnících aparátu ÚV KSČ, srpen 1968.....	148
Summary.....	150

Úvod

V systému komunistické moci měl klíčové postavení aparát komunistické strany, který se stal její pevnou oporou, vykonavatelem a spolutvůrcem oficiální politiky. Jeho role se v mocenském mechanismu neomezovala na pouhé zajišťování politických rozhodnutí vedení; okruh jeho působnosti a jeho mocenská váha byly tak veliké, že patřil k základním sloupům komunistického režimu. Významu a roli aparátu KSČ dosud neodpovídal odborný zájem o studium jeho činnosti a vývoje jeho struktury. Práce tohoto druhu dosud chybějí a předkládaná publikace chce být počátečním příspěvkem alespoň k dílčímu zaplnění bílého místa v poválečné historii Československa.

Publikace se omezuje na aparát ÚV KSČ a má dvě části. První – studie – se zabývá postavením stranického aparátu vůbec, stručným popisem struktury sekretariátu ÚV KSČ a vztahy mezi jeho jednotlivými články. Druhou část tvoří přílohy, obsahující schéma struktury ústředního aparátu KSČ a seznam funkcí v něm. Hlavní pozornost je zaměřena na vývoj aparátu ÚV po roce 1948, předcházející období je zachyceno pouze ve stručném přehledu (*přílohy 1–5*).

Struktura ústředního stranického aparátu procházela častými změnami, ale pouze některé byly podstatné; ty se pak promítly v úpravách systemizace aparátu ÚV KSČ, schvalované vedením KSČ. Přílohy zachycují hlavně výraznější změny, vyvolané politickými událostmi či přeměnami. K nejdůležitějším patřil únorový státní převrat v roce 1948 a nastolení komunistické totalitní moci. Změnila se role a poslání komunistické strany, která se z organizace boje o moc se stala stranou moci, tj. hlavní organizací pro výkon totalitní moci.

Novému poslání se přizpůsobovala i struktura aparátu ÚV KSČ, která se dotvářela v letech 1949–1951 (*přílohy 6–9*). Odvolání generálního tajemníka ÚV KSČ R. Slánského a ostrá kritika všemocného postavení a práce stranického aparátu („druhého centra moci“) vedly ke změně jeho struktury (*přílohy 10–12*). Součástí těchto snah byl i Gottwaldův pokus o přestavbu aparátu, která se však uplatňovala pouze několik měsíců v roce 1953 (*přílohy 13–14*).

Pokusy z let 1951–1953 o odstranění všemocnosti komunistických sekretariátů a „aparátčků“ nepřinesly očekávané výsledky. Došlo sice k oslabení jejich mocenských pozic, avšak pouze přechodně. Návrat k silné pozici stranického aparátu jen potvrzoval, že takové postavení je pro stabilitu komunistického režimu nezbytné. Od roku 1955 všemocnost aparátu soustavně sílila a jeho struktura neprodělávala podstatné změny. Nicméně od

poloviny padesátých let se jej vedení KSČ snažilo přizpůsobovat měnící se vnitropolitické situaci – nesmělé liberalizaci politických poměrů, začínající v šedesátých letech (*příloha 15–19*). Vedoucí funkcionáři sekretariátu ÚV KSČ usilovali o zvýšení odborné a politické úrovně politických pracovníků aparátu a o upevnění jejich „stranické věrnosti“ a „třídního postoje“ (*příloha 20*).

Všechny údaje v přílohách pocházejí se Státního ústředního archivu, z fondů 05/1, 09/1, 100/1. Přílohy č. 2, 13, 15, 17 zpracoval Leopold Rykl v roce 1968 v komisi ÚV KSČ pro dokončení stranické rehabilitace.

Ve studii i v přílohách je používáno několik různých termínů pro označení aparátu ÚV KSČ a jeho jednotlivých článků, nejčastěji stranický aparát, stranický pracovník, tajemník ÚV apod. Není-li uvedeno jinak, jedná se o funkcionáře a útvary Komunistické strany Československa.

Díky za spolupráci patří pracovníkům SÚA.

Karel Kaplan

Postavení aparátu KSČ

Aparát KSČ – v souhrnu straničtí pracovníci nebo též systém stranických sekretariátů a zařízení – tvořil nejdůležitější mocenský nástroj stranického vedení. Jeho důležitost byla dána několika faktory.

Předně šlo o aparát nejmocnějších orgánů, o aparát, který si podle svých potřeb samy vybudovaly a také řídily. Jejich vztah definovalo ústředí (v roce 1957) tak, že „ve stranickém aparátě je třeba spatřovat neochvějnou jednotu vůle a činu mezi orgány strany a pracovníky aparátu“. Spojení obou – vedení a aparátu – bylo zajišťováno personálně. Tajemníci OV, KV a ÚV tvořili jádro mocenských skupin¹ zároveň nebo právě proto, že stáli v čele aparátu. Mocenská skupina si svůj aparát chránila a obhajovala proti kritikám, které ho stíhaly nejvíce v krizových chvílích strany. V Československu to bylo v roce 1951 po zatčení generálního tajemníka Slánského, v roce 1956 po XX. sjezdu KSSS a v roce 1967–68 při pádu A. Novotného. V takových případech se kritika aparátu označovala za projev trockismu, za útok na páteř strany.

Navíc měl stranický aparát jako jediný k dispozici komunistickou stranu, její organizace a funkcionářský aktiv, jejichž prostřednictvím kontroloval i mimostranické instituce. Stranu ovládal tak, že řídil její běh. Podléhaly mu všechny její organizace a instituce; pracovníci aparátu přicházeli nejvíce do styku s členy a funkcionáři, pro jejichž naprostou většinu byl stranický sekretariát jediným nebo hlavním reprezentantem KSČ. Na jeho půdě se scházeli, od jeho pracovníků dostávali pokyny a směrnice, s nimi se radili, sdělovali jim stížnosti a dožadovali se jejich rad, které přijímali jako pokyny a stanoviska strany.

Pracovníci stranického aparátu tvořili nejdůležitější a politicky nejpevnější složku funkcionářského aktivu. Všichni funkcionáři je sice považovali za lidi ze svého středu, zároveň však uznávali jejich zvláštní postavení. Spatřovali v nich ty, kteří vědí, co strana potřebuje a chce a kteří mohou mnohé záležitosti vyřídit a prosadit.

Za druhé šlo o aparát, který připravoval rozhodnutí mocenských skupin a v souladu s jejich vůlí je interpretoval a zajišťoval. Všechny pokusy omezit jeho práci jen na realizaci usnesení skončily neúspěšně. Přesto však v jeho činnosti tato stránka převažovala, zejména vynikala jeho kontrolní a dohlížecí role nad všemi institucemi společenského života.

1 Mocenskou skupinu v ústředí tvořili členové předsednictva ÚV KSČ a sekretariátu ÚV KSČ (organizačního a politického).

Za třetí šlo o aparát politicky a „třídně“ pevný. Rozhodujícím kritériem výběru jeho pracovníků byla bezvýhradná věrnost straně, souhlas s její politikou a poslušné plnění pokynů a směrnic mocenské skupiny. Z hlediska sociální struktury byl od počátku aparát budován jako dělnický. Převaha dělníků z povolání nebo příslušníků z dělnických rodin se udržela. Od druhé poloviny šedesátých let se sice sociální struktura měnila ve prospěch inteligence, přesto však v roce 1980 téměř 60 % pracovníků stranického aparátu bylo původním povoláním dělníky a 89 % pocházelo z dělnických rodin.

Za čtvrté šlo o aparát univerzální. Mocenská skupina prosazovala svá rozhodnutí prostřednictvím různých odvětví státního hospodářského aparátu nebo masových organizací, ale pouze stranický aparát byl schopen prosazovat usnesení vcelku a zároveň koordinovat činnost všech mimostranických institucí. Nadřazenost nad všemi ostatními aparáty vyplývala přímo z toho, že byl aparátem mocenských skupin. Vůči všem institucím vystupoval nejen jako mluvčí své mocenské skupiny, ale jako mluvčí celé strany, zajišťující její vedoucí roli. Od roku 1948 se jeho struktura přizpůsobovala státní a společenské organizaci.

Pro každou oblast společenské činnosti nebo organizaci byl ve stranickém aparátě referent, který vyžadoval a zajišťoval na přiděleném úseku realizaci stranických usnesení, ukládal úkoly a kontroloval činnost „své“ mimostranické instituce. On za ně neodpovídal politicky nikomu jinému než své mocenské skupině a straně, zatímco vedoucí funkcionáři institucí byli odpovědní jak straně, tak své nadřízené složce nebo svému vedení; hlavně pak nesli odpovědnost před zákonem. Stranický aparát tedy působil jako stínový aparát, nahrazoval nebo dubloval aparáty ostatní. Všechny pokusy omezit nebo zrušit roli stínového aparátu se setkávaly jen s dílčími úspěchy, neboť každý článek stranického aparátu disponoval vůči všem mimostranickým institucím a aparátům rozsáhlou pravomocí, zajišťovanou podporou vlastní mocenské skupiny a vyššího článku stranického aparátu.

Za páté stranický aparát působil v mocenském mechanismu jako nástroj mocenské skupiny, spolu i vedle ní, ale měl též schopnost, považoval-li to za nutné – a to bylo v jeho postavení nejzávažnější – operovat jako samostatná síla za ni i proti ní. Tuto „nezávislou roli“ mohl realizovat ve všech fázích své činnosti – v přípravě rozhodování mocenské skupiny, v interpretaci a způsobu zajišťování její vůle a směrnic.

Počet pracovníků stranického aparátu se často měnil. Záhy po nastolení komunistické moci začal narůstat a ustálil se na systemizaci z roku 1967, tj. na 8499 pracovnících, z toho byly dvě třetiny (5240) politických. V okresech jich pracovalo kolem 4886, v krajích 1344, ve slovenském ústředí

278, v celostátním 757. V průměru připadal na 280 komunistů jeden politický pracovník aparátu. Vezmeme-li v úvahu i ty stranické pracovníky, kteří byli placeni z rozpočtu závodů, snížil se toto číslo na 250 komunistů na jednoho politického pracovníka.

Směrnice pro práci stranického aparátu, schválené vedením KSČ, mu ukládaly připravovat podklady pro rozhodování stranických orgánů, zajišťovat a kontrolovat realizaci jejich usnesení a směrnic, pečovat o činnost všech stranických a mimostranických institucí, řídit funkcionářský aktiv a provádět výběr a rozmísťování kádrů. Stranický aparát se zabýval všemi úkoly, ne všemi však stejně. V jeho činnosti dominovala realizace rozhodnutí a směrnic. Zajišťoval ji dvěma směry – přenášel úkoly na nižší stranické složky a na mimostranické instituce v okruhu své působnosti a kontroloval, jak je realizují. Dohled na mimostranické instituce prováděl jak přímo, tak prostřednictvím nižších stranických organizací, které zase kontroloval pomocí rozsáhlé sítě instruktorů.

„Přenášení úkolů“, kontrola jejich realizace a dohled na činnost organizací a institucí byl převážně organizační a kádrovou prací, pro kterou byl aparát jako „vrchní úřad přes politiku“ s rutinovanými úředníky nejlépe uzpůsoben. Příprava podkladů pro rozhodování mocenských skupin naopak vyžadovala jistý stupeň kvalifikace, sumu znalostí, které většina pracovníků postrádala. Proto se na této „tvůrčí práci“ podílela přímo jen minimálně. Působila při ní spíše jako organizátor a koordinátor aktivity druhých, většinou funkcionářů mimostranických institucí, jen omezeně jako spolutvůrce a výjimečně jako vlastní autor zpráv a návrhů usnesení.

Charakter práce stranického aparátu vyžadoval organizátora, politického praktika a poslušného úředníka, pro něhož se zajišťování směrnic stalo už naprosto běžnou rutinou, stereotypem. Této potřebě se podřizovala kritéria výběru. Za ideální typ stranického pracovníka byl považován ten, kdo prošel aparátem v okrese, v kraji a potom absolvoval politickou školu. V okrese se pracovníci rekrutovali ponejvíce z funkcionářů základních organizací a mimostranických institucí. Tajemník OV KSČ vybíral nové pracovníky pro svůj resort z okruhu známých funkcionářů přímo „z výroby“ nebo mezi těmi, kteří skončili stranickou školou.

Do krajského aparátu přicházeli ponejvíce pracovníci z okresů. Výběr tu byl náročnější, měřítko přísnější. Každý vedoucí si obstarával po dohodě s tajemníkem KV KSČ pracovníky pro své oddělení. Na základě zpráv svých spolupracovníků, porad pracovníků svého resortu z okresů a po dohodě s krajským instruktorem si „vytypoval“ jednoho nebo dva kandidáty, kteří připadali v úvahu pro práci v jeho oddělení. Jakmile se vyskytla

nutnost doplnit oddělení, jednal s tajemníkem OV KSČ o jeho uvolnění pro kraj nebo ho zařadil „do perspektivních kádrů“, vyslal do stranické školy a po jejím absolvování jej převzal do oddělení. Obdobně postupovali vedoucí oddělení a jejich zástupci v ústředí. V ojedinělých případech byl postup opačný; ústředí vysílalo své pracovníky do aparátu krajů a ty zase do okresů.

Funkcionáři mimostranických institucí v kraji a ústředí přicházeli přímo do stranického aparátu jen výjimečně, většinou při obsazování funkcí, které vyžadovaly nezbytný stupeň kvalifikace (znalost hudby, literatury ap.). Ti se obvykle odlišovali od rutinovaných pracovníků aparátu a brzy se vraceli „nazpět“. Přejich opačným směrem – ze stranického aparátu do aparátu mimostranických institucí – byl naopak velmi častý. Odcházel ti, kteří se neosvědčili nebo ti, kteří byli vysláni „stranicky posílit“ jiné instituce nebo sami z různých důvodů o přestup usilovali.

Obdobně jako výběr probíhal i postup stranických pracovníků do vyšších funkcí. Vedoucí odboru KV a ÚV KSČ se obvykle vybíral z pracovníků oddělení, vedoucí oddělení KV buď z pracovníků oddělení KV nebo tajemníků OV, zástupce vedoucího oddělení ÚV z vedoucích odborů, z absolventů moskevské stranické školy nebo z vedoucích oddělení KV. Vedoucí oddělení ÚV KSČ se většinou rekrutovali z vedoucích tajemníků nebo tajemníků KV KSČ.

Principy výběru vedly k tomu, že se postupně z dlouholetých pracovníků, rutinovaných profesionálů a aparátníků vytvořilo jakési pevné jádro aparátu. Ti věděli, že práce v aparátě je jedinou profesí, kterou mohou ještě vykonávat a je jediným zdrojem jejich existenční jistoty. Odtud pramenila jejich snaha udržet se v aparátě, která se projevovala bezvýhradnou poslušností až servilností vůči nadřízeným. Byli to také oni, kdož vytvářeli vědomí a atmosféru stranického aparátu, určovali jeho pracovní metody a rytmus jeho chodu.

Mocenské skupiny a vedení jejich aparátu měly na stabilizaci kádrů zájem. Tajemníci a vedoucí oddělení v okrese, kraji a ústředí přemísťovali pracovníky z jednoho resortu do jiného, handlovali s nimi mezi sebou, jen aby osvědčené a dlouholeté udrželi v aparátě. Neohlíželi se na jejich odbornost a okruh získaných zkušeností, často ani na jejich pracovní kvality, neboť odbornost spočívala už v jejich nynější profesi pracovníka stranického aparátu. A tak v něm vegetovalo mnoho těch, kteří už působili v několika odděleních či odborech a „řídili“ několik i naprosto rozdílných resortů. Jestliže k 1. lednu 1966 bylo v aparátu přes 50 % politických pracovníků déle než pět let, tak koncem sedmdesátých let jejich podíl překročil tři čtvrtiny.

Od padesátých let se dosažené vzdělání pracovníků aparátu jako celku zvyšovalo. Jestliže ještě na jejich konci byli absolventi vysoké školy jen výjimkou, potom od šedesátých let jich rapidně přibývalo. V roce 1968 mělo v ústředním aparátě přes 70 % politických sil vysokou školu; v nižších článcích jich bylo podstatně méně, ale v roce 1980 dosáhlo vysokoškolského vzdělání již přes 40 % politických pracovníků celého aparátu. Šlo převážně o absolventy Vysoké školy politické pražské nebo moskevské. Přes tento pokrok zůstávala úroveň aparátu i jeho odborná a politická kvalifikace nízká.

Odborné znalosti pracovníků o resortech, které spravovali, byly povrchní, politické vědomosti omezené a jednostranné. Zvláště charakteristická byla neznalost mezinárodních otázek. Pracovníci aparátu se nesnažili svoje vědomosti rozšiřovat a nikdo to od nich ani příliš nepožadoval. Postačovalo jim absolvování politické školy. Dokonce lze říci, že znalosti, příliš převyšující průměr, se ostatním jevily jako něco nežádoucího, jako možné ohrožení vžitých ideologických šablon a jako zárodek ideové nepevnosti. Pro opravdové zájemce navíc bylo velmi obtížné získat další informace a poznatky o světových událostech. Ze zahraničního tisku dostávali tajemníci a oddělení ÚV KSČ a vedoucí tajemníci KV KSČ pouze sovětskou Pravdu. Tiskové orgány komunistických stran kapitalistického světa docházely v jednom exempláři pouze příslušným pracovníkům mezinárodního oddělení ÚV. Z nekomunistického tisku dostávali jen výjimečně některý světově známý deník. Zájemci o mezinárodní události byli tedy odkázáni na monitorované zprávy tiskové kanceláře, které denně dostával vedoucí oddělení ÚV KSČ; ostatní pracovníci se s nimi mohli seznámit až s týdenním zpožděním.

Ještě hůře to vypadalo s literaturou. Pro pracovníky ústředního aparátu KSČ nebylo obtížné obstarat si knihy vyšlé v zemích sovětského bloku, neprojevovali však o ně zájem. Nekomunistické publikace ze Západu byly však i pro ně fakticky nedostupné. Tajemníci a vedoucí oddělení ÚV KSČ měli možnost některé získat, protože byli na prvním místě v seznamu osob a institucí, které dostávaly publikace, přicházející ze Západu do Československa a zabavené Státní bezpečností. Ta také vydávala přehled zabavených knih a časopisů. Tajemníci a vedoucí oddělení ÚV KSČ však tohoto privilegia nevyužívali, nezajímali se o tuto literaturu už proto, že neměli potřebné jazykové znalosti. Straničtí pracovníci nižšího ranku mohli získat uvedené publikace jen prostřednictvím vedoucího svého oddělení a tajemníka ÚV KSČ, kterým ovšem museli zdůvodnit služební potřebu knihy. Protože se obávali obvyklého obviňování „z kacířství“, většinou se ani neodhodlali žádost napsat.

Ideologická výchova provázela stranického pracovníka nepřetržitě: koncentrovaně ve stranické škole, jinak v běžné práci, na poradách, konferencích, školeních, při čtení tisku i v soukromých rozhovorech. Jeho politické myšlení se tak pohybovalo v přesně vymezených hranicích a řídilo se během doby vytvořenou praxí a zásadami. Podřizovali se jim vědomě či nevědomě všichni. Jejich dodržování patřilo mezi kritéria výběru pracovníků stranického aparátu i mezi podmínky udržení se v něm. Tvořily také jedno z hlavních ideologických pout, které pracovníky aparátu svazovalo – stejným či obdobným způsobem myšlení – s mocenskými skupinami a funkcionářským aktivem.

Jejich politické myšlení vytvářely především dva faktory: ideologie a víra. Společenská realita a vlastní zkušenosti působily v tomto směru jen omezeně, neboť existovaly hranice, které určovaly, o čem směl stranický pracovník přemýšlet a kam až směl ve svých pochybnostech dojít. Nejvýrazněji formovaly jeho myšlení ideologické šablony, na jejichž vytváření se i sám podílel a které vyhlášovalo vedení KSČ jako teoretické postuláty. Ve skutečnosti bylo politické myšlení vtěsnáno do ideologických šablon, pohybovalo se v nich a bylo jimi svázáno. Stranickým pracovníkům takovýto stav vyhovoval, rádi tento způsob myšlení přijímali, protože jim dával jednoduchý recept na odpovědi a řešení problémů. Nemile nesli, když docházelo ke změně ideologických šablon, neochotně opouštěli staré a zvykali si na nové.

Druhý faktor – víra, důvěra – měl podobu několika pevných, neotřesitelných dogmat, zakotvených ve vědomí. Především šlo o bezpodmínečnou víru v Sovětský svaz a jeho politiku, důvěru ve správnost vlastního režimu, ve vlastní mocenskou skupinu a její politiku. Mnozí straničtí pracovníci občas zapochybovali o správnosti toho či onoho konkrétního rozhodnutí mocenské skupiny, ale zároveň věděli, že pochyby nesmějí dát najevo a že nesmějí přerůst v pochybnosti o režimu a obecné politické linii.

Základním znakem politického myšlení byla jednoduchost, nekomplikovanost a také jednoznačnost odpovědí na společenské problémy. Stranický pracovník měl „třídní pohled“ na svět, který se dělil na svět kapitalistický a socialistický. Za nepřátele socialismu byly považovány všechny státy a hnutí, které se nepodřizovaly Sovětskému svazu nebo nepodporovaly jeho politiku. Kapitalistický svět se diferencoval na Spojené státy, které se chovají jako imperialistická koloniální velmoc, a na ty ostatní. Přitom kapitalistické státy vynakládaly mnoho sil, aby ubránily před vítězným postupem socialismu nejen domácí režimy, ale zejména třetí svět.

Pohled stranického pracovníka na domácí problémy se poněkud odlišoval od jeho vidění světových událostí a jejich třídění do škatulek. Výchozím bodem sice bylo přesvědčení o správnosti režimu, přesto však nemohl ignorovat existující realitu – nedostatky odshora dolů, od soustavných potíží života občanů až po řídicí činnost ústředních institucí. Střetával se s nimi denně a připomínali mu je i funkcionáři, se kterými přicházel do styku. Nerad je však viděl, nerad o nich slyšel, nerad o nich mluvil. Ale musel. Jejich příčinu neviděl v systému, v chybné politické linii či rozhodnutí strany, ale naopak – v nesprávném plnění oficiální politiky funkcionáři mimostranických institucí, nebo i v činnosti nepřátel socialismu. A tak měl zcela jednoduché východisko – vždy a všude důsledně plnit stranická usnesení a pokyny a odstraňovat ty, kteří to nechtějí nebo neumějí dělat nebo dokonce vystupují proti politické linii KSČ.

Jednoduchost, jednoznačnost a omezenost politického myšlení plodily to, co lze nazvat přesvědčením o vlastní neomylnosti. Stranický pracovník byl přesvědčen, že reálně socialistický režim je nejlepším uspořádáním společnosti, věřil nebo předstíral víru, že socialismus v budoucnu zvítězí na celém světě. Byl přesvědčen, že jedině Sovětský svaz a strana mají správný recept na všechny problémy života na zemi, monopol na pravdu; všechny protiargumenty a jiná hlediska zcela automaticky odmítal jako názory nepřátelské, revizionistické a nesprávné. Zkrátka: sovětský blok byl pro něho středem světa, kolem nějž se svět točil a který určoval běh světových událostí.

Pro duševní aktivitu stranického pracovníka byla charakteristická pohodlnost při hledání řešení problémů jeho resortu nebo vynalézání nových forem politické práce. Novoty se od něho příliš nevyžadovaly a navíc neměl jistotu, že při jejich prosazování nenarazí na odpor nadřízených soudruhů. Postupoval tedy jako zkušený rutinér – přesně věděl, kde si má obstarávat myšlenky, nápady a návrhy; věděl, jak má s nimi zacházet, které jsou přijatelné a které by na vyšších místech neprošly; věděl, jaké už běžně používané pracovní metody má uplatnit, po kterých již vyježděných kolejkách stranické práce se má dát. A hlavně věděl, že mu dosavadní praktiky dostačují, že jsou přijatelné pro „nadřízené i podřízené“ a výhodné pro něho, neboť je suverénně ovládal a bez námahy prováděl. A tak jakmile dostal úkol něco zajistit či zorganizovat, automaticky se v jeho vědomí vybavila ustálená šablona, vyběhla jak ze zásuvky a byla hned použitelná.

Motivy, které udržovaly pracovníky ve stranickém aparátě, měly ideologický, mocenský a sociální charakter. Účinnost ideové motivace značně

slábla, přesto se mnozí stále domnívali, že slouží socialistickým ideálům a cítili se být revolucionáři z povolání. Pro většinu se však práce v aparátě brzy změnila na pouhé zaměstnání v nejvyšším úřadě. Mocenské pouto, které stále sílilo, spočívalo v sebeuspokojení z příslušnosti k mocensky nejvýznamnějšímu aparátu a z toho plynoucího podílu na moci.

Nejsilnější byla sociální motivace; vyplývala ze skutečnosti, že většina funkcionářů získala ve stranickém aparátě takovou životní úroveň, jaké by na jiném místě nedosáhla. V roce 1953 byl vydán platový řád pro pracovníky aparátu OV, KV, ÚV KSČ, který během času prodělal jen nepatrné korektury. Výše platu se určovala na základě vykonávané funkce, s pohyblivými příplatky za vzdělání a délku praxe ve stranickém aparátě nebo v oboru. Rozdíly mezi okresy, kraji a ústředím byly dosti znatelné a platové rozdíly mezi tajemníky ÚV a vedoucími oddělení - referenty ještě větší. V ústředí mezi tajemníkem (15 000 Kčs měsíčně) a referentem šlo o rozdíl čtyř až pětinašobný, mezi vedoucím oddělení (7–9000 Kčs měsíčně jako vedoucí tajemník KV KSČ) a referentem dvoj až trojnásobný.

Průměrné platy stranických pracovníků nedosahovaly ve srovnatelných funkcích úrovně ve státním a hospodářském aparátě, ale přesahovaly průměrné platy těchto kategorií zaměstnanců. V roce 1967 činil průměrný plat pracovníků stranického aparátu v okrese 2628, v kraji 2990 a v ústředí 3453 Kčs. Průměrná dělnická mzda činila 1609, plat technicko-inženýrského pracovníka 2288 a úředníka 1451 Kčs. Následující srovnání není příliš přesné, neboť průměrné platy pracovníků aparátu zahrnují jak platy písařek, tak šest až sedmkrát vyšší platy tajemníků. V roce 1966 dosahovalo příjmem v rozmezí 2500–3000 Kčs pouze 4,3 % československých pracujících a kolem 3500 Kčs dokonce jen 0,4 %. Pracovníci aparátu tedy patřili do horních příjmových kategorií a jeho vedoucí funkcionáři k naprosté špičce. Uvedené relace se v podstatě neměnily, pokud však ke změně došlo, tak vesměs ve prospěch pracovníků aparátu.

Součástí sociálního pouta byla velmi diferencovaná privilegia, jiná v ústředí než v okresech, jiná u tajemníků než u sekretářek. Kromě nejdůležitějšího – takového podílu na moci, který zajišťovala jen práce ve stranickém aparátě – šlo o různé formy protekcionismu. Už příslušnost ke stranickému aparátu otevírala dveře úřadů, vyvolávala laskavost a ochotu byrokracie; prostý občan právě tuto vlastnost byrokracie téměř neznal. Pracovníci aparátu měli rozsáhlé konexe a s nimi spojenou protekci. Tím, že každý z nich spravoval nějaký úřad, úsek hospodářství nebo zásobování, řídil aparát vše, co bylo zapotřebí k životu. Každý z pracovníků aparátu zprostředkovával ostatním privilegia v obstarávání úzkoprofilových druhů zboží, protekci na úřadech, školách a u různých institucí.

Stranický aparát se dělil podle oblasti a povahy své činnosti na několik částí. Nejdůležitější byla tzv. operativní část – stranické sekretariáty. Druhou představovala stranická zařízení, která se podílela na realizaci politiky přímo (politická škola, stranická muzea, Ústav dějin KSČ). Třetí část tvořil stranický aparát v ozbrojených složkách, do čtvrté se řadily ty státní instituce, které stranický aparát přímo řídil a považoval je za svoji odnož, za jakýsi svůj nepřímý článek (např. společenskovední ústavy ČSAV, Hlavní správa tiskového dohledu, Československá tisková kancelář).

Operativní část stranického aparátu byla uceleným útvarem s centrálou a nižšími články v krajích, okresech a závodech. V ústředí chápali aparát jako celek, jeho nižší složky považovali spíše za svůj podřízený úřad než za útvar nižší mocenské skupiny. Nižší články byly podřízeny jednak své mocenské skupině, jednak nadřízenému aparátu; tato druhá linie byla hlavní, možno říci podstatná.

Rozhodující podřízenost vyššímu článku byla zvyrazněna tím, že stranický aparát fakticky řídili tajemníci OV, KV a ÚV KSČ. Každý tajemník OV a KV zodpovídal za svůj resort své mocenské skupině a svému vedoucímu tajemníkovi, hlavně však resortnímu tajemníkovi KV nebo ÚV, kteří měli hlavní slovo při navrhování podřízených tajemníků (OV, KV) do funkcí. Podřízenost byla buď přímá, nebo častěji zprostředkovaná vedoucím oddělení vyššího článku aparátu.

Vedoucí (generální) tajemník měl výlučnou pozici i v řízení aparátu. Byl tajemníkem „nadresortním“, neboť disponoval celým aparátem, všemi jeho resorty. Svě i nadřízené mocenské skupině a vyššímu vedoucímu tajemníkovi odpovídal za práci celého aparátu. Jemu byli pracovně podřízeni tajemníci, on je pověřoval úkoly a jemu se zodpovídali z jejich plnění. Navíc mohl do činnosti všech oddělení a pracovníků zasahovat přímo, bez resortního tajemníka, ukládat jim úkoly, vyžadovat informace. Byl-li porušen vztah podřízenosti mezi vedoucím tajemníkem a tajemníkem nebo při výraznějším nesouladu mezi nimi zasahovala vyšší stranická instituce a většinou odvolávala tajemníka.

Ústředí velice dbalo na subordinaci nižších článků stranického aparátu vyšším, jejím prostřednictvím zajišťovalo jednotné chápání, výklad a realizaci rozhodnutí své mocenské skupiny, předávalo vlastní směrnice a kontrolovalo jejich plnění. Funkční jednotu celého aparátu prosazovalo ústředí už osvědčenými metodami. Směrnice obecnějšího rázu sdělovalo krajům i okresům písemně, v dopisech nebo dálnopisem. Např. za dva roky (říjen 1963–65) jich dostaly přes tři sta, tedy zhruba každý druhý den. Posílal je pouze tajemník ÚV KSČ. Pokyny organizačního rázu oznamovalo každé

oddělení ÚV svému úseku v krajích a byly velice časté. Velmi důležité bylo osobní předávání směrnic. Obvykle prostřednictvím instruktora ÚV KSČ (pro kraje) a krajského instruktora (pro okresy). U zvláště významných rozhodnutí, která se realizovala jako celostátní akce (kampaně), vysílalo ústředí a kraje do okresů politické brigády, složené z pracovníků aparátu a dalších funkcionářů.

Vysoce ceněným prostředkem udržování jednoty stranického aparátu a jednotného výkladu rozhodnutí a směrnic byly porady tajemníků. Některé kraje konaly porady vedoucích tajemníků OV KSČ pravidelně, porady resortních tajemníků bývaly nepravidelné. Všechny, včetně obsahu jednání, schvaloval sekretariát KV KSČ. Resortní porady pracovníků okresního aparátu povoloval krajský tajemník. Od pravidelných porad vedoucích tajemníků KV, svolávaných generálním tajemníkem, se v ústředí upustilo. Scházely se nepravidelně za účasti členů předsednictva a sekretariátu ÚV KSČ. Byla to velká událost, o které dokonce přinášel oficiální zprávu denní tisk. Jejich konání, včetně tezí referátu, schvalovalo předsednictvo ÚV KSČ. O poradách resortních tajemníků KV KSČ rozhodoval sekretariát ÚV KSČ, který také projednával teze referátu. Porady vedoucích oddělení KV povoloval resortní tajemník ÚV KSČ, porady ostatních pracovníků příslušný vedoucí oddělení ÚV KSČ. Jen mimořádně – obvykle v době zásadní změny oficiální politiky – pořádalo předsednictvo ÚV KSČ celostátní porady okresních vedoucích tajemníků KSČ.

Porady tajemníků OV a KV KSČ se svolávaly obvykle k objasnění a realizaci důležitého stranického usnesení (např. při změně politiky v některé oblasti společenského života), k přípravě politických kampaní (např. k usnesení ÚV KSČ o školství, o rozvoji zemědělství, o hospodářských plánech, ale také k přípravě zemědělských prací, k regulaci členské základny, k přípravě voleb orgánů moci) a ke kontrole, jak jsou realizována důležitá usnesení a směrnice. Porady resortních pracovníků (referentů) se zabývaly zcela konkrétními záležitostmi, např. zahájením školního roku, náborem předplatitelů stranického tisku, přípravou výročních členských schůzí, zajišťováním různých oslav, socialistickou soutěží, prací odborů apod. Probíhaly podle zaběhlého schématu. Pořádající tajemník či vedoucí oddělení KV nebo ÚV KSČ hovořil o politickém významu projednávané věci a o jejím organizačním zajištění. Účastníci podávali zprávy o stavu, v jakém se u nich projednávaná záležitost nachází. Poradám se přisouval velký význam. Příslušná oddělení ÚV a KV se na svých schůzích zabývala jejich průběhem a hlavně poznatky, které pro jejich resort vyloučily z diskuse.

Aparát ÚV KSČ

Aparát ÚV KSČ nebo ústřední stranický aparát byl tvořen dvěma články – sekretariátem a stranickými zařízeními. Ústřední sekretariát byl mocensky a politicky nejvýznamnější složkou výkonných aparátů vůbec, neboť:

1. V celém stranickém aparátě zaujímal klíčové postavení.
2. Byl aparátem všemocné ústřední mocenské skupiny. Stál jí nejbližší, nejlépe znal její názory a představy, záměry jejích usnesení a směrnic, které obvykle sám formuloval, interpretoval, prosazoval a rovněž zajišťoval jejich realizaci.
3. Vystupoval a byl uznáván jako nejvyšší představitel strany, spoluvůrce, vykladač a realizátor její politiky, ochránce jejích zájmů, jako „vrchní úřad přes politiku“.
4. Přímo řídil všechny články stranického aparátu a všechny aparáty mimostranických institucí. S tím souvisela prakticky neomezená možnost zasahovat do všech otázek společenského života, do práce všech institucí, ať již z pokynu vedení KSČ, tajemníků ÚV nebo z vlastní iniciativy svých resortních pracovníků.
5. Opíral se o privilegovanou pozici tajemníků ÚV KSČ, kteří byli vedoucími postavami politického života země, mocenského mechanismu a ústředního sekretariátu. Tato personální symbióza nejvlivnější části mocenské skupiny a řídicího sboru stranického aparátu vrcholila ve funkci generálního tajemníka – vedoucího představitel strany a nejvyššího úředníka jejího aparátu.

Od roku 1948 prodělal ústřední sekretariát mnoho reorganizací, které se jen málo dotýkaly základních obrysů jeho struktury. Měnil se počet tajemníků, vznikala či zanikala některá oddělení a odbory, ale ty útvary, které tvořily kostru jeho organizace, zůstávaly stabilní. Detailní strukturu určovala systemizace ústředního sekretariátu, kterou připravovala oddělení a schvaloval sekretariát a předsednictvo ÚV KSČ. Systemizace vyjmenovávala oddělení, jejich odbory a referenty, přesně vymezovala obsah jejich práce a určovala oblasti a instituce, za které zodpovídaly.

Horizontálně se aparát ÚV KSČ členil na tajemníky ÚV, na oddělení, ta dále na odbory, které sestávaly z referentů. Vertikálně se dělil podle oborů činnosti (viz přílohy).

Práci ústředního sekretariátu formálně řídil sekretariát ÚV KSČ, orgán zvolený sjezdem a pozměňovaný ústředním výborem KSČ. Sekretariát ÚV KSČ však svou funkci plnil velice povrchně. Působil víceméně jako pouhý koordinátor aktivity jednotlivých oddělení, nikoliv jako její iniciátor.

Konkrétní řízení každodenního běhu sekretariátu bylo v rukou tajemníků a vedoucích oddělení ÚV KSČ. Oni sami určovali jak závažné otázky, které se budou řešit a vyznačovali směr i způsob jejich řešení, tak ovlivňovali i vyřizování mnoha běžných a méně významných záležitostí, s nimiž se každodenně potýkali jejich referenti.

Tajemníci ÚV KSČ byli, pokud šlo o jejich mocenské postavení, velmi zřetelně diferencováni. První dělítko rýsovalo jejich členství v předsednictvu ÚV KSČ. Ono posouvalo tajemníky ÚV v hierarchii moci nad ostatní kolegy. Jedni se tedy snažili do předsednictva ÚV protlačit, druhí udržet. O úspěchu snahy rozhodovalo mnoho faktorů, zvláště generální tajemník a dobrý vztah k němu, důležité slovo měla i Moskva. Druhé dělítko souviselo s prvním a týkalo se stupně důležitosti resortů, které tajemník ÚV obhospodařoval. Třetím dělítkem byl poměr, přesněji řečeno možnost přístupu ke generálnímu tajemníkovi. Formálně sice měli všichni tajemníci ÚV stejnou možnost s ním jednat, ale někteří se k němu dostávali snadněji – např. členové předsednictva ÚV – jiní s obtížemi. Existovali dva až tři privilegovaní, kteří stáli generálnímu tajemníkovi nejbliže a spolu s ním tvořili útvar (partu) s nejsilnější pozicí v mocenské skupině. O příslušnost do této špičky moci sváděli tajemníci ÚV boj, který se promítal i do vztahů mezi nimi, podněcoval úsilí zalíbit se generálnímu tajemníkovi a nežůstával bez vlivu na činnost stranického aparátu.

Každý tajemník ÚV KSČ byl odpovědný za jedno až tři oddělení. Rozdělení odpovědnosti navrhoval generální tajemník a schvalovalo předsednictvo ÚV KSČ. Neexistovaly pro to žádné závazné principy. Přidělené resorty se měnily nebo kombinovaly bez ohledu na kvalifikaci tajemníka ÚV. Přitom se projevovala snaha, aby vedl alespoň jedno takové oddělení, v němž byl považován za odborníka. Jedno pravidlo se však dodržovalo – generální tajemník obvykle pečoval o oddělení státní administrativy (armáda, bezpečnost, justice) a organizačně-politické. Jestliže některé z nich přenechal jinému tajemníkovi, privilegoval ho vůči ostatním.

Rozdělení odpovědnosti vyvolávalo mezi tajemníky ÚV nesrovnalosti i spory. Nebyli vždy spokojeni s kvalitou jim přidělených oddělení, neboť všechna nepožívala stejné vážnosti. Docházelo také ke kompetenčním sporům, v nichž se promítaly i rozpory mezi odděleními. Nejvíce však působily názorové rozdíly mezi tajemníky ÚV KSČ na řešení některých otázek a zvláště silně (často i osobně motivované) kritické výhrady jednoho a jedněch k práci druhého tajemníka a jeho oddělení. Kritické výhrady tajemníka se přenášely na jeho nejbližší podřízené – na pracovníky jeho kanceláře a vedení jeho oddělení; projevovaly se ironickými poznámkami, přehlíživým poměrem k druhým, zákulisními intrikami a pomluvkami.

Tajemník ÚV KSČ měl svůj sekretariát, přesněji řečeno kancelář. Sestávala ze dvou či tří politických a dvou administrativních pracovníků a lze do ní řadit i trvale přiděleného šoféra. Političtí pracovníci se nazývali pomocníci tajemníka ÚV a každý se staral o záležitosti jednoho oddělení, které tajemník řídil. Zprostředkovávali styk mezi tajemníkem a oddělením a vedoucími všech institucí, jež spadaly do pravomoci oddělení. Informovali o důležitých problémech a událostech, které se v jejich úseku vyskytovaly, vyžadovali si stanoviska oddělení k různým zprávám a návrhům. Všechny záznamy, informace a upozornění, které z oddělení a institucí přicházely, opatřovali vlastními poznámkami.

Pomocníci vypracovávali nebo obstarávali připomínky expertů ke zprávám pro schůze předsednictva a sekretariátu ÚV KSČ, denně četli monitorované zprávy zahraničního tisku a upozorňovali na závažné příspěvky. Organizovali přípravné práce pro výrobu referátů, které jejich tajemník přednášel. Projevy tajemníkům (včetně generálního, výjimkou byli Gottwald a Zápotocký, kteří si psali referáty sami) obvykle připravovalo příslušné oddělení ÚV KSČ. Tajemník ÚV většinou na počátku příprav sdělil stručně svou představu o obsahu projevu a prováděl závěrečnou úpravu. Mezitím jeho pomocníci několikrát vraceli oddělení referát s různými připomínkami k přepracování.

Autorita pomocníka v ústředním sekretariátě značně přesahovala jeho skutečnou funkci. Tento rozdíl vyplýval z toho, že seděl v předpokoji tajemníka ÚV a byl považován za jakéhosi jeho poradce. Ve skutečnosti hrál roli spojky mezi tajemníkem a odděleními a institucemi, pouze v ojedinělých případech – zásluhou své odborné kvalifikace – úlohu poradce. Tajemník ÚV se však vyhýbal tuto pozici veřejně uznat.

Generální tajemník ÚV KSČ

Ve vedení KSČ, ještě více ve stranickém aparátě, a v ústředním sekretariátu KSČ zvláště měl privilegované postavení generální (v letech 1953–1972 první) tajemník ÚV KSČ. Obrazně lze jeho postavení charakterizovat jako pozici prvního mezi nejmocnějšími. Být první znamenalo víc než postavení na vrcholu mocenské skupiny, víc než pouhé vyvýšení nad ostatní, víc než společenskou nadřazenost se záměrně pěstovaným rozdílem a narýsovanou dělicí čarou. Šlo v první řadě o převahu mocenskou.

Pozice generálního tajemníka se opírala o faktory trvalého rázu, ale byla též ovlivňována prvky možno říci proměnlivými. K těm druhým patřil

předně způsob, jakým dosáhl nejvyšší funkce a udržoval se v ní. Podle toho, zda jeho autorita pramenila z uznávání jeho politického umu nebo jen z respektu před funkcí a z vynucování autority různými zásahy a opatřeními, se utvářel jeho vztah k ostatním členům mocenské skupiny a také praxe jejího rozhodování. Dále působily vlivy jeho politického okolí a tajemnickovy charakterové vlastnosti, jejichž negativní stránky mocenská pozice generálního tajemníka většinou značně umocňovala. Konečně každý generální tajemník si byl vědom toho, že o něm rozhoduje Moskva, a to bez ohledu na domácí zdroje jeho postavení.

Jakmile členové vedení KSČ poznali, že první mezi nimi ztrácí důvěru Kremlu, začali se od něj odvracet, osmělili se jej kritizovat a požadovali jeho odvolání. Tak tomu bylo v případě Slánského, kterého nechali soudruzi z vedení popravit, v případě Novotného v roce 1968 i Dubčeka v dubnu 1969. Když naopak narazil sám na odpor některých členů vedení, zjišťoval především, zda za tím nestojí Moskva a snažil se její podpory či souhlasu využít k upevnění své pozice. Postupoval tak s úspěchem Novotný v dubnu 1954, neúspěšně v prosinci 1967, Dubček v listopadu 1968, kdy náhle odletěl konzultovat s Brežněvem; Husák v době svého úřadování několikrát znenadání odjel do Moskvy, aby si ověřil pevnost svého postavení.

Faktory, které určovaly pozici generálního tajemníka, působily jako stálé komponenty stranického života, měnila se pouze síla jejich vlivu.

Za prvé, generální tajemník stál v čele všech orgánů mocenské skupiny – předsednictva, sekretariátu a porad tajemníků ÚV KSČ. Určoval jejich program, předsedal jejich schůzím a formuloval jejich rozhodnutí.

Za druhé, ovládal mocensky nejvýznamnější aparáty. Měl k dispozici stranický aparát, který řídil a používal. Ústřední sekretariát považoval za svůj „mozkový trust“, dával si od něj vypracovávat expertizy k návrhům vlády a jiných institucí. Podléhaly mu ozbrojené složky, přímo řídil oddělení ÚV pro bezpečnost a armádu a byl vrchním velitelem Lidových milicí.

Za třetí, mocenská pozice vyvěrala z prezentování generálního tajemníka jako prvního muže strany. V tomto smyslu také vystupoval a byl uznáván. Šlo však o víc – měl k dispozici celou stranu. Jednak obecně jako její hlava a jako šéf ústředního stranického aparátu, jednak konkrétně – odpovídal za politicko-organizační (první) oddělení ÚV KSČ, které dirigovalo nižší složky strany a tím i vnitrostranický život. Jestliže přenechal toto oddělení jinému tajemníkovi ÚV, oslaboval svou pozici.

Za čtvrté, zvláště účinným nástrojem upevňování jeho privilegované pozice zůstávala kádrová politika. Generální tajemník měl možnost rozhodovat nebo předurčovat obsazování všech vyšších a vysokých funkcí ve

státě, včetně funkcí, které zastávali členové mocenské skupiny. Vlastnil nejvíce prostředků a možností k odstraňování neposlušných a nepohodlných odpůrců a k prosazování a zvýhodňování oddaných, věrných i podlézavých funkcionářů.

Za páté, velký vliv měly poměry v mocenské skupině. N. S. Chruščov doporučoval A. Novotnému, aby sestavil předsednictvo a sekretariát ÚV tak, aby ho jeho členové informovali o těch druhých, a tak se v jeho rukou budou soustřeďovat nejen zprávy o všech, ale také o rozporech mezi nimi. Nebylo ani třeba, aby se těmito radami řídil, protože takové vztahy se mezi vedoucími funkcionáři KSČ utvářely zcela přirozeně. Způsobovala je mocenská rivalita, existovaly už od prvních dnů nastolení komunistické moci a soustavně přetrvávaly. Členové předsednictva ÚV donášeli generálnímu tajemníkovi nejen na ostatní, ale jejich vzájemná rivalita vedla často i k tomu, že se při kritice „někteří soudruzi cítili uraženi, podrážděně reagovali, vznikaly z toho při diskusi i trapné situace“ (Novotný). Za takového stavu přejímal generální tajemník roli arbitra nadřízeného všem.

Za šesté, silnou oporou privilegované pozice generálního tajemníka v mocenské skupině byla monopolizace styků s nejvyššími místy v Moskvě. Styk s generálním tajemníkem sovětským a s generálními tajemnicí stran sovětského bloku, písemný nebo telefonický, udržoval pouze on. Tajemníci ÚV se mohli telefonicky obrátit na své moskevské či jiné protějšky jen po poradě s ním. Dostával rovněž všechny informace o jednáních ministra zahraničí nebo jiných vysokých funkcionářů se sovětským velvyslancem.

Sedmým faktorem, jehož působnost nemá sílu předcházejících, je kumulace funkcí. Generální tajemník byl předsedou Národní fronty a v letech 1957–1968 a od poloviny sedmdesátých let prezidentem republiky – nejvyšším státním představitelem.

Za osmé, privilegovaná pozice generálního tajemníka se opírala o privilegovanou informovanost. Dostával ohromné množství informací z různých zdrojů. Většinu z nich měli k dispozici i jiní funkcionáři, jeho výhoda však spočívala v tom, že zatímco on získával všechny, ostatní členové jen určitou část. Mocensky nejvýznamnější však bylo, že informace mimořádně důležité a přísně tajné nedostával nikdo jiný než on. Vedle úředních sem patřily i ty, kterých se mu dostalo v rozhovorech s vysokými funkcionáři, sovětskými i jinými státníky.

Informace plnily v politické činnosti generálního tajemníka víceúčelovou roli. Zvláště přísně tajných informací používal jako prostředku k prosazení svých názorů a záměrů. Za tím účelem pořizoval pro členy komunistického vedení i jiné funkcionáře výběr tajných informací. Přitom neuvá-

děl jejich zdroj, naopak je opřádal velkým tajemstvím. Význam informací spočíval v tom, že spoluvytvářely příjemcovy představy o společenské realitě a tím ovlivňovaly jeho rozhodování a počínání.

Informace pro generálního tajemníka vybírali pracovníci jeho sekretariátu a upozorňovali ho na ty, které sami považovali za důležité nebo chtěli, aby je „šéf“ znal. Okruh a rozsah informací, které dostával, se měnil jen nepatrně. Také zájem o nejdůležitější zprávy, určené pouze jemu či nejužšímu okruhu funkcionářů, byl u všech generálních tajemníků přibližně stejný. Poněkud rozdílný zájem projevovali o informace méně důležité, k nimž mělo přístup více osob. Na příkladu z posledního roku Novotného panování (1967) ukážeme rozsah informací, které měl generální tajemník k dispozici a jak je konkrétně využíval.

Zásadně vyžadoval informací co nejvíce a věnoval jim hodně pozornosti. S jistou dávkou zjednodušení lze říci, že dostával informace z tolika zdrojů, kolik měl funkcí. Jako pramen informací vůbec nevyužíval tisku, který nečetl. Zajímal se pouze o jednotlivé články, pokud na ně byl jako na politicky závadné upozorněn. Obdobně sledoval denní přehledy zahraničního tisku (monitory), zpracované Československou tiskovou kancelář. Orientoval se hlavně na informace úřední.

Jako prezident republiky a vrchní velitel branné moci dostával informace, z nichž mnohé byly politicky zvláště závažné. Měl je k dispozici pouze on a neprocházely poštou jeho sekretariátu. Jako předsedovi Národní fronty mu přicházely informace, z nichž většinu dostali i jiní členové mocenské skupiny. Z těch byly důležité zprávy o situaci v nekomunistických stranách.

Tisíce zpráv ročně dostal jako generální tajemník. Lze je rozdělit do dvou skupin: na zprávy s informacemi koncepčního charakteru a zprávy operativní povahy. V první skupině převažovaly podkladové materiály pro schůze předsednictva, sekretariátu a komisí ÚV KSČ, materiály mimostranických institucí – jako např. pro jednání Slovenské národní rady, kolegia ministra vnitra, Státní plánovací komise, rozbory ministerstva státní kontroly, výzkumné zprávy některých ústavů. Z tohoto souboru věnoval Novotný trvalou pozornost zprávám pro předsednictvo ÚV KSČ, ostatní si přečetl jen někdy, a to vždy na upozornění svého sekretariátu (nebo kanceláře).

Velkou pozornost však věnoval informacím druhé skupiny – operativního charakteru. Šlo o informace pocházející od mimostranických institucí a ze zdrojů vnitrostranických. Sekretariát generálního tajemníka zaregistroval z mimostranických institucí v roce 1966 celkem 569 a v roce 1967 kolem 490 zpráv. Z toho poslaly v roce 1966 „politické resorty“ 440 a další rok 378 zpráv, hospodářské resorty a vědecké instituce 120 a 99 zpráv a společenské organizace 9 a 13 zpráv.

Mnohem více informací přicházelo kurýrní poštou ministerstva zahraničních věcí a vnitra, která se v sekretariátě neevidovala. Ministerstvo zahraničních věcí posílalo dvakrát denně kopie šifrovaných zpráv ze zastupitelských úřadů. Jejich počet nepoklesl pod dvacet denně, tj. 120 týdně a kolem šesti tisíc ročně. Ačkoliv mnohé nebyly důležité, Novotný je všechny četl a vybíral z nich ty, které se pak rozmnožovaly pro členy mocenské skupiny. Kromě něho a ministra zahraničních věcí tyto zprávy dostával ještě resortní tajemník ÚV KSČ a některé předseda vlády.

Kurýrní pošta ministerstva vnitra přinášela denně soubor zpráv Veřejné bezpečnosti (označený DZ a pojednávající o všech kriminálních případech – vraždách, krádežích, nehodách aj. v republice). Tyto zprávy dostávalo více funkcionářů, Novotný je však četl pravidelně. Denně docházely přísně tajné zprávy, týkající se zejména poznatků ze zahraničí a získávané orgány ministerstva vnitra. Ty měl k dispozici (kromě resortního ministra) pouze generální tajemník. Nejméně třikrát týdně dovážel kurýr zvláštní zprávy, obsahující vnitropolitické informace kontrarozvědky. V průměru šlo o stodesát zpráv ročně, z nichž každá měla kolem deseti hustě psaných stránek a převážně obsahovaly údaje o tzv. negativních jevech politického charakteru s určením osob a místa jejich výskytu. Tyto informace dostával rovněž výlučně generální tajemník a jen část – ne víc než 10 % – určil pro informaci členům vedení KSČ.

Z vnitrostranického informačního systému, který se vůbec neomezoval jen na údaje o stranickém životě, přišlo v roce 1967 celkem 380 samostatných zpráv a 60 informačních bulletinů, vydávaných oddělením ÚV, které obsahovaly kolem 360 jednotlivých zpráv. Z 380 samostatných zpráv pocházelo od tajemníků a oddělení ÚV KSČ 283, od okresních a krajských orgánů 40, od základních organizací 57. Přes polovinu zpráv z oddělení ÚV tvořily různé iniciativní návrhy, z nichž téměř jedna třetina byla určena pouze generálnímu tajemníkovi.

Celková bilance informací operativního charakteru v roce 1967 vypadala takto: vnitrostranický systém dodal 730 zpráv, mimostranický 7690, tedy poměr 1 : 10 v neprospěch systému vnitrostranického. Z vnitrostranických informací byla určena pouze Novotnému malá část, většinu dostávali i tajemníci ÚV. Z mimostranických byly určeny pouze pro generálního tajemníka informace, obsažené v dopisech vedoucích ústředních institucí a část informací ministerstva zahraničních věcí. Výlučně jeden druh informací – zvláštní vnitropolitické informace ministerstva vnitra, tj. kontrarozvědky – neměl nikdo jiný než generální tajemník.

Svůj zájem omezoval na informace politické a zejména mocenské povahy, jakými byla většina zpráv Státní bezpečnosti a ministerstva zahraničních

věcí. Při jejich čtení se jeho zájem dále zužoval. Za důležité považoval ty informace, které hovořily o „negativních jevech“ při zavádění novot a jichž bylo možno použít jako argumentu pro udržení dosavadní politické praxe.

Nepatrný zlomek zvláštních zpráv ministerstva vnitra (kontrarozvědky) předával generální tajemník podle svého uvážení členům mocenské skupiny. Jejich výběr ukazoval, kterým jevům a událostem přisuzoval prvořadou důležitost, a zároveň odrážel politický záměr, protože poskytoval informace s určitým obsahem. V roce 1967 předal předsednictvu ÚV devět takových informací a všechny měly potvrzovat správnost jeho stanovisek k řešení tehdejších palčivých otázek.

Ohraničený zájem generálního tajemníka o informace značně ovlivňoval jeho představy o společenské realitě. Na jejich tvorbě se nejvíc podílely zprávy Státní bezpečnosti a vnitrostranické informace. Oboje byly – ať neúmyslně či záměrně – zkreslovány. Informace rovněž fungovaly jako důležitá část podkladů pro rozhodování generálního tajemníka v orgánech strany i mimo ně, především při jednáních s vedoucími funkcionáři.

Rozhodování se dělo v několika polohách. Jen mimořádně požádal generálního tajemníka o rozhovor některý ministr, aby s ním projednal záležitosti svého resortu. Výjimku činili ministři obrany a vnitra. Častěji si sám zval vedoucí funkcionáře mimostranických institucí k návštěvě nebo s nimi jednal telefonicky. Podnětem k tomu bývala usnesení předsednictva a sekretariátu ÚV KSČ, kterými se ukládalo projednat některé záležitosti s konkrétními funkcionáři a také informace, které získal buď čtením zpráv nebo z písemných i ústních upozornění a jejichž dodavatelem nebyli pouze pracovníci stranického aparátu. V rozhovorech kritizoval generální tajemník některé jevy v práci resortu, který pozvaný funkcionář řídil, požadoval vysvětlení, návrhy řešení, ukládal úkoly.

K častým návštěvníkům patřili tajemníci ÚV KSČ, z nichž někteří přicházeli každodenně. Projednávali s ním mnohé běžné resortní záležitosti a všechny politicky závažnější. Obraceli se na něho téměř vždy, když si nebyli jisti svým rozhodnutím a chtěli si je pojistit šefovým souhlasem. Telefonický styk mezi nimi se omezoval na vyřizování věcí podružných, spíše organizačního rázu. Straničtí pracovníci nižšího ranku – s výjimkou vedoucích oddělení, za která generální tajemník sám odpovídal – se k němu prakticky nedostali. Ostatní vedoucí oddělení s ním pracovně jednali jen tehdy, pokud byli pozváni, ve vzácných případech je přijal na jejich vlastní žádost.

Téměř denně sděloval sekretariát generálního tajemníka vedoucím oddělení a tajemníkům ÚV pokyny a úkoly, které šéfa napadaly při čtení in-

formací nebo na základě jinak získaných zpráv. Byly nejrůznějšího druhu: obvykle se mělo něco prověřit nebo zjistit, podat zpráva o některé události, něco jiného zas zařídit buď přímo nebo prostřednictvím mimostranických institucí. Někdy tyto vzkazy doprovázela i kritika práce oddělení.

Ze sekretariátu generálního tajemníka dostávala oddělení ÚV také dopisy pracujících. Bylo jich nemálo. Za pět let (1976–81) jich ústřední výbor KSČ obdržel 47 515. Většinou šlo o stížnosti nebo žádosti, se kterými se na ústřední sekretariát obraceli prostí občané. Dopisy procházely zvláštní evidencí, kterou prováděl systemizovaný pracovník v kanceláři generálního tajemníka. Opatřil korespondenci zvláštními kartami, zanesl do své kartotéky, předal příslušnému oddělení ÚV a každého půl roku kontroloval on a kontrolně revizní komise jejich pohyb. Oddělení ÚV totiž musela do určité doby odesílateli odpovědět nebo s ním věc projednat. Také vyráběla každého půl roku pro sekretariát ÚV KSČ zprávu o stavu vyřizování dopisů pracujících. Bilance obyčejně nebývala uspokojivá, protože pracovníci v odděleních ÚV považovali vyřizování dopisů za zbytečnou ztrátu času a zabývali se jimi jenom proto, že byli pod kontrolou.

Sekretariát generálního tajemníka zastával vyšší postavení než již zmíněné kanceláře tajemníků ÚV KSČ. Stál na úrovni samostatného oddělení. Tvořily jej dva nesourodé útvary – technický úsek, kam patřil i archiv, a kancelář generálního tajemníka. Její vedoucí měl vůči ostatním vedoucím oddělení zvláštní a nadřazenou pozici. Způsobovala ji jeho blízkost ke generálnímu tajemníkovi, kontrolní funkce nad ostatními odděleními (v oblasti příprav zpráv pro ústřední stranické orgány) a funkce zapisovatele v předsednictvu ÚV KSČ.

Činnost kanceláře byla podobná práci v úřadech tajemníků ÚV s tím rozdílem, že zprostředkovávala styk nejen s těmi odděleními a institucemi, za které přímo generální tajemník zodpovídal, ale i všemi ostatními, někdy s vědomím, většinou ale bez vědomí resortního tajemníka ÚV. Hlavně se ale po několikaletém úsilí podařilo, aby Novotného kancelář přestala být pouhým organizačně technickým útvarem a v její činnosti se výrazněji prosadila i politická stránka. Obstarávali ji dva až tři odborníci na mezinárodní politiku a některé oblasti vnitropolitického života.

Oddělení ÚV KSČ

Základními pracovními útvary v práci ústředního sekretariátu byla oddělení. Lze říci, že sekretariát tvořila oddělení, jejichž činnost koordinovali tajemníci

a vedoucí oddělení ÚV. Vůči stranickým a mimostranickým institucím vystupovala oddělení jako relativně samostatné útvary. Jejich prostřednictvím a jejich jménem se realizovala většina směrnic mocenské skupiny, pokyny tajemníků, odehrávala se tu většina jednání a porad s funkcionáři mimostranických institucí, kteří se obraceli, stejně jako pracovníci nižších článků stranického aparátu, přímo na příslušná oddělení. Jejich samostatnost byla tak velká, že zaměstnanci sekretariátu se znali převážně jen v rámci oddělení, zřídka mimo ně a společně se setkávali jen jednou do roka – na celozávodní schůzi organizace KSČ.

Oddělení ústředního sekretariátu se členila na politická, ideologická a ekonomická. Tohoto základního třídění se nedotkla žádná reorganizace, ke změnám docházelo jen uvnitř těchto tří skupin. Některá oddělení zůstávala stabilní: z politických to bylo oddělení organizačně politické, mezinárodní a státní administrativy. Změnám podléhala oddělení masových organizací a státních volených orgánů. Z ideologických patřila ke stabilním oddělení propagandy a agitace (nazývané ideologické), dále školství a vědy; k proměnlivým patřila oddělení kultury a masových sdělovacích prostředků, která byla buď samostatná, nebo součástí některého ze dvou ideologických oddělení. Z ekonomických byla stálá oddělení zemědělské a pro průmysl, proměnlivá oddělení životní úrovně a pro plánování a finance či jinak pojmenované oddělení státně hospodářské.

Struktura oddělení i jejich vnitřní organizace byla uspořádána tak, aby pokrývala všechny úseky společenské činnosti, tj. aby každý centrální úřad, instituce nebo masová organizace měl v sekretariátě svůj útvar či referenta (aby byl někdo přes instituci, jak se říkalo, aby nad ní měl dozor). Dohlížecí roli sekretariát ÚV pečlivě sledoval. Když povoloval založení nové zájmové organizace, kulturní instituce nebo časopisu, určoval zároveň oddělení ÚV, kterému příslušel dohled. Instituce a tiskoviny, pro něž neměl zajištěn účinný dozor aparátu, raději nepovoloval nebo se velice rozmýšlel. Zejména ideologickému oddělení tajemníci ÚV vytýkali, že není schopno účinně kontrolovat svěřená zařízení, hlavně hromadné sdělovací prostředky a nakladatelství. Jeho vedení se bránilo poukazem, že „má málo pracovníků, kteří nestačí všechno uhlídat“.

Vedoucí oddělení měl jednoho až tři zástupce a pomocníka, který byl obvykle i sekretářem oddělení. Každý zástupce zodpovídal za práci přidělených odborů. Vedoucí, zástupci a pomocník tvořili vedení, přesněji řečeno užší vedení, které se scházelo podle potřeby a často. Fakticky řídilo práci oddělení. Za širší vedení se považovaly pravidelné týdenní porady vedoucího oddělení, jeho zástupců a vedoucích odborů.

Hlavní postavou v životě oddělení byl jeho vedoucí. Přicházel do styku s tajemníkem ÚV a předkládal sekretariátu – a prostřednictvím tajemníka ÚV předsednictvu ÚV KSČ – zprávy. Naopak tyto instituce považovaly jedině jeho odpovědného za činnost oddělení i jednotlivých pracovníků. Sám vyřizoval všechny závažné věci; také tajemník ÚV s ním projednával všechny poněkud významnější záležitosti a nerozhodoval je bez znalosti jeho stanoviska. Rovněž pracovníci oddělení si pro svůj postup v politicky závažnějších otázkách vyžadovali jeho souhlas. Dával směrnice ke všem důležitějším jednáním, jež se v rámci oddělení vedla s resortními funkcionáři a dával se o jejich výsledku informovat.

Nepravidelně se konaly porady všech vedoucích oddělení. Z pověření tajemníka ÚV je svolávalo první oddělení. Nepředstavovaly žádný orgán, na jejich programu převažovaly otázky práce stranického aparátu, jen výjimečně otázky vnitrostranické, a to v souvislosti s přípravou zvláště velkých politických akcí (sjezdu strany, výměny členských legitimací, parlamentních voleb). Z porad vycházely návrhy a doporučení pro tajemníky ÚV, kteří se starali o jejich realizaci a rozhodovali o ní.

Oddělení se dělila na odbory – jakési pracovní buňky. Byly sice obdařeny jistou dávkou samostatnosti, ale pouze v rámci oddělení, navenek byly vždy chápány jako jeho součást. (Tajemník ÚV např. obvykle nejednal s vedoucím odboru, ale pouze s vedoucím oddělení, který si s sebou mohl, pokud to považoval za potřebné, vedoucího odboru přivést.)

Ke nejdůležitějším odborům organizačně-politického oddělení patřily odbory instruktorský, kádrový včetně vyšších kádrů, masových organizací a informační. V oddělení státní administrativy byl začleněn odbor armády, bezpečnosti a justice. V mezinárodním oddělení odbory komunistických stran socialistických a kapitalistických zemí a mezinárodních organizací. V ideologických odděleních byly odbory propagandy, agitace, odbor vydavatelský, sdělovacích prostředků, kultury, odbor vysokých škol a škol nižších stupňů a odbor vědy. V ekonomických odděleních odbor zemědělské výroby a potravinářského průmyslu, odbor plánování, financí, dopravy, pošt a spojů a odbory jednotlivých výrobních odvětví, např. paliv a energetiky, strojírenství apod.

Odbor sestával z několika referentů, kteří měli přesně vymezený úsek činnosti, instituci, o níž se starali a za jejíž činnost zodpovídali. Všechny záležitosti úseku či instituce se v oddělení projednávaly za účasti referenta a příslušného vedoucího odboru. Pro znázornění uvedme některé příklady z různých odborů: existoval referent pro Národní frontu, pro odbory, pro názornou agitaci, pro lidovou zábavu, pro osvětovou činnost, pro zemědělské

a technické nakladatelství, pro denní a též týdenní tisk, pro rozhlas, pro televizi, pro film, pro stranické školení (podle jednotlivých stupňů), pro techniky, pro univerzity, pro vědecké ústavy (zvláště pro ekonomické, filozofické, historické), pro církve, pro zemědělská družstva, pro státní statky, pro přesné strojírenství, pro chemii, pro doly, pro státní obchod, pro družstevní obchod, pro výrobní družstva, pro národní výbory, pro parlament, pro veřejnou bezpečnost, pro civilní obranu, pro komunistické strany Itálie, Francie, SSSR, Bulharska, pro mezinárodní zájmové organizace.

Kromě uvedených oddělení a odborů byly ještě úseky zajišťující hospodářskou a technickou stránku práce ústředního sekretariátu. K nejdůležitějším útvarům patřila vedle běžné písárny i písárna tajná, kde se rozmnožovaly zprávy pro předsednictvo a sekretariát ÚV KSČ a materiály tajné povahy, dále „domácí tiskárna“, kde se tiskly informační bulletiny, protokoly ze schůzí ústředního výboru KSČ a jiné materiály důvěrné povahy. V hospodářském oddělení, které spravovalo finance a majetek strany, byl důležitý odbor zvláštního účtu a pokladny valut. Zde se soustřeďovaly finanční prostředky na mezinárodní styky strany, na pomoc a různé příspěvky jiným stranám a mezinárodním komunistickým institucím.

Formálně byla oddělení na stejné úrovni, ve skutečnosti v jejich postavení existovaly znatelné rozdíly. Vyplývaly především – i když ne pouze – z rozdílné mocenské pozice, kterou oddělení získalo buď ve stranickém aparátě, nebo ovládním mocenských institucí mimostranických. Privilegované postavení si uchovávalo organizačně politické (první) oddělení. Fakticky ovládalo a dirigovalo vnitřní život strany a její nižší články. Řídilo instruktorský sbor, který udržoval styk s kraji, zajišťovalo realizaci směrnic v krajích a touto cestou získávalo informace o činnosti ostatních oddělení ÚV KSČ. Dále spravovalo informační systém. V jeho rámci sdělovalo nižším složkám KSČ pokyny ústředí a dostávalo od nich zprávy o záležitostech, které chtělo znát. Ty potom podle své úvahy a také záměrně předávalo tajemníkům či vedoucím oddělení ÚV KSČ. Monopol prvního oddělení nad vnitrostranickým životem mu umožňoval vyjadřovat se k těm zprávám všech oddělení pro předsednictvo a sekretariát ÚV KSČ, v nichž se ukládaly úkoly stranickým institucím.

V prvním oddělení byl zvlášť mocensky významný kádrový odbor včetně kádrové evidence a útvaru vyšších kádrů. To mělo za následek, že se vedení oddělení vyslovovalo k většině kádrových záležitostí, které rozhodovalo předsednictvo a sekretariát ÚV KSČ, včetně rozmísťování, povyšování a přeřazování všech pracovníků stranického aparátu.

Privilegované postavení – i když v menším rozsahu než předchozí – mělo oddělení státní administrativy (osmé). Pramenilo z toho, že spravovalo mocensky nejvýznamnější aparát – bezpečnost a armádu. Osmé oddělení bylo zahaleno tajemstvím, jeho pracovníci se chovali tajuplně a velice důležitě a vyznačovali se zvláštním, poněkud policejním posuzováním politických otázek. Pracovníci ostatních oddělení si nedovolili dotazovat se soudruhů „přes armádu a bezpečnost“ na jejich práci z obavy, aby na ně nepadlo podezření, že chtějí příliš mnoho vědět. Diference v postavení dalších oddělení nebyla už tak výrazná, jako mezi dvěma výše uvedenými a všemi ostatními.

Ústřední sekretariát vystupoval na veřejnosti jako názorově jednotná instituce, spojená politickou linií a realizací vůle mocenské skupiny. Uvnitř však docházelo k častým sporům i konfliktům. Už jsme se zmínili o vztazích mezi tajemníky ÚV. Ještě ostřeji a častěji se vyhrcovaly rozpory mezi odděleními a jejich vedoucími funkcionáři. Šlo o dvojí druh sporů. O jednorázové, zrozené z momentálních nesrovnalostí, jako byly kompetenční hádky, stížnosti, že jedno oddělení předkládá zprávy a návrhy bez dohody s druhým, kterého se také dotýkají, nebo běžné denní potyčky všech oddělení s prvním. Ty se odstraňovaly celkem snadno dohodou vedoucích zainteresovaných oddělení, v nejhorším případě tajemníků ÚV KSČ.

Vážnější následky měly konflikty trvalé, které lze označit za „nemoc z povolání“. Mezi odděleními a jejich pracovníky existovala rozdílná hodnocení společenských jevů a často i protichůdné představy o řešení problémů. Rozdíly způsoboval nebo značně ovlivňoval sám charakter, tj. obsah a metody práce jednotlivých oddělení. Politické myšlení pracovníků bylo do značné míry poplatné poznatkům, získaným z vlastního resortu, které potom přenášeli na ostatní úseky společenského života. Navíc silně působila skutečnost, že každé oddělení mělo skupiny funkcionářů svých mimostranických institucí, od nichž získávalo informace, názory a návrhy na řešení otázek. Tak např. v pohledu pracovníků oddělení státní administrativy se odrážely názory policistů, vojáků, prokurátorů, u pracovníků prvního oddělení názory a přání okresních a krajských funkcionářů.

Na tuto skutečnost nejvíce doplácelo ideologické oddělení, do jehož resortu patřila kulturní a vědecká inteligence, školství, propaganda a sdělovací prostředky. Činnost těchto institucí a díla tvůrců se stávaly nejčastějším předmětem kritiky všech ostatních oddělení. Jejich pracovníci nebyli vůbec schopni – a většinou se o to ani nesnažili – pochopit zvláštnost tvůrčí a výchovné práce inteligence. Každé její umělecké a politické uchýlení od představ pracovníků aparátu KSČ nebo členů mocenské skupiny posuzovali

jako nepřátelský nebo nebezpečný akt a chtěli jej řešit radikálně, způsoby, které používali ve svém resortu. (Na schůzi organizace KSČ v ústředním sekretariátě velmi často zaznívalo volání po tvrdých opatřeních proti „neposlušné a nevděčné“ inteligenci. Zvláště silně vykřikovali – vyprovokování i tajemníky ÚV – ti, v jejichž životě bylo umění, kultura a společenské vědy zcela zbytečné.)

K tomu přistupovala další skutečnost: tisk, rozhlas, televize, film, lidová zábava (méně literatura) se těšily mimořádné pozornosti stranických pracovníků, protože se často dívali na televizi a považovali se za odborníky „přes kulturu“. Odsuzovali obrazy, kterým nerozuměli, divadelní představení, která nepochopili, televizní pořady, v nichž nacházeli něco, co v nich nebylo. Mnozí však byli vybaveni politickým čichem a dovedli odhadnout a předpovědět potenciální nebezpečí pro stabilitu komunistické moci, které se v dílech jimi odsuzovaných skrývalo.

Snahu ideologického oddělení odporovat jejich útokům a neochotu provádět ostré zákroky proti kulturním a vědeckým tvůrcům a institucím kvalifikovali jako neschopnost, kolísavost, liberalismus, opouštění stranických pozic apod. Tuto atmosféru stupňovaly i zprávy Bezpečnosti a hlášení z „okresů“, často prvním oddělením objednané, o údajném negativním ohlasu různých kulturních akcí mezi dělníky, rolníky a funkcionáři.

Případ ideologického oddělení byl vskutku typický, ale podobné, možno říci latentní rozpory existovaly v menším rozsahu a intenzitě i mezi jinými odděleními. Většinou se vybíjely jen ve slovních pŕtčkách a v rozhovorech na neoficiálních místech formou vzájemných ironických poznámek. Do otevřeného konfliktu přerostly až tehdy, když se kritika valila na oddělení ze všech stran a veřejně se k ní připojili i tajemníci ÚV KSČ. Pak obvykle následovaly ve vedení kritizovaného oddělení personální změny.

Latentní spory existovaly také uvnitř oddělení a byly častým zdrojem „tajných“ diskusí mezi jejich pracovníky. Nebylo totiž výjimkou, že vedoucí oddělení měl na mnohé otázky jiný názor než tajemník, zástupce vedoucího někdy nesouhlasil se svým šéfem, vedoucí odboru se neztotožňoval vždy se stanoviskem nadřízených a nejinak tomu bylo u referentů. Mnozí svůj názor vyslovili dokonce i mezi výše postavenými spolupracovníky, avšak neprosazovali ho proti svým nadřízeným. Navenek zastávali stanoviska vedoucích, i když o jejich správnosti nebyli zcela přesvědčeni nebo je na jejich problematičnost upozorňovali funkcionáři mimostranických institucí.

Názorové rozdíly a spory patřily ke zkušenostem, na jejichž základě si pracovníci v ústředí utvářeli nebo korigovali svůj názor na vyšší funkcionáře. Všichni vstupovali do aparátu s úctou a obdivem vůči vedoucím „sou-

druhům“, ale jen malá část si tento vztah uchovala. Většina se ho postupně zbavovala, vyjadřovala se o „soudruzích“ kriticky, jejich rozhodnutí přijímala s nedůvěrou, výhradami i nesouhlasem. To se týkalo nejen rozhodnutí vedoucích odborů, oddělení, ale i tajemníků a členů předsednictva ÚV KSČ. Pouze výjimečně odvážní jedinci dávali někdy průchod odlišným názorům na poradách svých odborů a vedení oddělení. Ostatní svůj nesouhlas a kritiku sdělovali jen v okruhu důvěryhodných spolupracovníků. Nakonec však nad všemi výhradami a nesouhlasem pracovníků aparátu převážilo vědomí stranické a služební povinnosti realizovat rozhodnutí, směrnice a pokyny nadřízených a vedení KSČ.

Ve svém celku ústřední sekretariát zůstal nejvyšším „úřadem přes politiku“. Jeho rozsáhlá moc z něho činila zvláštní úřad nejen navenek, ale i uvnitř. Tento nejmocnější úřad žil vlastním vnitřním životem, protože svým pracovníkům propůjčoval přílišnou moc, stavěl je nad společnost, vytvářel z nich jakýsi uzavřený a ucelený útvar se společnými zájmy, názory a stylem života. Dokonce i vztah ústředního sekretariátu k vlastní straně byl vztahem nadřízeného a podřízeného, vládnoucího a ovládaného. Ačkoliv byl spjat s životem strany jako vykonavatel vůle mocenské skupiny, přece stál nad ní a byl by mohl žít i bez ní – jako pouhý úřad. Byl tak samostatný, že často pociťoval nálady nižších článků a členů strany jako nepřijemnou zátěž.

Ústřední sekretariát KSČ měl rovněž svou „sociální strukturu“ v tom smyslu, že byly udržovány a střeženy rozdíly ve společenském postavení a hmotných výhodách jeho pracovníků. Tato diferenciací vytvářela kasty s přísně dodržovanou hierarchií. Nejvýše stáli tajemníci ÚV, pod nimi vedoucí oddělení, třetí skupina sestávala z jejich zástupců a vedoucích odborů, čtvrtá z referentů – politických pracovníků a pátá z administrativních a technických sil. Rozdíly mezi skupinami nebyly pouze v platech, ale i v míře a rozsahu sociálních výhod: ve zdravotní péči, v přidělování bytů, v používání služebních aut, rekreačních zařízení. Promítaly se též v charakteru zájmů, ve vzájemných vztazích i ve způsobu myšlení a chápání společenské reality. Nejvýraznější dělicí čára probíhala mezi pólovými skupinami – mezi tajemníky ÚV a všemi ostatními a mezi pátou skupinou a ostatními. Čím vyšší příčka hierarchie, tím vzdálenější a izolovanější od ostatních a od skutečného života.

Také osobní život pracovníků aparátu v ústředí se posuzoval podle zvláštních měřítek. Rodinné problémy a osobní prohřešky (např. opilství), které byly považovány u občanů, dokonce i u funkcionářů za běžné, se u nich hodnotily „politicky či stranicky“. Přestupky se zabývaly výborové a členské stranické schůze nebo tajemníci a vedoucí oddělení ÚV KSČ.

Ústřední sekretariát KSČ si vytvořil a udržoval svůj svět. Svět s vlastními zákony, morálními kritérii, hierarchií, zakořeněnými dogmaty, ideologickými šablonami a frazeologií, atmosférou a myšlenkovým klimatem. Zmítaly jím vlastní konflikty a problémy, panovalo v něm jeho mínění, pracovníci v něm realizovali své zájmy a mocenské choutky. Tento svět byl zcela jiný než okolní, skutečný, vymykal se občanské každodennosti. Hlas společenské reality sem doléhal zprostředkovaně a z velké dálky. O ty jeho tóny, které se protivily mentalitě většiny pracovníků sekretariátu ÚV KSČ, nebyl zájem, byly potlačovány a umlčovány. Nejzávažnější ovšem bylo, že pracovníci aparátu považovali svůj svět za obraz celé společnosti, své mínění a názory za mínění a názory celé strany a všech obyvatel, své zájmy a přání za jejich zájmy.

Sekretariát ÚV KSČ v letech 1945–1946

Ústřední sekretariát (ÚS)

Hospodářské oddělení (HO):¹

finanční politika strany, účtárna, pokladna, administrativní výstavba, členské příspěvky, legitimace, expedice administrativního materiálu, tisk propagačního a administrativního materiálu, tiskárny, nakladatelství atd., expedice propagačního materiálu, právní otázky, správa domů, správa kancelářských potřeb, zásobovací otázky.

Národohospodářské oddělení (NHK):

průmysl, zahraniční obchod, vnitřní obchod, zemědělství, finanční, daně, pojišťovnictví, doprava, výživa, Slovensko, osidlovací, řemesla a živnosti, stavebnictví, statistický a hospodářský výzkum, racionalizační.

Organizační oddělení (OO):

odd. organizační, zemědělské, živnostenské, družstevní, odborové, tělovýchovné, žen, mládeže, sociálně-zdravotní, osidlovací, samospráva obcí a okresů.

Kulturně-propagační oddělení (KPO):

školení, přímá agitace, stranický tisk, ediční činnost, kulturní politika, orgoddel. KPO, školská komise, knihovna, film.

Sekretariát závodních organizací ústředních úřadů (ústředna) (ÚST)

Partyzánské oddělení (PO)

Kádrové oddělení (KO)

1 Písmena v závorkách značí zkratky oddělení.

Struktura aparátu ÚV KSČ v říjnu 1947

Generální sekretariát

Ústřední tajemník R. Slánský, zástupci Frank, Taussigová, sekretář ústředního tajemníka B. Geminder + 9 pracovníků.

Oddělení organizační – odpovědný tajemník Švermová + 4 pracovníci.

Referáty: instruktoři, závodní organizace (4 pracovníci)¹, schůzový referát (2), evidence (7), redakce Funkcionáře (4).

Odbory: lidová správa (7), ženy (7), odborový (3), mládeže (5).

Oddělení kulturně propagační – odpovědný tajemník Bareš + 3 pracovníci.

Odbor propagační (4):

Referáty: ústřední škola (7), stranické školy (1), Socialistická akademie (5), knihovna (3), lektorská rada (1).

Odbor agitační (3):

Referáty: agitace (3), informace (5).

Odbor kulturní (3):

Referát: rozhlas a hudba (1).

Odbor školství a tělovýchovy (1):

Referáty: školství (1), tělovýchova (2).

Odbor tiskový (5):

Referáty: bulletiny (4), Dějiny strany (3).

Odbor pro mezinárodní otázky (7).

Oddělení národohospodářské – odpovědný tajemník Frejka + 3 pracovníci.

Odbor průmysl (2):

Referáty: průmysl I – doly, chemie, doprava (1), průmysl II – kovohutě, energie, kůže (3), průmysl III – textil, sklo, papír, dřevo, keramika (4), stavebnictví (1).

Samostatné referáty: peněžnictví (1), obchod (1), vědecký ústav při Socialistické akademii (6), kádrový (2), propagace (2), organizační (2).

Oddělení kádrové – odpovědný tajemník David + 3 pracovníci.

Referáty: stranické kádry (3), centrální úřady a odborníci (2), stranické školy (1), kondiční (1), archiv (2).

Odbor pro otázky disciplíny (5).

Odbor sociální politiky (7):

Referát: lékařský (1).

Odbor pro otázky brannosti a bezpečnosti (5):

Referáty: branný (2), bezpečnostní (1), odbojové organizace (1), archiv (1).

Odbor evidence (10).

Odbor zemědělství (11): odbor družstevní (2), odbor osídlovací (1), odbor veřejných a soukromých zaměstnanců (5), odbor živnostenský (6), odbor právní (4).

Klub poslanců – úřadující předseda Štětka + 7 pracovníků.

Oddělení hospodářské – odpovědný vedoucí Fischel + 6 pracovníků.

Odbor finanční (1):

Referáty: účtárna (4), pokladna (1), osobní oddělení (1), pojišťovací referent (1), správa budov a majetku (5).

Odbor obchodní (1):

Referáty: nakladatelství (3), nákupní (3), revizní (3), závodní kuchyně (15), správa budov (10).

1 V závorkách uváděn počet pracovníků v jednotlivých referátech a odborech. V čele oddělení stáli tajemníci ÚV KSČ.

SÚA, fond 100/1, sv. 3, a.j. 18, zpracoval v červnu 1968 L. Rykl v komisi ÚV KSČ pro dokončení stranické rehabilitace.

Seznam funkcí (systemizace) v aparátě ÚV KSČ v roce 1947

Generální sekretariát

Generální tajemník,
tajemník generálního sekretariátu, osobní sekretář generálního tajemníka,
sekretář, 3 sekretářky, administrativní síla.
2 zástupci generálního tajemníka, 3 sekretářky.

Oddělení organizační

Odpovědný tajemník oddělení,
zástupce odpovědného tajemníka oddělení, sekretářka, referent, administra-
tivní síla.

Referáty:

1. Instruktoři: referent.
2. Závodní organizace: 3 referenti, písařka.
3. Schůzový referát: referent, písařka.
4. Evidence: vedoucí referent, referent, archivářka, 4 písařky.
5. Redakce Funkcionáře, časopisu ÚV KSČ: redaktor, pomocný refe-
rent, 2 písařky.

Odbor lidová správa:

Tajemník odboru, zástupce tajemníka odboru, referent, sekretářka, 2 pí-
sařky, redaktor.

Odbor ženy:

Úřadující místopředsedkyně, tajemnice odboru, 2 referenti, redaktor,
2 písařky.

Odbor odborový:

Tajemník odboru, referent, písařka.

Odbor mládež:

Vedoucí referent, 2 referenti, sekretářka, písařka.

Oddělení kulturně-propagační

Odpovědný tajemník oddělení,
zástupce odpovědného tajemníka, sekretář, sekretářka.

Odbor propagační:

Tajemník odboru, 2 referenti, písařka.

Referáty:

1. Ústřední škola: ředitel, 6 asistentů.
2. Stranické školy: referent.
3. Socialistická akademie: referent, písařka.
4. Knihovna: referent, knihovnice, administrativní síla.
5. Lektorská rada: referent.

Odbor agitační:

Tajemník odboru, referent, korespondentka.

Referáty:

1. Agitace: vedoucí referent, 2 referenti.
2. Informace: vedoucí referent, 2 referenti, 2 písařky.

Odbor kulturní:

Tajemník odboru, zástupce tajemníka odboru, sekretářka.

Referát: rozhlas a hudba: referent.

Odbor školství a tělovýchovy:

Tajemník odboru.

Referáty:

1. Školství: referent.
2. Tělovýchova: referent, písařka.

Odbor tiskový:

Tajemník odboru, zástupce tajemníka odboru, písařka, písařka na dálno-
pisu, administrativní síla.

Referát: bulletin: 4 redaktoři.

Samostatný referát:

1. Dějiny strany: referent, pomocný referent, korespondentka.

Odbor pro mezinárodní otázky:

Tajemník odboru, redaktor, 3 překladatelky.

Oddělení národohospodářské

Odpovědný tajemník oddělení,
2 zástupci odpovědného tajemníka oddělení, sekretářka.

Odbor průmyslu:

Tajemník odboru, písarka.

Referáty:

1. Průmysl I. (doly, chemie, doprava): referent.
2. Průmysl II. (kovo, hutě, energetika, kůže): vedoucí referent, pomocný referent, písarka.
3. Průmysl III. (textil, sklo, keramika, papír, dřevo): 2 referenti, pomocný referent, písarka.
4. Stavebnictví: referent.

Samostatné referáty:

1. Peněžnictví: referent.
2. Obchod: referent.
3. Vědecký ústav při Socialistické akademii: vedoucí referent, referent, 3 pomocní referenti, písarka.
4. Kádrové: vedoucí referent, písarka.
5. Propagace: referent, písarka.
6. Organizační: referent, písarka.

Oddělení kádrové

Odpovědný tajemník oddělení,
zástupce odpovědného tajemníka oddělení, sekretářka, písarka.

Referáty:

1. Stranické kádry: 2 referenti, pomocný referent.
2. Centrální úřady a odborníci: vedoucí referent, zástupce vedoucího referenta.
3. Stranické školy: referent.
4. Kondiční: referent.
5. Archiv: referent, technická síla.

Odbor pro otázky disciplinární:

Zástupce tajemníka odboru, 2 referenti, administrativní síla, písarka.

Odbor sociální politiky:

Úřadující předseda odboru, tajemník odboru, referent, pomocný referent, administrativní síla, 2 písarky.

Referát lékařský: písarka.

Odbor pro otázky brannosti a bezpečnosti:

Tajemník odboru, zástupce tajemníka odboru, sekretářka, 2 písarky.

Referáty:

1. Branný: 2 referenti.
2. Bezpečnostní: referent.
3. Odbojové organizace: referent.
4. Archiv: administrativní síla.

Odbor evidence:

Tajemník odboru, zástupce tajemníka odboru, sekretář, korespondentka, 3 referenti, fotograf, výpomocný referent, písarka.

Odbor zemědělský:

Tajemník odboru, zástupce tajemníka odboru, 4 referenti, redaktor, sekretářka, 2 písarky, elév.

Odbor družstevní:

Vedoucí referent, písarka.

Odbor osídlovací:

Tajemník odboru, zástupce tajemníka odboru, 2 referenti, sekretář.

Odbor veřejný a soukromí zaměstnanci:

Tajemník odboru, sekretářka, zástupce tajemníka odboru, vedoucí referent, písarka.

Odbor živnostenský:

Tajemník odboru, zástupce tajemníka odboru, 2 referenti, redaktor, písarka.

Odbor právnícký:

Tajemník odboru, referent, sekretářka, písarka.

Klub poslanců:

Úřadující předseda, I. tajemník, II. tajemník, III. tajemník, referent, sekretářka, korespondentka, písarka.

Oddělení hospodářské

Odpovědný tajemník oddělení,
zástupce odpovědného tajemníka, sekretář, sekretářka, referent pro volby,
písařka, administrativní síla.

Odbor finanční:

Tajemník odboru.

Referáty:

1. Účtárna: 3 účtářské síly, administrativní síla.
2. Pokladna: pokladník.
3. Osobní oddělení: referent, kancelářská síla.
4. Pojišťovací: referent.
5. Správa budov a majetku: 2 referenti, písařka, správce školy v Doksech, správce ozdravovny Hejnice

Odbor obchodní:

Tajemník odboru.

Referáty:

1. Nakladatelství: referent, písařka, zřízenec.
2. Nákupní: referent, písařka, skladník.

Odbor revizní:

Tajemník odboru, zástupce tajemníka odboru, pomocný referent.

Referát závodní kuchyně: referent, administrativní síla, vedoucí kuchařka,
3 pomocné kuchařky, 9 pomocných sil.

Referát správa budovy: sociální referent, 7 dělníků, 2 pomocní dělníci.

SÚA, fond 100/1, sv. 1, a.j. 18.

Počet zaměstnanců aparátu ÚV KSČ v letech 1945–1947

Stav ke dni	Referenti, úředníci, písařky ap.	Zřízenci, řemeslníci, uklízečky	Auto- mechanici a řidiči	Celkem
31.8.1945	67	33	18	118
31.12.1945	169	53	26	248
30.6.1946	216	99	29	344
31.12.1946	210	82	24	316
30.6.1947	208	70	10	297
31.12.1947	238	69	24	331

SÚA, fond 100/1, sv. 1, a.j. 18.

Údaje o pracovních sekretariátu ÚV KSČ k 31.12.1947

Rozvrstvení podle délky členství ve straně

	Polit. ¹	Administr. ²	Celkem
Od roku 1921	24	10	34
od roku 1922-1939	78	39	119
od roku 1939-1.5.1945	9	10	19
po 1.5.1945	53	149	202

Délka zaměstnání v aparátě KSČ

	Muži	Ženy	Celkem
Od května až července 1945	30	29	59
déle než 2 roky	51	34	85
déle než 1 rok	57	62	119
do 1 roku	60	49	109

Stáří pracovníků

	Polit. ¹	Administr. ²	Celkem
Do dvaceti let	–	23	23
do třiceti let	43	65	108
do čtyřiceti let	61	41	102
do padesáti let	44	53	97
do šedesáti let	11	24	35
přes šedesát let	4	3	7

Vzdělání

Univerzita	14	technika	9	obch. akademie	18
obchodní škola	54	střední škola	58	jiné a odb. školy	19
rusky	101	anglicky	57	francouzsky	57
německy	175	polsky, srbsky aj. slov. jazyk	18	španělsky, italsky aj.	23
psaní strojem	89	těsnopis	52		

Podle účasti v odboji

	Polit. ¹	Administr. ²	Počet	%
Politických vězňové zahraniční vojáci v emigraci celkem	60 15 15	15 4 5	114	30,64

1 Politické síly.

2 Administrativní a technické síly.

SÚA, fond 100/1, sv. 1, a.j. 18.

Struktura aparátu ÚV KSČ v únoru 1949

Generální sekretariát

Ústřední tajemník R. Slánský, zástupce J. Frank, sekretář B. Geminder + 13 pracovníků.

Organizační oddělení – odpovědný tajemník Švermová + 3 pracovníci:

- I. Odbor instruktorů (11).
- II. Odbor pro studium, přípravu a sledování akcí (3):
Schůzový referát (1), referát pro slovenské otázky (1).
- III. Odbor Statistika, evidence (24).
- IV. Odbor žen ((7).
- V. Odbor mládeže (5).

Kulturně-propagační oddělení – odpovědný tajemník G. Bareš + 3 pracovníci:

- I. Odbor propagace (11):
Nová mysl (4), Dějiny strany (3), knihovna (3).
- II. Odbor agitace (6).
- III. Odbor kultura (4).
- IV. Odbor školství – tělovýchova (7).
- V. Odbor tisk (14).

Hospodářské oddělení – odpovědný tajemník Kolár + 3 pracovníci:

Revizní referát (3), referát osobní (3), sociální referát (1), účetna (7), nakladatelské oddělení (6), uklízečky (30), nákupní referát (3), referát pro konfiskáty (1), tiskárna (4), pokladna (1), správa budov (12), expedice a sklad (9), autooddělení (31), závodní kuchyně – kantýna (7), pomocné síly v kuchyni (10).

Oddělení POP – odpovědný tajemník J. Frank + 2 pracovníci:

- I. Odbor (17).
- II. Odbor (6).
- III. Odbor (16).

Oddělení pro evidenci – tajemník odboru Karel Šváb + 3 pracovníci:

Referát obrana strany (5), referát zpravodajský (3), referát zahraniční (5), referát technický (3), telefonní ústředna (12), referát evidenční (4).

Branné oddělení – vedoucí Josef Baudyš + 6 pracovníků.

Mezinárodní oddělení – odpovědný tajemník Geminder + 13 pracovníků.

Oddělení zemědělské – odpovědný tajemník V. Sova + 5 pracovníků:

Odbor výroba (4), odbor družstevní (3), odbor výkup a distribuce (6).

Kádrové oddělení – odpovědný tajemník L. Kopřiva + 2 pracovníci:

- I. Odbor pro vnitrostranické kádry (4).
 - II. Odbor organizační a koordinační (10).
- Referát evidence (4).
Odbor školy (3).
Odbor veřejné a státní správy (3).

Komise stranické kontroly – volení funkcionáři:

J. Kapoun, Lad. Benada, Jarm. Taussigová, K. Mestek, B. Klícha, Ol. Růžička, Fr. Řípa, K. Daubner, Ant. Bína, A. Pimpara + 16 pracovníků aparátu komise.

Klub poslanců KSČ – předseda Václ. David, zástupce J. Štětko + 4 pracovníci.

Funkcionář – 7 pracovníků.

Odbor pro lidovou správu – 6 pracovníků.

Právní oddělení v likvidaci – 1 pracovník.

Ústav pro sociální a hospodářský výzkum – 6 pracovníků.

Podatelna, výpravna, spisovna a distribuce časopisů – 15 pracovníků.

Ústřední [politická] škola Praha – ředitel Richard Blažek, zástupce Felix Oliva + 43 pracovníků.

Ústřední [politická] škola Doksy (12), Ústřední [politická] škola Slapy (7).

SÚA, fond 100/1, sv. 3, a.j. 18, zpracoval v červnu 1968 L. Rykl v komisi ÚV KSČ pro dokončení stranické rehabilitace.

Struktura sekretariátu ÚV KSČ v srpnu 1949

Ústřední tajemník

Sekretariát ústředního tajemníka.

Zástupce ústředního tajemníka M. Švermová:

Oddělení organizačně-instruktorské:

I. odbor: sbor stálých instruktorů.

II. odbor: stranické informace.

III. odbor: evidence – statistika.

Odbor: ženy.

Odbor: mládež.

Zástupce ústředního tajemníka J. Frank:

Oddělení: průmysl, peněžnictví, obchod:

I. odbor: průmysl.

II. odbor: peněžnictví a obchod.

III. odbor: živnosti a řemesla.

Oddělení: zemědělství a výživa:

I. odbor: organizačně-propagační.

II. odbor: všeobecný.

III. odbor: družstevnictví.

IV. odbor: výživa.

Oddělení: hospodářství strany:

I. odbor: finančně-správní.

II. odbor: revizní.

III. odbor: technický.

Zástupce ústředního tajemníka L. Kopřiva:

Oddělení: kádrové:

I. odbor: vedoucích stranických kádří.

II. odbor: organizační.

III. odbor: státní a veřejná správa.

IV. odbor: školy a kulturní kádří.

Samostatný odbor pro lidovou správu a soudnictví.

Zástupce ústředního tajemníka G. Bareš:

Oddělení: kulturně-propagační:

I. odbor: propagace.

II. odbor: agitace.

III. odbor: kultura a osvěta.

IV. odbor: školství.

V. odbor: tisk.

Referát: tělovýchova.

Zvláštní referát pro věci církevní.

Zástupce ústředního tajemníka Š. Bašfovanský.

B. Geminder:

Oddělení: zahraniční:

I. odbor: publikační.

II. odbor: pro koordinaci činnosti zahraničních oddělení
ústředních úřadů a organizací.

III. odbor: zvláštní odbor B. Gemindera.

Redakce časopisu Funkcionář.

Samostatný odbor pro evidenci:

I. referát: obrana strany.

II. referát: mezinárodní.

III. referát: politická emigrace.

IV. referát: pro techniku.

V. referát: zvláštní.

Samostatné odbory:

Samostatný odbor branný.

Samostatný odbor bezpečnostní.

Systemizace politických, administrativních a technických sil
sekretariátu ÚV KSČ

Oddělení	Systemizovaných míst		
	polit.	admin.	celkem
Generální sekretariát	15	11	26
Redakce Funkcionáře	7	3	10
Org.-instruktorské oddělení	34	15	49
Oddělení pro průmysl, peněžnictví a obchod	43	19	62
Oddělení pro zemědělství a výživu	27	11	38
Oddělení pro hospodářství strany	15	140	155
Kádrové oddělení	43	13	56
Oddělení kulturně-propagační	51	16	67
Oddělení zahraniční	21	12	33
Samostatný odbor pro evidenci	29	59	88
Samostatný odbor pro lidovou správu a soudnictví	10	3	13
Samostatný odbor branný	5	4	9
Samostatný odbor bezpečnostní	6	2	8
Celkem	306	308	614

SÚA, fond 05/1, sv. 3, a.j. 18.

Seznam funkcí v aparátě ÚV KSČ v srpnu 1949

Generální sekretariát

Ústřední tajemník,
sekretářka, tajemník sekretariátu, písařka, referent pro otázky národohospo-
dářské, sekretářka, referent pro otázky kulturní, písařka, sekretář, 2 technické
síly, zřízenec.

Rekapitulace: 5 politických sil, 7 administrativních sil.

1. zástupce ústředního tajemníka,
tajemník, sekretářka.

Rekapitulace: 2 politické síly, 1 administrativní síla.

2. zástupce ústředního tajemníka,
tajemník, sekretářka.

Rekapitulace: 2 politické síly, 1 administrativní síla.

3. zástupce ústředního tajemníka,
tajemník, sekretářka.

Rekapitulace: 2 politické síly, 1 administrativní síla.

4. zástupce ústředního tajemníka,
tajemník, sekretářka.

Rekapitulace: 2 politické síly, 1 administrativní síla.

5. zástupce ústředního tajemníka,
tajemník.

Generální sekretariát – rekapitulace:

15 politických sil, 11 administrativních sil, celkem 26 sil.

Redakce časopisu Funkcionář

Šéfredaktor,

3 redaktoři, 2 redaktoři-instruktoři, překladatel, sekretářka, 2 písařky.

Rekapitulace: 7 politických sil, 3 administrativní síly, celkem 10 sil.

Oddělení organizačně-instruktorské

Vedoucí oddělení,
zástupce vedoucího odd., org.-technický tajemník, pošta, archiv, korespondentka.

I. odbor: sbor stálých instruktorů

Sekretář odboru, korespondentka, evidence a organizace zájezdů, zpracování zpráv instruktorů, zpracování zápisů předsednictev a sekretariátů KV KSČ.

Instruktoři:

pro České Budějovice a Liberec, pro Gottwaldov a Brno, pro Pardubice a Hradec Králové, pro Ústí a Ostravu, pro Olomouc a Jihlavu, pro Karlovy Vary a Plzeň, 4 pomocní instruktoři.

II. odbor: stranické informace

Vedoucí odboru, korespondentka, průzkum závodních organizací, průzkum místních organizací, písařka.

III. odbor: evidence-statistika

Vedoucí odboru, zástupce a sekretářka, písařka, administrativní síla.

Referát statistický:

vedoucí referátu, zástupce vedoucího referátu.

Archiv:

vedoucí, zástupce, administrativní síla.

Písárna: 2 skupinářů.

IV. odbor: ženy

Vedoucí odboru, organizační a ženy v zemědělství, školení, kádry a tisk, 2 instruktorky, korespondentka, vedoucí administrace a korespondence.

V. odbor: mládež

Tajemník odboru, instruktor.

Rekapitulace: 34 politických sil, 15 administrativních sil, celkem 49 sil.

Oddělení pro průmysl, peněžnictví a obchod

Vedoucí oddělení,

zástupce vedoucího, organizačně-technický sekretář.

I. odbor: vedoucí odboru, sekretářka.

1. Referát pro těžké kovo a strojírenství: referent, písařka.
2. Referát pro hutě: referent.
3. Referát pro lehké kovo, energetiku: referent, písařka.
4. Referát pro přesné strojírenství, automobily, letadla: referent.
5. Referát pro chemii: referent.
6. Referát pro doly: referent, administrativní síla pro chemii a doly.
7. Referát pro textil: referent.
8. Referát pro kůži-gumu: referent, administrativní síla pro referát textil, kůže, guma.
9. Referát pro keramiku, sklo: referent.
10. Referát pro papír, dřevo: referent, administrativní síla.
11. Referát pro dopravu a pošty: referent, administrativní síla.
12. Referát pro průmysl MIO: referent.
13. Referát pro potravinářský průmysl: vedoucí referent, instruktor.

II. odbor: vedoucí odboru, sekretářka.

1. Referát pro plánování: referent.
2. Referát pro výzkum: referent, administrativní síla pro referát 1. a 2.
3. Referát pro peněžnictví: referent, administrativní síla.
4. Referát pro distribuci surovin a polotovarů: referent.
5. Referát pro zahraniční obchod: referent, administrativní síla, 4 instruktoři.
6. Referát pro vnitřní obchod: referent.

III. odbor: vedoucí odboru, sekretářka.

1. Referát pro mzdy a pracovní síly: referent.
2. Referát pro socialistickou soutěž: referent, administrativní síla.
3. Referát pro vyhledávání kádrů a usměrňování závodních časopisů: 2 referenti, administrativní síla.
4. Referát pro družstevnictví: referent, administrativní síla.
5. Referát pro živnosti: referent, administrativní síla.

Instruktoři: 10 instruktorů pro různé referáty podle potřeby.

Politické oddělení na ústředním ředitelství ČSSZ

Vedoucí politického oddělení, organizační tajemník, propagační tajemník, tajemník pro mládež, sekretářka, 2 administrativní síly.

Rekapitulace: 43 politických sil, 19 administrativních sil, celkem 62 sil.

Oddělení pro zemědělství a výživu

Vedoucí oddělení, zástupce vedoucího oddělení, sekretářka, organizačně-technický sekretář.

I. odbor: organizačně-propagační

Vedoucí odboru, 3 instruktoři (každý pro 3 kraje), kádrový referent, referent pro JSCZ, referent propagační, 2 administrativní síly.

II. odbor: všeobecný

Vedoucí odboru, sekretářka.

1. Referát pro operativní úkoly v zemědělství: 2 referenti.
2. Instruktor pro státní strojní stanice.
3. Instruktor pro státní lesy a statky.
4. Instruktor pro velkovýkrmny.
2 administrativní síly.

III. odbor: družstevnictví

Vedoucí odboru, sekretářka, zástupce vedoucího odboru, vedoucí referent pro JZD, vedoucí instruktorů, 2 instruktoři pro vzorná družstva, instruktoři pro JZD, administrativní síla.

IV. odbor: výživa

Vedoucí odboru, sekretářka.

1. Referát pro výkup a distribuci zemědělských výrobků: vedoucí referent, 2 instruktoři.
2. Referát pro skladištní družstva: referent.
2 administrativní síly.

Rekapitulace: 27 politických sil, 11 administrativních sil, celkem 38 sil.

Oddělení pro hospodářství strany

Vedoucí oddělení,

zástupce vedoucího oddělení, organizačně-technický tajemník, 2 referenti pro statistiku a studijní soutěž, pojišťovací referent, referent pro správu budov mimo ústřední sekretariát, referent pro konfiskáty, 4 administrativní síly.

I. odbor finančně-správní

Účtárna: vedoucí referent, finanční účetní, skladová účetní, provozní účetní, 3 administrativní síly.

Mzdová účtárna: vedoucí referent, mzdový účetní, administrativní síla.
Sociální referent, pomocná síla.

II. odbor revizní

Vedoucí referent, 3 revizoři pro kraje a okresy, 2 revizoři pro interní revize a podniky strany, administrativní síla.

III. odbor technický

Referát: tiskárna: vedoucí, 3 pomocné síly.

Referát: správa budov: vedoucí referent, administrativní síla, 8 dělníků, 4 pomocní dělníci, holič, kadeřnice, mechanik pro psací stroje, domovnice Praha XIX, domovník Hejnice, správce závodního klubu.

Uklízečky: vedoucí, 43 uklízeček.

Referát dopravní: vedoucí referent, zástupce vedoucího, 2 administrativní síly, 3 garážmistři, 7 automechaniků, 5 řidičů nákladních vozů, 20 řidičů osobních vozů, závozník.

Závodní kuchyně: vedoucí, zástupce vedoucího a skladník, administrativní síla, kuchař a 5 kuchařek, 6 pomocných sil, 2 prodavačky pro kantýnu, bufetářka pro sekretariát.

Rekapitulace: 15 politických sil, 140 administrativních a technických sil, celkem 155 sil.

Závodní lékař, zubní lékařka, administrativní síla.

Kádrové oddělení

Vedoucí oddělení,
zástupce vedoucího oddělení, technicko-organizační tajemník.

I. odbor: vedoucích stranických kádřů

Zástupce vedoucího oddělení a tajemník odboru, sekretářka.

1. Referát pro členy ÚV, poslance, redaktory ústředních tiskových orgánů: referent, pomocný referent.
2. Referát pro kádry ústředního sekretariátu: zástupce tajemníka odboru, vedoucí referent – péče o kádry ústředního sekretariátu, písarka.
3. Referát pro krajské a okresní aparáty: referent, písarka.
4. Referát pro ústřední školy: referent, instruktor.
5. Referát pro mimostranické školy: referent, instruktor.
6. Referát pro krajské a okresní školy: referent, instruktor.

II. odbor: organizační

Vedoucí tajemník odboru, sekretářka.

1. Referát pro všeobecně kádrovou práci v krajích a okresech: referent, instruktor.
2. Referát péče o kádry: vedoucí referent, písarka pro referáty 1. a 2.
3. Referát prověřovací: 9 referentů, 2 pomocní referenti, 3 písarky.
4. Referát evidence a archiv: vedoucí referent, pomocný referent pro archiv, referent pro vnitrostranické kádry, referent pro kádry PPO, referent pro státní a veřejné zaměstnance, referent pro kulturní kádry, masové organizace a žáky ústřední školy, referent pro kádrové rezervy, 2 písarky.

III. odbor: státní a veřejná správa

Tajemník odboru, písarka.

1. Referát: Osídlovací úřad, FNO, OPV, Parlament, Hrad, ministerstvo spravedlnosti, soudy: referent.
2. Referát pro armádu, SNB, milice, vězeňskou stráž: referent.
3. Referát pro všeobecné věci státní správy: referent, instruktor.
4. Referát pro kulturní kádry: referent pro ministerstvo informací, referent pro ministerstvo školství, instruktor, písarka.

IV. odbor: kádry národohospodářské a mimostranické organizace.

Tajemník odboru, písarka.

1. Referát pro odbory, Národní frontu, mládež: vedoucí referent, referent.
2. Referát národohospodářských kádřů: vedoucí referent, instruktor, písarka.

Rekapitulace: 45 politických sil, 13 administrativních sil, celkem 58 sil.

Oddělení kulturně-propagační

Vedoucí oddělení,

zástupce vedoucího oddělení, organizačně-technický sekretář, referent pro kádrovou politiku, organizaci a kontrolu práce, 2 administrativní síly.

I. odbor: propagace

Zástupce vedoucího oddělení, sekretářka, zástupce vedoucího odboru, organizačně-technický sekretář odboru (sbor učitelů a referentů), referent pro různé běhy ústředních kurzů a ústřední školy, referent pro krajské školy, instruktor pro krajské školy, referent pro okresní školy a Gottwaldovy knihovny, instruktor pro okresní školy, referent pro školní rok v základních organizacích, referent pro poradny marxismu-leninismu, 2 instruktoři pro školní rok, referent učebních oddělení ve státních a hospodářských úřadech, instruktor pro tato učební oddělení a školy, referent pro výchovnou práci v mimostranických organizacích, političtí, teoretičtí a literární spolupracovníci (materiály, lekce pro školy atd.): a) filozofie, b) ekonomie, c) historie, 3 administrativní síly.

Redakce Nové myslí a lektorská rada: vedoucí, redaktor, referent pro lektorskou radu, písarka.

Knihovna: vedoucí, knihovník, archivář, knihovnická síla.

II. odbor: agitace

Vedoucí odboru, zástupce vedoucího odboru, redaktor agitačního materiálu, referent pro rozhlas, instruktor pro agitaci na závodech, instruktor pro agitaci na vesnicích, výtvarník, 2 administrativní síly.

III. odbor: kultura a osvěta

Vedoucí odboru (má zároveň na starosti literaturu), referent pro výtvarnictví a architekturu, referent pro film, referent pro divadlo, referent pro hudbu a národopis, referent pro osvětu, administrativní síla.

IV. odbor: školství

Vedoucí odboru, referent pro školy I.-III. stupně, instruktor pro školy I.-III. stupně, referent pro vysoké školy, referent pro dělnické přípravné kurzy na vysoké školy.

V. odbor: tisk

Vedoucí odboru, zástupce vedoucího odboru, instruktor pro krajské deníky a týdeníky, referent pro Práci a obrázkové časopisy, referent pro Lidové noviny a Mladou frontu, referent pro kádry (Zemědělské noviny), sekretářka odboru.

VI. odbor: tělovýchova

Referent, administrativní síla.

Zvláštní referát pro věci církevní

Referent.

Rekapitulace: 51 politických sil, 16 administrativních sil, celkem 67 sil.

Zahranichní oddělení

Vedoucí oddělení,

2 sekretářky, 2 zástupci vedoucího oddělení, organizačně-technický sekretář, písařka.

I. odbor: publikační

Vedoucí odboru, referent pro zahraniční zpravodajství stranického tisku, tiskových agentur a rozhlasu, 2 překladatelé, sekretářka, písařka.

Redakce Světových rozhledů: vedoucí redaktor, redaktorka.

Redakce Aktualit světových rozhledů: redaktorka-překladatelka.

Redakce Za trvalý mír: vedoucí redaktor, redaktor-překladatel, písařka.

Informační bulletin pro zahraničí: referent

Informační bulletin o bratrských stranách: referent-překladatel, písařka.

II. odbor: pro koordinaci činnosti zahraničních oddělení ústředních úřadů a organizací.

1. Vedoucí referent pro koordinaci práce v zahraničních odděleních ministerstev a mimostranických organizací.

2. Referent pro řízení prací mezistátních společností.

3. Zvláštní referát pro SSSR: vedoucí odboru, technická síla.

4. Aparát zvláštní komise předsednictva ÚV KSČ, zájezdy do ciziny, obsazování míst na zahraničních zastupitelských úřadech: vedoucí referent, referent, sekretářka.

III. Zvláštní odbor s. Gemindera

Vedoucí referent, 3 techničtí referenti.

Rekapitulace: 21 politických sil, 12 administrativních a technických sil, celkem 33 sil.

Samostatný odbor pro evidenci

Vedoucí odboru,

I. zástupce vedoucího odboru, II. zástupce vedoucího odboru, organizačně-technický tajemník, technická sekretářka, písařka.

1. Referát: obrana strany: vedoucí referent, sekretářka, písařka, referent pro obranu stranického aparátu, referent pro sledování trockistů, referent pro obranu proti pronikání cizích agentů do strany, referent pro výchovu k ostráživosti, referent pro obranu stranických budov, vedoucí vyšetřovacího referátu, 2 referenti vyšetřovacího referátu, vedoucí archivu, 2 písařky.

2. Mezinárodní referát: vedoucí referent, referent, referent-hospodář, referent-účetní, 3 referenti cestovního referátu.

3. Referát pro politickou emigraci: vedoucí referent pro politickou emigraci, referent pro jugoslávské otázky, referent pro španělské, řecké, italské emigranty, písařka.

4. Referát pro techniku: vedoucí referátu, písařka, provozní referent, hlavní mechanik, 3 mechanici, 9 telef. manipulanteček, 5 manipulanteček u dálnopisu, spojovací úředník (výstavba, udržování a zabezpečování sítě), fotograf, 3 radiomechanici pro spojení s kraji, 2 šifrantí.

5. Zvláštní referát: vedoucí referátu, zástupce vedoucího referátu, referent pro tajnou a důvěrnou poštu, referent pro kurýrní poštu, archivář důvěrného materiálu, sekretářka, 2 kurýři (pro Prahu).

Podatelna, výpravna, roznášky a posílky, spisový archiv: odpovědný referent, sekretářka.

Příjem – podání: prezentace, třídění, doručování do oddělení.

Výpravna: vypravení a odesílání pošty, posílky po Praze k osobnímu předání (2 pracovníci), roznáška novin.

Archivář: vedení spisového archivu, vedení spisové evidence (2 pracovníci).

Informace u propustek: vedoucí referent, 8 propustkářů.

Rekapitulace: 29 politických sil, 59 technických a administrativních sil, celkem 88 sil.

Samostatný odbor pro lidovou správu a soudnictví

Tajemník odboru,
zástupce tajemníka odboru a vedoucí tisku, zástupce tajemníka odboru a instruktor pro kraje, 2 instruktoři, referent, redaktor, 2 administrativní síly, písarka, pomocný redaktor, referent pro kádry v NV, referent pro zdravotnictví, pomocný referent pro zdravotnictví.

Rekapitulace: 10 politických sil, 3 administrativní síly, celkem 13 sil.

Samostatný odbor branný

Vedoucí odboru,
zástupce vedoucího odboru, 2 korespondentky, intervence a vyřizování pošty, referent pro otázky kádrové, referent pro otázky branné výchovy a řízení branných orgánů v jednotlivých masových organizacích, administrativní síla pro archiv, kartotéku a poštu, písarka.

Rekapitulace: 5 politických sil, 4 administrativní síly, celkem 9 sil.

Samostatný odbor bezpečnostní

Vedoucí referent,
zástupce vedoucího referenta, kádrový referent, pomocný referent, referent pro Lidové milice, referent pro civilní ochranu, 2 sekretářky.

Rekapitulace: 5 politických sil, 2 administrativní síly, celkem 8 sil.

Samostatný odbor bezpečnostní¹

Vedoucí odboru,
zástupce vedoucího odboru a referent pro otázky bezpečnostních referentů na závodech, referent pro otázky TNP, bezpečnostních referentů KNV, ONV, referent pro otázky Lidových milic, referent pro otázky kádrů, 2 administrativní síly.

Rekapitulace: 5 politických sil, 2 administrativní síly, celkem 7 sil.

1 Schváleno na schůzi sekretariátu ÚV KSČ, konané dne 6.12.1949.

SÚA, fond 05/1, sv. 3, a.j. 18.

**Otázky o organizaci a činnosti aparátu ÚV VKS(b)
připravené Klementem Gottwaldem pro sovětské poradce**

Několik otázek

1. Celková organizace aparátu ÚV VKS(b) – schéma organizace.
2. Jak připravuje aparát ÚV materiál pro vedoucí orgány: plénum ÚV, politbyro, orgbyro, sekretariát, a čeho se týká tento materiál.
3. Jak zabezpečuje a kontroluje aparát KV provádění usnesení těchto vedoucích orgánů.
4. Jak je organizován styk aparátu ÚV s organizacemi dole – se svazovými ÚV, s oblastními a krajeovými výbory, s okresními výbory, s důležitými závodními organizacemi.
5. Jak je organizován a jakého druhu je styk aparátu ÚV s ministerstvy, včetně obrany, bezpečnosti, justice a zahraničí.
6. Kde a kdo připravuje materiály, týkající se ministerstev, jakož i návrhy příslušných usnesení pro vedoucí orgány (plénum ÚV, politbyro, orgbyro).
7. Jak je v aparátu ÚV organizován styk s masovými organizacemi (odborry, mládež, sportovní hnutí, družstva apod.) a usměrňování a kontrola jejich činnosti.
8. Jak je v aparátu ÚV organizována evidence, výběr, výchova, rozmísťování a kontrola kádrů na všech úsecích stranického a státního života.
9. Jak jsou různé úseky aparátu ÚV rozděleny mezi jednotlivé sekretáře ÚV.
10. O čem může sekretář ÚV rozhodovat samostatně a co musí předkládat k rozhodnutí kolegiu (sekretariátu).
11. Jaké otázky spadají do kompetence komise stranické kontroly a kdo musí její návrhy schvalovat.
12. Jaký orgán připravuje řešení disciplinárních otázek členů strany a kdo tyto návrhy schvaluje.
13. Jak je organizována evidence dopisů a stížností pracujících a jak je kontrolováno jejich vyřizování.
14. Jak je organizováno osobní přijímání zástupců organizací nebo jednotlivých členů strany.
15. Jak je organizována a kontrolována pravidelná osobní účast politických spolupracovníků aparátu ÚV na masové politické, organizační, propagační a agitační práci dole.

SÚA, fond 100/24, sv. 29, a.j. 761.

Struktura oddělení ÚV KSČ a seznam funkcí v září 1951

Oddělení organizačně-instruktorské

- I. odbor: instruktoři krajů:
 1. referát: kraj Praha.
 2. referát: kraje České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem.
 3. referát: kraje Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava.
 4. referát: kraje Brno, Olomouc, Gottwaldov, Ostrava.
 - II. odbor: informační:

referent pro krajské organizace, referent pro okresní a městské organizace, referent pro místní a vesnické organizace, referent pro závodní organizace, referent pro masové organizace, referent pro otázky organizačního řádu strany.
 - III. odbor: stranická statistika:

referent pro statistický přehled organizací, referent pro evidenci sociálního složení strany, referent pro statistický přehled stranických akcí a RSS.
 - IV. odbor: legitimace a kartotéka členů strany:

referent pro vystavování legitimací, referent pro vnitrostranické tiskopisy a pro ústřední kartotéku.
 - V. odbor: pro práci mezi ženami:

referentka – instruktor pro otázky odborově organizovaných žen, referentka – instruktor pro otázky venkovských žen, referentka – instruktor pro práci referentek žen v krajských výborech, pro ČSŽ a ženy v lidové správě.
 - VI. odbor: pro práci mezi mládeží:

referent – instruktor pro otázky ČSM, referent – instruktor pro otázky Pionýra.
- [Pět územních odborů včetně Slovenska:
Odbor pro otázky organizační a organizační řád.
Odbor pro stranické legitimace a statistiku.
Odbor stranické informace.
Odbor přípravy kádrů.
Odbor pro kádrovou evidenci.]¹

Systemizováno: 43 politických, 25 administrativních a technických míst, celkem 68.

Kádrové oddělení

- I. odbor – pro vyšší stranické kádry:
referát členů ÚV a vyšších funkcionářů, referát vyšších krajských funkcionářů, referát ústředních politických škol, referát poslanců a vedoucích masových organizací, referát prověřovací.
- II. odbor – pro střední stranické kádry:
referát pro pracovníky v sekretariátu ÚV, referát krajských a okresních pracovníků, referát pro školy, referát péče o kádry, referát prověřovací.
- III. odbor – pro kádry v hospodářském aparátě:
referát kádrů PPO, referát kádrů v zemědělství, referát prověřovací.
- IV. odbor – pro kádry ve státní správě a národních výborech:
referent pro ministerstvo vnitra, KNV a ONV, referent pro ministerstvo národní obrany, referent pro ministerstvo národní bezpečnosti, referent pro ministerstvo zahraničních věcí, referent pro ministerstvo spravedlnosti, KPR, předsednictvo vlády, NS, NÚKÚ, referát prověřovací.
- V. odbor – pro kádry v kulturních a zdravotních institucích:
referent pro ministerstvo školství, věd a umění a pro ministerstvo informací a osvěty, SÚC, referent pro ministerstvo zdravotnictví, Státní úřad pro tělesnou výchovu a sport, referát prověřovací.
- VI. odbor – evidence:
referent pro střední stranické kádry, referent pro kádry v hospodářském aparátě, referent pro kádry ve státním aparátě a národních výborech, referent pro archiv.

Systemizováno: 53 politických, 25 administrativních a technických, 78 celkem.

Kulturně-propagační oddělení

- I. odbor stranické výchovy:
referát RSS, referát stranických škol, referát pro politickou výchovu v masových organizacích.
- II. odbor propagandy:
lektorská skupina, knihovna sekretariátu ústředního výboru.
- III. odbor tisku:
referát pro ústřední časopisy a ČTK, referát pro krajský tisk, referát pro obrázkové časopisy a žurnály.

- IV. odbor agitace:
redakce, referent pro kampaně, oslavy a akce celostátního významu, referent pro názornou agitaci, plakáty a výstavy.
- V. odbor rozhlasu:
referent pro umělecké a zábavné pořady.
- VI. odbor vydavatelský:
referent pro vydavatelstva umělecké literatury, referent pro vydavatelstva vědecké a odborné literatury.
- VII. odbor školský:
referent pro otázky pedagogické, instruktor pro školy I. a II. stupně, referent pro školy III. stupně a pro dělnické přípravy, referent pro vysoké školy, referent pro učební oddělení, referent pro průmyslové a zemědělské školství, referent pro výchovu učňů.
- VIII. odbor kultury a osvěty:
referent pro divadlo a film, referent pro literaturu a výtvarné umění.
- IX. odbor vědy:
referent pro společenské vědy, referent pro vědy matematické, přírodní a technické.
- X. zvláštní referát tělovýchovy.

Ústav dějin KSČ:

Vydavatelský referát, referát výstavy, knihovna, archiv.

Systemizováno: 66 politických, 24 administrativních a technických, celkem 90.

Oddělení pro průmysl, peněžnictví a obchod

- I. odbor:
referát pro těžké strojírenství, referát pro hutě, referát pro těžbu rud a nafty.
- II. odbor:
referát pro doly, referát pro chemii, referát pro energetiku, referát pro lehký průmysl, referát pro přesné strojírenství, referát pro průmysl automobilový a letecký.
- III. odbor:
referát pro průmysl sklářský, referát pro průmysl papírenský a tiskárenský, referát pro průmysl dřevozpracující, referát pro průmysl textilní, referát pro průmysl kožedělný a gumárenský, referát pro dopravu a pošty.

IV. odbor:

referát pro průmysl výživy, referát pro vnitřní obchod, referát pro výrobní a spotřební družstevnictví, referát pro komunální podniky.

V. odbor:

referát pro stavebnictví, referát pro průmysl keramický.

VI. odbor:

referát pro zahraniční obchod, referát pro peněžnictví a pojišťovnictví.

VII. odbor:

referát pro otázky mzdové a otázky národního pojištění, referát pro pracovní síly a učňovský dorost, referát zdravotní a pro národní pojištění, referát pro sociální služby.

Systemizováno: 69 politických, 15 administrativních a technických, 84 celkem.

Zemědělské oddělení

I. odbor pro JZD:

referent pro otázky organizace práce a soutěže, referent pro otázky odměňování a účtování v JZD, referent pro stavby a hospodářsko-technické úpravy půdy, referent pro JZD IV. typu.

II. odbor pro mechanizaci zemědělství:

referát pro strojní stanice, referát pro mechanizaci zemědělství.

III. odbor pro státní statky a lesy:

referát pro státní statky, referát pro státní lesy.

IV. odbor pro zemědělskou výrobu a výkup:

referát pro zemědělskou výrobu, referát pro výkup, [rostlinnou a živočišnou výrobu].²

V. organizačně-propagační odbor:

referent pro práci masových organizací (JSČZ, ČSM, ČSŽ), referent pro agitaci a propagaci, referent pro odborné zemědělské školství. [odbor pro výkup, odbor přípravy kádrů, odbor kádrové evidence]³

Systemizováno: 38 politických, 13 administrativních a technických, 51 celkem.

Oddělení státní správy

I. odbor bezpečnostní:

referent pro otázky politické a stranické práce v Národní bezpečnosti a výchovy k bdělosti a ostražitosti členů strany i ostatních pracujících, referent pro evidenci kádrů Národní bezpečnosti, referent pro práci ve Státní bezpečnosti, referent pro práci ve Veřejné

bezpečnosti, referent pro práci v Pohraniční stráž, referent pro práci Lidových milic, bezpečnostních referentů na závodech, závodních stráž, referentů pro věci vnitřní a bezpečnost při národních výborech.

II. odbor branný:

referent pro otázky stranické práce v armádě, referent kulturně-propagační, referent pro evidenci vyšších kádrů, referent pro kádrovou práci, referent pro nábor do armády a pro masové organizace.

III. odbor pro lidovou správu:

referent pro práci krajských národních výborů, referent pro práci okresních národních výborů, referent pro práci místních národních výborů, referent pro evidenci vyšších kádrů a pro školy lidové správy, referent pro komunální podniky.

IV. odbor pro soudnictví:

referent pro soudnictví, referent pro vyšší kádry v soudnictví, referent pro Nejvyšší soud, Generální prokuraturu, Státní soud a Státní prokuraturu, pro advokacii a notářství a TNP.

Mezinárodní oddělení

I. odbor – Sovětský svaz:

referent pro využití zkušeností z SSSR, referent pro koordinaci styků s SSSR, referent pro stipendisty v SSSR.

II. odbor – styk s bratrskými komunistickými stranami:

referent pro styk se zeměmi lidové demokracie, referent pro styk s kapitalistickými zeměmi, redaktor pro bulletin „Informace o bratrských komunistických stranách“, referát péče o zahraniční hosty, dokumentace, archiv a kartotéka.

III. odbor pro politickou emigraci:

referent pro sociální otázky, referent pro řeckou emigraci, referent pro italskou a španělskou emigraci, referent pro jugoslávskou emigraci.

IV. odbor koordinační:

referent pro mírové hnutí, referent pro mimostranické organizace, referent pro mezinárodní organizace.

V. odbor publikační:

informační bulletin pro zahraničí, zahraniční zpravodajství tisku, zahraniční vysílání Československého rozhlasu.

Systemizováno: 35 politických, 19 administrativních a technických, celkem 45.

Komise stranické kontroly

I. odbor – organizační:

referát spisový a evidence, referát návštěv, archiv, referát kádrový.

II. odbor – kontrola stranických orgánů:

referát pro kraje Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, referát pro kraje Olomouc, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Gottwaldov, referát pro kraje České Budějovice, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, redakce bulletinu, plnomocníci.

III. odbor – kontrola státního aparátu a hospodářství:

referát pro průmysl, obchod a peněžnictví, referát pro zemědělství a výživu, referát pro státní správu.

IV. odbor – disciplinární:

referát pro disciplinární věci odpovědných pracovníků strany, referát pro disciplinární věci pracovníků hospodářského a státního aparátu, referát pro vyřizování odvolání proti stranickým trestům, referát pro evidenci a sledování trockistů a podobných nepřátel strany.

Slovensko:

plnomocníci pro kraj.

Systemizováno: 70 politických, 17 administrativních a technických, celkem 87.

Hospodářská správa

Odbor finančně-správní:

statistický a plánovací referát, tiskárna, sociální referát, odbor revizní.

Nakladatelství:

referát pro organizování masového šíření literatury, referent pro agitační materiál, referent pro propagaci, nákupčí potřeb.

Technicko-pomocné služby:

středisko správní, středisko dopravní, správa budovy ÚV KSČ, správa majetkových podstat, dílny, středisko sociálních zařízení, závodní jídelna, prodejny, jesle, klub, rekreační střediska, svobodárny, hygienická zařízení.

Systemizováno: 18 politických, 238 administrativních a technických, celkem 256.

Technický odbor

I. Referát pro ochranu dokumentů a pro průkazy a propustky do budovy: referent pro ochranu dokumentů, referent pro průkazy a propustky, propustkáři.

II. Referát podatelny, výpravny a archivu:

příjem a prezentace pošty, odesílání a roznáška pošty, kurýrní pošta, archiv.

III. Referát telefonního a dálkopisného provozu:

technický referent, provozní referent, mechanikové, manipulantky.

Systemizováno: 7 politických, 39 administrativních a technických, celkem 46.

1 Text v závorce dopsán rukou.

2 Text v závorce dopsán rukou.

3 Text v závorce dopsán rukou.

SÚA, fond 100/1, sv. 2, a.j. 17.

**Záznam projevu Klementa Gottwalda
na schůzi předsednictva ÚV KSČ
k reorganizaci ústředního aparátu strany**

Reorganizací aparátu nemá být vedoucí úloha strany snížena, nýbrž zvýšena. Kritika dosavadních metod práce aparátu, jak se vytvořily, nesměřovala ke snížení vedoucí úlohy strany. Kritika směřovala proti tomu, že sekretariát a aparát špatně chápaly uplatňování vedoucí úlohy strany v době, kdy strana je vládnoucí a kdy má v rukou všechny páky a prostředky státního a hospodářského aparátu. Kritika směřovala proti tomu, že aparát místo řízení a využívání těchto pák a prostředků chtěl je sám nahrazovat.

Reorganizace má tedy přispět k tomu, aby vedoucí role strany se uplatňovala více než dosud.

x x x

Kádrová práce má tvořit podle vzoru VKS(b) více než polovinu činnosti celého aparátu. Nejdůležitější při organizačním zabezpečování úkolů jsou lidé, kteří mají tyto úkoly plnit. Dnes nemáme dostatečný přehled o lidech, o rozmístění kádrů. Podle zkušeností VKS(b) rušíme kádrové oddělení a rozdělujeme kádrovou práci jako nejdůležitější do celého aparátu. VKS(b) měla také kdysi, tak jak my jsme měli dosud, kádrovou práci centralizovanou, měla Hlavní správu kádrů s velkým aparátem, ale časem se poznalo, že taková centralizace kádrovou práci brzdí. Nyní předním úkolem každého oddělení a každého odboru aparátu bude, aby znal lidi, kteří pracují na jeho úseku. Odbor evidence kádrů v jednotlivých odděleních bude mít úkoly administrativní, bude pečovat o osobní spisy a kartotéky, kdežto kádrová práce bude prováděna přímo v každém oddělení a v každém odboru všemi politickými pracovníky.

Jak se to má uskutečnit ve vnějším styku, především s ministerstvy? Na všech ministerstvech jsou kádroví referenti, kteří podléhají přímo ministrově. Jejich spolupráce s příslušným oddělením aparátu ÚV KSČ v přípravě kádrových návrhů musí být velmi těsná.

Kádrový referent na ministerstvu musí mít vlastní kartotéky a osobní spisy svých pracovníků, zejména po pracovní stránce. Jako pravidlo má kádrové návrhy předkládat ministr – pokud je to možné – v dohodě s pří-

slušným oddělením aparátu ÚV. Když se nedohodnou, půjde věc k rozhodnutí tomu stranickému orgánu, kterému podle nomenklatury přísluší. Bude třeba vypracovat nomenklaturu pro každé ministerstvo zvlášť podle povahy ministerstva a tuto nomenklaturu přísně dodržovat.

Kádrové spisy jsou nezbytná věc, avšak nejdůležitější je prověřovat kádry v jejich práci, včas upozorňovat na nedostatky v jejich práci, včas tyto nedostatky napravovat. Mezi ministerstvy a ústředním aparátem nesmí být vojna, nýbrž těsná spolupráce, musí být dány stranou všechny osobní sympatie a antipatie a vymýceno klikařství. Hlavní nedostatek je, že málo známe lidi a že se úřaduje ze spisů. To se musí změnit.

Další závažnou chybou je, že měníme lidi jako špinavé prádlo v jednotlivých funkcích, zejména v okresních národních výborech. Předseda okresního národního výboru dnes je daleko víc než kdysi okresní hejtman, který se zabýval jen tím, že komandoval četníky. Předseda okresního národního výboru musí znát všechno a musí mít k tomu čas, aby se s prací seznámil. Proto je zapotřebí nechat funkcionáře okresních a krajských národních výborů delší čas v jejich funkcích a vychovat zejména dobré předsedy okresních národních výborů.

Organizace aparátu ÚV je jenom schéma, sama o sobě nic neřeší, jestli jí nedáme správnou náplň, jestliže si neuvědomíme, že politiku dělají lidé a jestliže z toho nevyvodíme všechny závěry. V tomto smyslu je třeba celou práci aparátu ÚV od základu změnit.

x x x

Kontrola provádění usnesení vedoucích orgánů strany, vlády, odborů atd. To u nás není organizováno ani po stranické, ani po státní linii. Nestačí jen dělat usnesení a určovat lidi, kteří je mají provádět, nýbrž je třeba kontrolovat provádění těchto usnesení. Soudruzi ministři se toho nesmějí štítit a nesmějí v tom vidět žádné honění, jestliže bude prováděna kontrola usnesení. V ministerstvech samých je třeba zřídit kontrolu provádění usnesení. Na tomto poli má mimořádně vzrůst role Úřadu předsednictva vlády, kde se má soustřeďovat operativní kontrola práce ministerstev a provádění usnesení ve státním aparátě.

To je druhá věc, kde musí být docílen obrat.

x x x

Masová práce, agitace a propaganda. Poměr mezi příslušnými odděleními ústředního aparátu a mezi příslušnými ministerstvy na tomto poli musí být

upraven. Pokud jde o masovou agitaci a propagandu, kromě důkladného zlepšení práce strany je třeba docílit také lepšího využití státního aparátu. Máme tu dvě ministerstva – informací a školství. Musíme se podívat na jejich práci z tohoto hlediska, jak využít těchto pák a prostředků pro masovou agitaci a také pro propagandu. Musíme docílit, abychom těchto dvou kulturních ministerstev daleko víc než dosud využili k prosazování politiky strany prostředky masové agitace, propagandy, výchovy a osvěty. K tomu je třeba, aby poměr mezi ústředním aparátem a těmito ministerstvy byl normální, aby nebyl na kordy. To by přirozeně nešlo.

Odbor rozhlasu v oddělení propagandy a agitace bude muset dělat víc než jen sledovat vysílání, bude muset spolupřipravovat programy a plány rozhlasu.

Ve filmu například bychom byli potřebovali nyní k výročí Mnichova krátký dokumentární film na půl hodiny. Vzpomeňme si, jaký význam měly ve Velké vlastenecké válce v Sovětském svazu filmy s Maximem, polo-dokumentární, bojovné, s dramatickým spádem. Také film tedy musí daleko víc sloužit masové politické práci.

x x x

Hospodářské věci musíme co nejdříve předat Úřadu předsednictva vlády, aby mohly být odtamtud předkládány politickému sekretariátu ke schválení a aby se současně vždy zajistilo jejich provádění po stranické linii.

x x x

Komise stranické kontroly. Zde děláme převrat proti dosavadnímu stavu. Když čteme ustanovení o komisi stranické kontroly v organizačním řádu, vidíme, že jsme dělali organizační řád levou rukou. Avšak v organizačním řádu je o KSK základní ustanovení, že podléhá ústřednímu výboru a řídí se jeho směrnicemi. Na podkladě tohoto paragrafu bude třeba úkoly KSK redukovat na to, aby byla jakýmsi stranickým apelačním soudem. Má mít pětičlenné kolegium a aparát potřebný k tomu, aby jednotlivé případy byly vyšetřeny a dány k rozhodnutí kolegiu. Rozhodnutí kolegia KSK se stává platným po schválení organizačním sekretariátem, v důležitějších případech politickým sekretariátem nebo předsednictvem. Stížnosti a udání, které dříve KSK vyšetřovala, dnes půjdou přímo do příslušného oddělení aparátu strany, budou tam vyšetřovány a mnohé půjdou také k s. Bacílkovi do ministerstva státní kontroly.

Zůstanou jen věci apelační, odvolání členů strany a disciplinární věci, KSK zvláště přidělené. Bude to vyjasnění a zjednodušení. V krajích mají být zřízena malá kolegia, podřízená krajským výborům, která mají vyřizovat osobní záležitosti členů strany.

x x x

To je zhruba nástin zásad reorganizace aparátu. Toto schéma je třeba naplnit lidmi, životem. Zatím musíme čerpat z rezervoáru těch kádrů, které tady máme. Na podkladě usnesení předsednictva o reorganizaci aparátu je možno uložit organizačnímu sekretariátu, aby provedl nové obsazení nejdůležitějších funkcí během tohoto týdne.

Cifry a stavy jednotlivých oddělení byly určovány odhadem a přibližně. Nemůžeme ještě říci, jestli ušetříme na politických silách nebo jestli jich bude třeba víc. Sovětští soudruzi nám radí, abychom v tomto ohledu nebyli úzkostliví, neboť v ústředním aparátě se vychovávají funkcionáři pro práci venku. Když ovšem nebude třeba vyššího stavu, tím lépe.

Co nejdříve, příští týden, bude svolána konference krajských sekretářů a předsedů krajů o tom, jak reorganizovat aparát v krajích a okresech. Někde soudruzi přicházejí s návrhy zrušit funkci předsedy kraje a okresu. Doporučuji, abychom funkci předsedů v krajích a okresech nezrušili, protože by to bylo spojeno s novými obtížemi a není toho zapotřebí. Z politických důvodů by bylo vhodné uvážit se slovenskými soudruhy sjednocení těchto funkcí v ÚV KSS. Navrhuji zplnomocnit politický sekretariát, aby o tom rozhodl a uložil organizačnímu sekretariátu, aby s ÚV KSS projednal reorganizaci aparátu ÚV KSS.

SÚA, fond 100/24, sv. 29, a.j. 762.

Stručný popis úkolů oddělení a odborů aparátu ÚV KSČ, schválený předsednictvem ÚV KSČ 1.10.1951

I. Oddělení stranických orgánů

1. Odbor krajských organizací Praha, Ústí nad Labem, Ostrava.
2. Odbor krajských organizací České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Jihlava.
3. Odbor krajských organizací Liberec, Hradec Králové, Pardubice.
4. Odbor krajských organizací Brno, Olomouc, Gottwaldov.
5. Odbor pro ÚV KSS a krajské organizace na Slovensku.

Odbory zajišťují a kontrolují plnění usnesení ústředních orgánů strany krajskými, okresními výbory strany a základními organizacemi. Sledují práci přidělených krajských orgánů, informují vedoucí orgány strany o všech důležitých otázkách jednotlivých krajů a předkládají zprávy a návrhy, týkající se krajů. Organizují pomoc jednotlivým krajům i okresům. Sledují růst kádrů, jejich výběr a rozmístění, připravují kádrové návrhy.

6. Odbor stranických organizací v důležitých závodech.

Udrží přímé spojení se stranickými organizacemi v některých důležitých závodech, spolu s krajem zajišťuje a kontroluje plnění úkolů, sleduje kádrovou politiku a připravuje návrhy v kádrových věcech.

7. Odbor pro organizační otázky stranických orgánů a pro organizační řád.

Připravuje kampaně výročních schůzí základních organizací, okresní konference, krajské konference, celostátní konference a sjezdy strany. Navrhuje organizaci práce a systemizaci krajů a okresů. Sleduje dodržování organizačního řádu, navrhuje případné změny a dává vysvětlení k uplatňování organizačního řádu. Sleduje uplatňování správných stranických metod práce. Řídí a provádí jednotnou stranickou administrativu (jednotné formuláře, kartotéční lístky, blankety, systém evidence).

8. Odbor pro legitimace a statistiku.

Kontrola přihlášek a vystavování legitimací; sledování růstu strany a sociálního složení členstva; odbor předkládá vedoucím stranickým orgánům statistické přehledy; buduje jednotnou stranickou statistiku. Spravuje ústřední

evidenci členů a organizací, kontroluje evidenci členů a organizací v krajích. Zajišťuje dodržování organizačního pořádku při převádění členů z jedné organizace do druhé.

9. Odbor stranické informace.

Sleduje celý život strany, zejména průběh důležitých kampaní a informuje vedoucí orgány strany. Zpracovává zprávy a protokoly krajských výborů. Informuje vedoucí orgány strany i mimo stranu, jakož i v ostatních stranách Národní fronty.

10. Odbor přípravy kádrů.

Navrhuje výběr a rozmístování žáků Ústřední politické školy a ústředních kurzů, Vysoké školy politických a hospodářských věd, dělnických přípravků na vysoké školy. Sleduje tyto žáky během kurzů. Sleduje kádrový výběr a rozmístění žáků krajských škol.

11. Redakce Funkcionáře.

Je podřízena vedoucímu oddělení a pracuje podle přímých směrnic organizačního sekretariátu.

12. Odbor pro kádrovou evidenci.

Provádí evidenci osobních spisů ústředních, krajských a okresních funkcionářů strany, funkcionářů důležitých závodů, kádrů v ústředním aparátě KSČ, v Kanceláři prezidenta republiky a předsednictva vlády a vyšších kádrů v aparátě krajů a okresů.

II. Oddělení orgánů ROH a ČSM (odborových a mládežnických orgánů)

1. Odbor odborových orgánů.

Péče o kádry ve všeodborových a svazových orgánech v ústředí, v krajích, v okresech a nejdůležitějších závodech; kontrola a pomoc v práci odborových orgánů, zvláště v masově-politické a výchovné práci, v otázkách socialistického soutěžení a údernického hnutí, v otázkách národního pojištění, při masových kampaních (prověrka norem, volby do odborových orgánů apod.), v práci s technickou inteligencí, v péči o pracující.

2. Odbor orgánů ČSM.

Péče o kádry v ústředních, krajských a okresních orgánech ČSM a o ústřední a krajské kádry Pionýrské organizace; kontrola a pomoc v práci těchto

orgánů, ve výchovné a masově-politické práci mezi mládeží, v práci s mládeží na závodech, na vesnici a ve školách, v práci Pionýrské organizace.

3. Odbor evidence kádrů.
Evidence osobních spisů vedoucích kádrů ROH a ČSM podle stanoveného kádrového pořádku.

III. Oddělení masových organizací

1. Odbor pro tělovýchovu.
Péče o kádry ve Státním úřadě pro tělovýchovu a sport a v ústředních a krajských orgánech Sokola; kontrola a pomoc v práci Státního úřadu pro tělovýchovu a sport (včetně mezinárodních sportovních styků a Tyršova ústavu pro tělesnou výchovu); kontrola a pomoc v práci sokolských orgánů, zejména v práci závodních sokolských jednot, výchovné a masově-politické práci, sportovních a tělovýchovných akcí a soutěží (Tyršův odznak zdatnosti, sportovní hry mládeže, mistrovské soutěže apod.).

2. Odbor pro práci mezi ženami.
Péče o kádry v ústředním a krajských orgánech Československého svazu žen, pomoc v uplatnění a správném rozmístění kádrů žen v ústředních a krajských orgánech ROH a JSČZ a v krajských a okresních národních výbo-rech; kontrola a pomoc v práci Československého svazu žen; kontrola a zevšeobecnování zkušeností z masové politické a kulturně osvětové práce mezi ženami na závodech a na vesnicích; pomoc při vypracování správných metod práce mezi ženami; kontrola a sledování náboru žen do průmyslu a dopravy, sledování péče o sociální zařízení pro ženy a děti.

3. Odbor pro Svaz československo-sovětského přátelství.
Péče o kádry v ústředních a krajských orgánech Svazu československo-sovětského přátelství; kontrola a pomoc v práci těchto orgánů, zejména v masově-politické a propagační práci, při masových kampaních (Měsíc československo-sovětského přátelství, lidové kurzy ruštiny) a v organizačních otázkách.

4. Odbor ostatních masových organizací.
Péče o kádry v ústředních a krajských orgánech Národní fronty, Čs. výboru obránců míru, Svazu bojovníků za svobodu a v jiných masových organizacích; kontrola a pomoc v práci těchto orgánů, zejména v masově-politické a výchovné práci, v mírových akcích a jiných masových kampaních a v organizačních otázkách.

5. Odbor pro evidenci kádrů.

Evidence osobních spisů vedoucích kádrů Státního úřadu pro tělovýchovu a sport, Sokola, Čs. svazu žen, Svazu čs.-sovětského přátelství, Čs. výboru obránců míru, Svazu bojovníků za svobodu a jiných masových organizací, jakož i kádrů akčních výborů Národní fronty podle stanoveného kádrového pořádku.

IV. Oddělení propagandy a agitace

1. Odbor stranické propagandy.
Připravuje návrhy na stranickou výchovu, zajišťuje a sleduje Rok stranického školení, pečuje o poradny a studovny marxismu-leninismu, připravuje učební materiály pro propagandisty, vyhledává a vychovává kvalifikované kádry propagandistů a navrhuje jejich rozmístění, rozšiřuje správné metody propagační práce, organizuje činnost lektorské skupiny při ÚV KSČ, pečuje o vydávání časopisu „Propagandista“, sleduje vyučování marxismu-leninismu na vysokých školách, pomáhá mu, připravuje návrhy na výběr a rozmístění učitelů marxismu-leninismu na vysokých školách.

2. Odbor stranických škol, VŠPHV a Ústavu dějin KSČ.
Pečuje o učitelské kádry na Ústřední politické škole a krajských politických školách a VŠPHV, připravuje návrhy na jejich výběr a rozmístění. Sleduje práci Ústřední politické školy, krajských politických škol, Vysoké školy politických a hospodářských věd, pomáhá při sestavování programu vyučování, při vydávání učebních materiálů a při uplatňování správných metod výchovy. Ústavu dějin KSČ pomáhá plnit jeho úkoly, zejména při vydávání spisů klasiků marxismu-leninismu a Klementa Gottwalda, při vydávání materiálů z dějin strany a při organizování muzeí a výstav. Pečuje o kádry Ústavu dějin strany.

3. Odbor agitačně-masové práce.
Sleduje a organizuje provádění usnesení strany o masové agitaci, zajišťuje agitačně účinné vysvětlování důležitých usnesení strany a vlády, metodicky pomáhá práci agitátorů, stará se o vydávání agitačních materiálů a plakátů, organizuje činnost sboru referentů při ÚV KSČ, koordinuje práci a připravuje návrhy pro akce a kampaně celostátního významu.

4. Odbor kulturně-osvětový.
Pečuje o kádry ve státních osvětových orgánech ústředí a krajů. Sleduje a pomáhá rozvíjet činnost závodních klubů a kulturně osvětovou práci na vesnici, sleduje činnost Socialistické akademie a pomáhá jí.

5. Odbor tisku.

Připravuje návrhy na výběr a rozmístění vedoucích kádrů v ústředních listech a ČTK, šéfredaktorů krajských listů. Zajišťuje vysvětlování politiky strany a vlády v tisku. Sleduje práci stranického i ostatního tisku a ČTK; pomáhá nižším stranickým orgánům v řízení práce tisku a při rozšiřování tisku v masách pracujících, pomáhá v práci závodních a vesnických časopisů, pečuje o výchovu novinářských kádrů.

6. Odbor rozhlasu.

Pečuje o vedoucí kádry v rozhlasu včetně kádrů technických podle kádrového pořádku. Sleduje a pomáhá zajišťovat účinný ideový obsah politických pořadů a zahraničního vysílání, sleduje úroveň uměleckých pořadů, pomáhá organizovat protipropagandu a zlepšovat techniku vysílání. Pečuje o výchovu nových rozhlasových pracovníků.

7. Odbor vydavatelství a rozšiřování knih.

Pečuje o výchovu a připravuje návrhy na rozmístění vedoucích kádrů nakladatelství a státní i stranické knihkupecké sítě. Vypracovává připomínky a předkládá ke schválení vydavatelské plány „Svobody“ a sleduje vydavatelskou činnost ostatních vydavatelství, pečuje o rozšiřování knih do mas pracujících.

8. Redakce „Nové myslí“.

Pracuje podle směrnic redakční rady a je přímo podřízena vedoucímu oddělení.

9. Evidence kádrů.

Eviduje osobní spisy vedoucích kádrů na poli propagandy, agitace, tisku a rozhlasu, jakož i kádrů kulturně-osvětových a vydavatelských podle kádrového pořádku.

V. Oddělení školy, vědy a umění

1. Odbor školství.

Sleduje plnění usnesení strany a vlády na poli školství všeobecně-vzdělávacího i odborného I.–III. stupně, pomáhá při uskutečňování těchto usnesení. Připravuje kádrové návrhy, týkající se ministerstva školství (kromě vysokých škol, vědy a umění) a školských orgánů KNV. Pečuje o výchovnou stránku ve střediscích pracujících dorostu. Pomáhá při rozvíjení mimoškolního vzdělání pracujících; sleduje a pomáhá v práci učebním oddělením ministerstev a ústředním dělnickým školám. Stará se o výchovu

učitelských kádrů, pomáhá rozvíjet socialistickou pedagogickou vědu. Sleduje vydávání školních učebnic a pedagogických časopisů. Informuje vedoucí orgány strany a předkládá návrhy, týkající se činnosti základních organizací strany na školách.

2. Odbor vědy a vysokých škol.

Pečuje o rozvoj čs. vědy na podkladě uplatnění vymožeností sovětské vědy, pomáhá organizovat vědecké diskuse o důležitých otázkách, připravuje návrhy, týkající se Akademie věd ČSR a jiných vědeckých institucí a ústavů, sleduje vydávání vědeckých publikací a časopisů. Připravuje návrhy, týkající se vědeckých kádrů. Pečuje o kádry vysokoškolských učitelů a připravuje kádrové návrhy, týkající se Státního výboru pro vysoké školy a hodnostářů i profesorů vysokých škol. Sleduje činnost vysokých škol a pomáhá jim.

3. Odbor umělecké literatury, filmu a umění.

Sleduje a pomáhá rozvíjet tvůrčí uměleckou činnost na základě socialistického realismu, v duchu vysoké ideovosti, pravdivosti a lidovosti. Pečuje o umělecké časopisy. Sleduje a pomáhá v práci Svazu čs. spisovatelů, Svazu čs. skladatelů a Svazu čs. výtvarných umělců. Připravuje návrhy, týkající se vedoucích kádrů čs. filmu a divadelnictví, filmové rady, divadelní rady podle kádrového pořádku. Zvláště pomáhá při vyhledávání a výchově nových uměleckých talentů.

4. Evidence kádrů.

Eviduje osobní spisy vedoucích kádrů ve školství, ve vědě, na vysokých školách, jakož i ve filmu, v divadelnictví a vedoucích funkcionářů uměleckých svazů podle kádrového pořádku.

VI. Oddělení průmyslu a stavebnictví

1. Odbor těžkého průmyslu.

Pomáhá rozpracovávat, konkretizovat a organizačně zajišťovat provádění usnesení strany a vlády v oblastech působnosti ministerstva těžkého strojírenství, paliv a energetiky, hutí a rudných dolů a chemie po stranické linii.

Sleduje a kontroluje, jak jsou usnesení strany a vlády prováděna. Ověřuje, jak se usnesení projevila a osvědčila. Sleduje, jak organizace strany v závodech těchto výrobních odvětví plní své úkoly a poskytuje jim pomoc. Pečlivě sleduje vedoucí kádry v ministerstvech, v podnicích a v závodech,

pomáhá jim v jejich růstu a vývoji a prověřuje je v denní práci. Přípravuje pro vedoucí orgány strany návrhy v kádrových věcech.

Sleduje, jak jsou plněny plány, jak jsou uplatňovány nové výrobní metody a jak organizace strany zajišťují a pomáhají při plnění těchto úkolů, zejména při rozvíjení socialistického soutěžení.

Podává vedoucím stranickým orgánům zprávy a návrhy.

2. Odbor všeobecného strojírenství.

Plní tytéž úkoly v oblasti působnosti ministerstva všeobecného strojírenství.

3. Odbor lehkého průmyslu.

Plní tytéž úkoly v oblasti působnosti ministerstva lehkého průmyslu, ministerstva lesů a dřevařského průmyslu, jakož i podniků komunálních a výrobních družstev, patřících do působnosti ministerstva vnitra.

4. Odbor stavebnictví.

Plní tytéž úkoly v oblasti působnosti ministerstva stavebního průmyslu.

5. Odbor pracovních sil.

Sleduje, jak organizace strany organizačně a politicky zajišťují plnění úkolů nábory pracovních sil, zejména do rozhodujících odvětví průmyslu. V tomto směru jim poskytuje pomoc. Podává vedoucím orgánům strany zprávy a návrhy. Zvláštní pozornost věnuje tomu, jak je prováděn nábor a výchova učňů, jak správy závodů a organizace strany pečují o dorost a výchovu kvalifikovaných pracovníků.

Sleduje vedoucí kádry v ministerstvu pracovních sil, krajských a okresních referátech národních výborů a vedoucí kádry v učňovských střediscích a domovech a připravuje návrhy na rozmístění kádrů v těchto orgánech.

6. Odbor evidence kádrů.

Vede přesnou a živou evidenci kádrů v celé oblasti působnosti oddělení podle stanoveného kádrového pořádku.

VII. Oddělení dopravy a pošty

1. Odbor železniční dopravy.

Pomáhá rozpracovávat a konkretizovat po stranické linii usnesení vlády a strany pro úsek dopravy a sleduje, jak komunisté a organizace strany pomáhají k jejich plnění, jak organizačně a politicky zajišťují rozvoj socialistického soutěžení, zavádění nových pracovních metod a zlepšování chodu dopravy.

Sleduje a kontroluje, jak vedoucí orgány v železniční dopravě, ministerstvu, oblastních správách a dále v provozu plní usnesení strany a vlády k zajištění velikých úkolů dopravy.

Zvláštní péči věnuje vedoucím kádrům v dopravě, a to v ministerstvu, oblastních správách i jednotlivých provozních úsecích. Sleduje tyto kádry v práci a při plnění úkolů.

Přípravuje pro vedoucí orgány strany návrhy v kádrových věcech.

2. Odbor automobilové, letecké a říční dopravy.

Plní tytéž úkoly na úsecích dopravy automobilové, letecké a říční.

3. Odbor pošt.

Plní tytéž úkoly v oblasti působnosti ministerstva pošt.

4. Odbor evidence kádrů.

Vede přesnou a živou evidenci kádrů v oblasti působnosti ministerstva dopravy a ministerstva pošt podle stanoveného kádrového pořádku.

VIII. Oddělení plánování, financí a obchodu

1. Odbor plánovacích orgánů.

Sleduje, jak je plněn hospodářský plán, zejména výroby a investic a jaká je účast stranických orgánů na zajišťování plnění plánu.

Podává vedoucím orgánům strany zprávy a návrhy a upozorňuje je včas na závažné zjevy a nedostatky v plánování a plnění plánu.

Přípravuje a propracovává návrhy akcí, kampaní a opatření směřujících k tomu, vést organizace strany k organizačnímu a politickému zajišťování úkolů, vyvěrajících z celostátních hospodářských plánů (prověrka norem, vstřícný plán, snižování výrobních nákladů).

Věnuje pozornost vedoucím kádrům v ústředních a krajských plánovacích orgánech. Sleduje je v práci, připravuje pro vedoucí orgány strany návrhy v kádrových věcech.

2. Odbor obchodních orgánů a spotřebních družstev.

Mimořádnou pozornost věnuje vedoucím kádrům v oblasti působnosti ministerstva vnitřního obchodu a ministerstva zahraničního obchodu. Ověřuje si je v práci, sleduje jejich růst a připravuje vedoucím orgánům strany návrhy v kádrových věcech.

Sleduje a pomáhá organizacím strany plnit usnesení strany a vlády na úseku vnitřního a zahraničního obchodu. Sleduje práci a funkci obchodních

orgánů a složek. Věnuje pozornost zásobovacím otázkám a zásobovací situaci. Podává o těchto věcech zprávy a návrhy vedoucím orgánům strany.

Sleduje a kontroluje, jak zajišťují komunisté a organizace strany úkoly ve spotřebním družstevnictví. Pomáhá komunistům ve spotřebních družstvech v rozvíjení masově politické práce.

3. Odbor peněžních orgánů.

Sleduje práci komunistů v ministerstvu financí, ve Státní bance a v pojišťovně, v jejich krajských orgánech a pobočkách, jakož i v krajských a okresních peněžních ústavech. Pomáhá jim v plnění úkolů. Přípravuje návrhy na rozmístění vedoucích kádrů. Sleduje a podává vedoucím orgánům strany zprávy o tom, jak na úseku peněžnictví jsou plněna usnesení strany a vlády. Předkládá návrhy, jak vést komunisty k organizačně-politickému zajišťování těchto usnesení. Na základě kontrolní činnosti Státní banky a jejích poboček upozorňuje vedoucí orgány strany včas na závažné jevy v hospodářství.

4. Odbor evidence kádrů.

Vede přesnou a živou evidenci osobních spisů vedoucích kádrů v oblasti působnosti Státního úřadu plánovacího, ministerstva vnitřního obchodu, zahraničního obchodu a ministerstva financí podle stanoveného kádrového pořádku.

IX. Oddělení zemědělské

1. Odbor JZD.

Propracovává otázky politického a organizačního zajišťování zakládání nových JZD, posilování a upevňování stávajících.

Sleduje organizační otázky JZD, členských schůzí, valných hromad a představenstev.

Věnuje pozornost organizačně-provozním otázkám JZD (provozní řády, práce ve skupinách, finanční hospodaření, odměňování atd.).

Zabývá se otázkami masového školení a výchovy členů JZD k utužení pracovní morálky a disciplíny, ke zlepšení poměru ke společnému vlastnictví atd.

Zvláštní péči věnuje JZD IV. typu.

2. Odbor státních statků.

Sleduje a pomáhá v práci zástupcům ředitelů pro politickou práci.

Kontroluje, jak komunisté a organizace strany na Čsl. státních statcích plní a zajišťují plnění usnesení strany a vlády.

Sleduje vedoucí kádry a jejich práci v ústředí, krajských orgánech i na statcích a připravuje pro vedoucí orgány strany návrhy v kádrových věcech.

3. Odbor pro státní traktorové stanice.

Plní tytéž úkoly jako ČSSS na úseku státních traktorových stanic.

4. Odbor pro rostlinnou a živočišnou výrobu.

Sleduje a kontroluje, jak jsou plněna a ze strany komunistů organizačně-politicky zajišťována plnění usnesení strany a vlády v otázkách rostlinné a živočišné výroby. Zvláštní pozornost v tomto směru věnuje tomu, jak jsou tyto úkoly prováděny v krajích a okresech.

Podává vedoucím orgánům strany zprávy, zejména z hlediska plnění výrobních úkolů a výživy lidu, jakož i návrhy opatření, akcí a kampaní, kterými má strana zajišťovat plnění úkolů v rostlinné a živočišné výrobě. Sleduje v práci odborné vyšší kádry agrotechnické a zootechnické a připravuje návrhy na jejich rozmístění.

5. Odbor pro výkup zemědělských výrobků.

Sleduje práci výkupních orgánů, zejména jak komunisté ve výkupním aparátě pracují a zajišťují plnění výkupních úkolů.

Sleduje a pomáhá v práci komisí pro zemědělskou výrobu a výkup.

Pomáhá rozpracovat problémy výkupní kampaně po politicko-organizační linii, sleduje průběh výkupu a o jeho průběhu podává vedoucím orgánům zprávy a návrhy. Zvláštní péči věnuje vedoucím kádrům v hospodářských družstvech.

Připravuje návrhy na kádrové obsazení ve výkupním aparátě.

6. Odbor přípravy kádrů.

Sleduje výběr, výchovu a rozmisťování žáků krátkodobých odborných kurzů a zemědělských škol. Sleduje práci a vedoucí kádry výzkumných zemědělských ústavů. Sleduje vedoucí kádry v ministerstvu zemědělství a zemědělských referátech KNV a ONV. Věnuje zvláštní pozornost výchově pracovníků STS. Připravuje pro vedoucí orgány návrhy na kádrové obsazení.

7. Zvláštní referát pro JSČZ a JZSR.

Pečuje o vedoucí orgány v ústředních, krajských a okresních orgánech. Připravuje návrhy na výběr a rozmístění vedoucích kádrů.

Pomáhá komunistům v rozvoji masové politické práce a výchovné práce svazu.

8. Odbor evidence kádrů.

Provádí přesnou a živou evidenci vedoucích pracovníků v působnosti ministerstva zemědělství, výkupního aparátu, JSČZ a JZSR podle stanoveného kádrového pořádku.

X. Oddělení státní administrativy

1. Odbor národních výborů.

Kontroluje provádění usnesení strany a vlády národními výbory a pomáhá při plnění jejich úkolů. Sleduje, jak národní výbory provádějí masově politickou práci a zajišťuje pomoc strany.

Zkoumá metody práce národních výborů. Sleduje, jak je v národních výborech uplatňována vedoucí úloha strany. Sleduje výběr, výchovu a rozmísťování žáků ve školách ministerstva vnitra a národních výborů.

Sleduje, jak okresní národní výbory řídí práci újezdních tajemníků a pomáhá při jejich výchově a vyzdvihování. Pomáhá zajišťovat plnění úkolů požární a civilní ochrany.

Sleduje provádění církevní politiky.

Sleduje práci vedoucích kádrů na ministerstvu vnitra, v krajských a okresních národních výborech, v požární a civilní ochraně, ve Státním úřadě pro věci církevní, pomáhá jim a připravuje pro vedoucí orgány strany návrhy na jejich rozmísťování.

2. Odbor národní obrany.

Sleduje a zajišťuje spojení armády s lidem. Kontroluje a pomáhá v práci „Svazu pro spolupráci s armádou“ a jiných organizací. Připravuje pro vedoucí orgány strany návrhy na rozmísťování vedoucích kádrů v těchto organizacích.

Zajišťuje pomoc stranických orgánů a složek NF v propagaci armády, při pořádání „Dnů československé armády“, „Dnů tankistů“ apod. Sleduje přípravu a provádění akcí, souvisejících s nástupem branců, sleduje provádění patronátů, propagaci armády na školách, v tisku apod., pomáhá při rozvíjení kulturní spolupráce s armádou.

Sleduje a zajišťuje provádění náboru do armády. Pomáhá při prověřování a výběru odvedenců pro školy pro důstojníky v záloze. Pomáhá při podchycování stranických kádrů, odcházejících ze základní služby do zálohy.

Koordinuje spolupráci ve stranicko-organizačních věcech s Hlavní politickou správou (zejména na úseku propagandy a agitace, při Roku stranického školení, při vyřizování stranických dokumentů).

3. Odbor Národní bezpečnosti.

Kontroluje stranicko-politickou a stranicko-organizační práci útvarových organizací v Národní bezpečnosti a v Pohraniční strážní a pomáhá jim.

Kontroluje a zajišťuje nábor do SNB.

Kontroluje zajištění ochrany funkcionářů strany a stranických objektů.

Sleduje zajišťování pomoci stranických orgánů při politické a bojové výchově příslušníků Lidové milice a při náboru do Lidové milice.

Připravuje návrhy pro vedoucí orgány strany na rozmísťování vedoucích kádrů v oblasti ministerstva Národní bezpečnosti podle stanoveného kádrového pořádku.

4. Odbor soudnictví a státní kontroly.

Pečuje o vedoucí kádry v oblasti ministerstva spravedlnosti a ministerstva státní kontroly a připravuje vedoucím orgánům strany návrhy na jejich rozmísťování.

Sleduje zajišťování výběru do právnických škol pracujících, do školy pro dělnické správní zaměstnance, výběru soudců z lidu, sleduje výchovu těchto kádrů a jejich rozmísťování a vyzdvihování.

Sleduje a pomáhá zajišťovat plnění úkolů strany a vlády na úseku soudnictví a státní kontroly.

Sleduje plnění úkolů Sboru vězeňské stráže, výchovu jeho kádrů, pomáhá zajišťovat nábor do Sboru, sleduje činnost závodních organizací ve Sboru.

5. Odbor zdravotnictví.

Kontroluje plnění úkolů strany a vlády na úseku zdravotnictví, na úseku výroby a distribuce léčiv a zdravotnických zařízení. Sleduje vedoucí kádry v oblasti ministerstva zdravotnictví, v KNV a ONV a v Československém červeném kříži, pomáhá jim v jejich růstu a vývoji. Připravuje pro vedoucí orgány strany návrhy na rozmísťování těchto kádrů podle schváleného kádrového pořádku.

Sleduje výchovu zdravotnických kádrů ve zdravotnických školách a jejich rozmísťování.

Sleduje rozmísťování lékařů – absolventů lékařských fakult.

Sleduje, jak organizace strany ve zdravotnictví plní své úkoly a pomáhá jim.

Sleduje činnost Státního sanatoria.

Sleduje činnost Čs. červeného kříže a pomáhá při plnění jeho úkolů.

6. Redakce časopisu Lidová správa.

Podřízena přímo vedoucímu oddělení.

7. Zvláštní referent pro kádry v diplomatické službě.

Je podřízen přímo vedoucímu oddělení a pečuje o vyhledávání, prověřování a evidenci vedoucích kádrů v diplomatické službě. Přípravuje pro vedoucí orgány strany návrhy podle kádrového pořádku.

8. Odbor evidence kádrů.

Vede přesnou a živou evidenci osobních spisů kádrů:

- a) v Národní bezpečnosti
- b) v ostatních odborech (mimo armádu).

XI. Mezinárodní oddělení

1. Odbor pro styk s bratrskými stranami.

Podle pokynů politického sekretariátu vyřizuje agendu styků s ÚV VKS(b), s Informačním byrem a redakcí časopisu „Za trvalý mír“, s ÚV bratrských komunistických a dělnických stran. Pečuje o informace o zkušenostech VKS(b) a stará se o jejich rozšíření. Vydává informační bulletin o práci VKS(b) a bratrských stran a informační bulletin o činnosti KSČ. Předkládá návrhy na vysílání nebo pozvání delegací po stranické linii a po linii masových organizací, kulturních organizací atd.

Předkládá návrhy, týkající se mezinárodních organizací, jako Světová rada míru, Světová odborová federace, Světová organizace mládeže, žen atd.

2. Odbor pro politickou emigraci.

Udržuje spojení s vedením skupin revoluční emigrace, organizuje pro ně politickou a hmotnou pomoc, podle pokynů politického sekretariátu zprostředkuje jejich styk s mateřskými stranami, předkládá návrhy, týkající se politické emigrace.

3. Odbor pro stipendisty.

Předkládá návrhy, týkající se výběru a vysílání i rozmísťování studentů a aspirantů do SSSR a jiných zemí, nebo přijímání studentů a aspirantů ze zahraničí k nám.

4. Odbor technický.

Má na starosti ubytování a péči o stranické hosty, jakož i technickou stránku vypravování stranických delegací do zahraničí.

5. Odbor pro kádrovou evidenci.

Eviduje dočasně osobní spisy členů delegací, jejichž návrhy jsou předkládány; dále osobní spisy vedoucích činitelů politické emigrace, spisy stipendistů.

XII. Hospodářská správa

1. Odbor finančně-správní.

Sleduje a zajišťuje, aby veškerý majetek strany a jejích podniků byl spravován s péčí řádného hospodáře.

Přípravuje a voleným orgánům předkládá rozpočet aparátu ÚV KSČ, jakož i krajských a okresních výborů. Sleduje, kontroluje a zajišťuje hospodaření strany v rozsahu schváleného rozpočtu.

Řádným, přesným a dochvilným vedením početnictví zajišťuje pořádek v hospodaření finančními prostředky strany. Dbá o vedení jednotné a jednoduché početnické administrativy strany. Plánuje a v rámci plánu zajišťuje investiční, jakož i ostatní potřeby strany.

2. Odbor nakladatelský.

Vede administrativně-hospodářskou agendu stranické nakladatelské činnosti. Organizačně zajišťuje masové šíření publikací jakož i agitačního a propagačního materiálu vydávaného ústředním výborem. Pečuje o stranickou distribuční síť politické literatury. Zajišťuje po technicko-organizační stránce výrobu a expedici publikací a materiálu.

3. Odbor technicko-pomocných služeb.

Spravuje budovy a zařízení strany. Pečuje o jejich řádnou údržbu.

Obstarává, řídí a kontroluje veškeré technické a pomocné služby, jako osobní a nákladní dopravu, údržbářské a řemeslné dílny.

Pečuje o sociální potřeby pracovníků aparátu a spravuje a kontroluje provoz sociálních zařízení (závodní kuchyně, klub, jesle, rekreace, byty apod.).

4. Odbor evidence kádrů.

Vede přesnou a živou evidenci kádrů v hospodářské správě ústředního výboru strany a vedoucích pracovníků na tomto úseku v krajích a okresech, jakož i vedoucích pracovníků v podnicích strany.

Reorganizace komise stranické kontroly

Úkoly komise stranické kontroly:

Komise stranické kontroly je orgánem ústředního výboru KSČ, volí se ústředním výborem a pracuje podle směrnic ústředního výboru a pod jeho vedením.

V denní práci je řízena organizačním sekretariátem ÚV KSČ. Úkolem komise stranické kontroly je projednávat a řešit osobní záležitosti členů strany:

1. odvolání členů strany k ústřednímu výboru KSČ ve věcech stranických trestů (vyloučení ze strany, důtky, obnovení členských práv atd.),
2. disciplinární případy, které jí přidělí organizační sekretariát ÚV KSČ k řešení.

Organizace komise stranické kontroly:

Komise stranické kontroly je pětičlenná. Je kolektivním orgánem, který společně projednává a rozhoduje všechny případy jemu podléhající. Žádný člen komise stranické kontroly nemá právo samostatně rozhodovat a zasahovat.

Usnesení komise stranické kontroly jsou předkládána organizačnímu sekretariátu ke schválení. Teprve schválením organizačního sekretariátu nabývají platnosti.

Aparát komise stranické kontroly:

K vyšetřování jednotlivých případů a pro přípravu materiálu pro schůze komise má KSK pomocný aparát. Aparát se skládá:

- a) z odboru pro vyřizování odvolání členů strany proti stranickým trestům;
- b) z odboru pro disciplinární záležitosti členů strany;
- c) z odboru evidence spisů a administrativy KSK.

Pracovníci aparátu KSK zkoumají jednotlivé případy a opatřují k nim patřičné doklady.

V krajích a okresech nemá KSK žádný aparát. Vyšetřuje-li nějaký případ v kraji nebo v okrese, obrací se buď o pomoc na krajský nebo okresní výbor strany, nebo z usnesení KSK vysílá svého pracovníka na místo, aby případ vyšetřil.

Vyžádat si pomoc bezpečnostních, případně jiných státních orgánů má KSK právo jen se souhlasem organizačního sekretariátu ÚV KSČ.

Příslušnost komise stranické kontroly:

KSK jako nejvyšší odvolací instance je povinna dodržovat poslušnost projednávání všech případů stranickými orgány tak, aby každý případ byl projednáván nejbližší vyšším stranickým orgánem, jemuž podle organizačního řádu přísluší.

KSK řeší jen taková odvolání, kde případ byl již projednáván a rozhodován v krajském výboru KSČ nebo v ÚV KSS i v disciplinárních případech, nejde-li o případy mimořádné a závažné. Zležitosti, které nebyly ještě prozkoumány a řešeny v krajském výboru nebo v ÚV KSS, nebo dokonce neprošly ani okresním výborem, vrací KSK těm orgánům, kterým podle organizačního řádu přísluší.

Stranický trest, který byl schválen KSK a potvrzen organizačním sekretariátem, nemůže žádný nižší stranický orgán zrušit nebo zahladit.

Krajské disciplinární komise:

Při krajských výborech KSČ se vytvoří tříčlenné disciplinární komise, které budou projednávat a řešit odvolání členů strany proti stranickým trestům a jednotlivé disciplinární záležitosti. Disciplinární komise je orgánem krajského výboru, volí se krajským výborem a pracuje podle jeho směrnic. V denní práci podléhá předsednictvu krajského výboru, kterému předkládá svá rozhodnutí a návrhy ke schválení.

Disciplinární komise má v aparátě KV svého tajemníka (případně dalšího spolupracovníka), který připravuje materiál, doklady a návrhy pro schůze komise.

Disciplinární komise a její aparát podléhá výhradně krajskému výboru; nepodléhá Komisi stranické kontroly ÚV, ani od ní nedostává směrnice pro svou práci.

V okresech a základních organizacích řeší osobní záležitosti členů strany přímo OV KSČ, případně výbor základní organizace KSČ. K vyšetření složitých případů může být pro každý případ zvlášť zřízena pomocná komise.

Ústřední instruktoři

tvorí 5–7člennou skupinu nejbližších politických spolupracovníků organizačního sekretariátu, kteří jsou vysíláni na důležitá zasedání krajských nebo okresních výborů, řídí průzkumy v krajích nebo na jednotlivých úsecích práce, připravují pro vedoucí stranické orgány zprávy, týkající se složitých a důležitých otázek.

1. Sekretariát pro důvěrný a tajný materiál.

Technicky vypracovává a zhotovuje všechny písemný materiál a zprávy tajného a přísně tajného charakteru. (Materiál určený k informaci členům předsednictva nebo k projednání v předsednictvu, politickém a organizačním sekretariátu.) Vede též protokol organizačního sekretariátu, rozesílá jeho usnesení a provádí kontrolu jeho plnění.

2. Podatelna a výpravna.

Vede přesný přehled dopisů, zpráv a spisů došlých i odesílaných. Eviduje přidělování spisů jednotlivým oddělením. Vede přehled o vyřizování spisů ve stanovených lhůtách a termínech. Zajišťuje doručování pošty krajům pomocí kurýrní služby a pošty vedoucím funkcionářům a centrálním úřadům pomocí doručovatelů. Vede registraci vyřízených spisů běžného kalendářního roku.

3. Pisárna.

Obstarává psaní a přepisování všech dopisů, zpráv a materiálu pro všechna oddělení.

4. Tiskárna a rozmnožování.

Provádí tisk a rozmnožování zpráv, materiálu všech oddělení.

5. Evidence průkazů a propustek.

Vystavuje a eviduje průkazy pracovníků ÚV KSČ. Vystavuje a eviduje trvalé průkazy funkcionářů strany, kteří často služebně navštěvují budovu ÚV. Vydává povolení ke vstupu do budovy ÚV jednotlivým návštěvníkům a vede o tom evidenci.

6. Ochrana a bezpečnost místností a dokumentů.

Vede přesnou evidenci trezorů, klíčů od trezorů a pracovních místností a dbá o to, aby byly dodržovány všechny směrnice a předpisy zajišťující bezpečnost spisů, trezorů a pracovních místností. Zajišťuje služby v budově ÚV v mimopracovní době.

7. Telefony a dálnopisy.

Telefonní a dálnopisná ústředna udržuje a zabezpečuje provoz telefonního a dálnopisného zařízení. Pečuje o jeho chod a údržbu.

8. Archiv.

Eviduje a opatruje archiv strany, všechny vyřízené dopisy, zprávy, usnesení a podobné stranické dokumenty. Zvláště vede a uchovává doklady tajného charakteru.

SÚA, fond 05/1, sv. 11, a.j. 220.

Struktura aparátu ÚV KSČ z října 1951
platná do ledna 1953

Organizační sekretariát

I. Oddělení stranických orgánů (Novotný)¹, vedoucí oddělení (Köhler), zástupci vedoucího oddělení, sekretariát oddělení:

odbor krajských organizací Praha, Ústí nad Labem, Ostrava, odbor krajských organizací České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Jihlava, odbor krajských organizací Liberec, Hradec Králové, Pardubice, odbor krajských organizací Olomouc, Brno, Gottwaldov, odbor pro ÚV KSS a krajské organizace na Slovensku, odbor stranických organizací v důležitých závodech, odbor pro organizační otázky stranických orgánů a pro organizační řád, odbor pro legitimace a statistiku, odbor stranické informace, odbor přípravy kádrů, redakce Funkcionáře, odbor evidence kádrů.

II. Oddělení orgánů ROH a ČSM (Novotný), vedoucí oddělení (Němec), zástupci vedoucího oddělení, sekretariát oddělení:

odbor odborových orgánů, odbor orgánů ČSM, odbor evidence kádrů.

III. Oddělení masových organizací (Hendrych), vedoucí oddělení (Kleňková-Besserová), zástupci vedoucího oddělení, sekretariát oddělení:

odbor pro tělesnou výchovu, odbor pro práci mezi ženami, odbor pro Svaz československo-sovětského přátelství, odbor ostatních masových organizací, odbor evidence kádrů.

IV. Oddělení propagandy a agitace (Bareš), vedoucí oddělení (Císař), zástupci vedoucího oddělení, sekretariát oddělení:

odbor stranické propagandy, odbor stranických škol, VŠPHV a Ústavu dějin strany, odbor agitačně-masové práce, odbor kulturně-osvětový, odbor tisku, odbor rozhlasu, odbor vydavatelství a rozšiřování knih, redakce časopisu Nová mysl, odbor evidence kádrů.

V. Oddělení škol, vědy a umění (Bareš), vedoucí oddělení (Pelikán), zástupci vedoucího oddělení, sekretariát oddělení:

odbor školství, odbor vědy a vysokých škol, odbor umělecké literatury, filmu a umění, odbor evidence kádrů.

VI. Oddělení průmyslu a stavebnictví (Frank), vedoucí oddělení (Morávek), zástupci vedoucího oddělení, sekretariát oddělení:

odbor těžkého průmyslu, odbor všeobecného strojírenství, odbor lehkého průmyslu, odbor stavebnictví, odbor pracovních sil, odbor evidence kádrů.

VII. Oddělení dopravy a pošty (David), vedoucí oddělení (Salga), zástupci vedoucího oddělení, sekretariát oddělení:

odbor železniční dopravy, odbor automobilové, letecké a říční dopravy, odbor pošt, odbor evidence kádrů.

VIII. Oddělení plánování, financí a obchodu (Frank), vedoucí oddělení (Kolář?), zástupci vedoucího oddělení, sekretariát oddělení:

odbor plánovacích orgánů, odbor obchodních orgánů a spotřebních družstev, odbor peněžních orgánů, odbor evidence kádrů.

IX. Oddělení zemědělské (Hendrych), vedoucí oddělení (Trunec?), zástupci vedoucího oddělení, sekretariát oddělení:

odbor JZD, odbor státních statků, odbor pro státní traktorové stanice, odbor pro rostlinnou a živočišnou výrobu, odbor pro výkup zemědělských výrobků, odbor přípravy kádrů, zvláštní referát pro JSČZ a JZSR, odbor evidence kádrů.

X. Oddělení státní administrativy (David), vedoucí oddělení (Gebauer), zástupci vedoucího oddělení, sekretariát oddělení:

odbor národních výborů, odbor národní obrany, odbor Národní bezpečnosti, odbor soudnictví a státní kontroly, odbor zdravotnictví, redakce časopisu Lidová správa, zvláštní referát pro kádry v diplomatické službě, odbor evidence kádrů.

XI. Oddělení mezinárodní (Bareš), vedoucí oddělení (Baramová), zástupci vedoucího oddělení, sekretariát oddělení:

odbor pro styk s bratrskými stranami, odbor pro politickou emigraci, odbor pro stipendisty, odbor technický, odbor evidence kádrů.

Hospodářská správa (Frank), vedoucí oddělení (Faltýnek), zástupci vedoucího oddělení, sekretariát oddělení:

odbor finančně-správní, odbor nakladatelský, odbor technicko-pomocných služeb, odbor evidence kádrů.

Komise stranické kontroly (Novotný, Benada):

odbor pro vyřizování odvolání členů strany proti stranickým trestům, odbor pro disciplinární záležitosti členů strany, odbor evidence spisů a administrativy KSK.

Ústřední instruktoři (Novotný).

Technický sekretariát (Forman):

sekretariát pro důvěrný a tajný materiál, podatelna a výpravna, pisárna, tiskárna a rozmnožování, evidence průkazů a propustek, ochrana a bezpečnost místností a dokumentů, telefony a dálnopisy, archiv.

1 Jména v závorkách jsou dopsána rukou.

SÚA, fond 05/1, sv. 11, a.j. 220.

Seznam funkcí v aparátu ÚV KSČ, rok 1951–1952

Generální sekretariát*

Tajemník KSČ soudruh Antonín Novotný,
sekretářka, osobní tajemník.

Tajemník KSČ soudruh Josef Frank,
sekretářka, osobní tajemník, korespondentka, sekretářka zásobovací komise.

Tajemník KSČ soudruh Gustav Bareš,
sekretářka, osobní tajemník, korespondentka.

Tajemník KSČ soudruh Štefan Bašťovanský,
osobní tajemník.

Tajemník závodní organizace KSČ, korespondentka.

Kancelář tajemníka KSČ (A. Novotný)

Vedoucí kanceláře, sekretářka, korespondentka, referent pro otázky PPO a zemědělství, referent pro otázky kulturně-propagační, korespondentka, referent pro otázky organizační a kádrové, redaktor Informační služby.

Odbor pro vyřizování stížností:
vedoucí odboru, organizačně technický tajemník, korespondentka (podatelna a výpravna), referent pro otázky organizační, referent pro věci PPO, referent pro věci kádrové, referent pro věci zemědělství, referent pro věci kulturně-propagační, věci lidové správy a soudnictví, 3 písařky pro odbor.

Technický odbor pro administrativu předsednictva a sekretariátu ÚV:
vedoucí odboru, 2 korespondentky, 2 písařky, korespondentka (podatelna a výpravna), tiskař, archivář.

* Další tajemníci ÚV Jiří Hendrych a Václav David jsou uvedeni jako vedoucí oddělení kulturně-propagačního a státní správy.

Organizačně-instruktorské oddělení

Vedoucí oddělení, zástupce vedoucího oddělení, organizačně-technický tajemník oddělení, sekretářka vedoucího oddělení, administrativní síla pro příjem a odesílání pošty.

I. odbor – instruktoři krajů:

Tajemník odboru, 3 korespondentky pro odbor.

1. referát (kraj Praha): instruktor pro V. Prahu, instruktor pro Prahu-venkov.
2. referát (kraje Č. Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí n. L.): vedoucí instruktor, 4 instruktoři.
3. referát (kraje Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava): vedoucí instruktor, 4 instruktoři.
4. referát (kraje Brno, Olomouc, Gottwaldov, Ostrava): vedoucí instruktor, 4 instruktoři.

II. odbor – informační:

Vedoucí odboru, referent pro krajské organizace, referent pro okresní a městské organizace, referent pro místní a vesnické organizace, referent pro závodní organizace, referent pro masové organizace, referent pro otázky organizačního řádu strany, 3 korespondentky pro odbor.

III. odbor – stranická statistika:

Vedoucí odboru, referent pro statistický přehled organizací, referent pro evidenci sociálního složení strany, referent pro statistický přehled stranických akcí a RSŠ, 2 korespondentky pro odbor.

IV. odbor – legitimace a kartotéka členů strany:

Vedoucí odboru, referent pro vystavování legitimací, referent pro vnitrostranické tiskopisy a pro ústřední kartotéku, 2 korespondentky pro odbor, 10 technických sil.

V. odbor – pro práci mezi ženami:

Vedoucí odboru, zástupce vedoucího odboru, referentka – instruktor pro otázky odborově organizovaných žen, referentka – instruktor pro otázky venkovských žen, referentka – instruktor pro práci referentek žen v krajských výborech, pro ČSŽ a ženy v lidové správě, 2 korespondentky pro odbor.

VI. odbor – pro práci mezi mládeží:

Vedoucí odboru, referent – instruktor pro otázky ČSM, referent – instruktor pro otázky Pionýrské organizace, korespondentka pro odbor.

Oddělení pro průmysl, peněžnictví a obchod

Vedoucí oddělení, 2 zástupci vedoucího oddělení, organizačně-technický tajemník, sekretářka.

Referát pro kádry v hospodářství: vedoucí referent, referent, referent pro plánování, referent pro hmotné zásobování, referent pro výzkum a technický rozvoj, 5 administrativních sil pro celé oddělení.

I. odbor:

Vedoucí odboru, sekretářka.

Referát pro těžké strojírenství: vedoucí referent, 2 instruktoři, praktikant.

Referát pro hutě: vedoucí referent, instruktor, praktikant.

Referát pro těžbu rud a nafty: vedoucí referent, instruktor, praktikant.

II. odbor:

Vedoucí odboru, sekretářka.

Referát pro doly: vedoucí referent, instruktor, praktikant.

Referát pro chemii: vedoucí referent, instruktor, praktikant.

Referát pro energetiku: vedoucí referent, praktikant.

Referát pro lehký průmysl: vedoucí referent, referent.

Referát pro přesné strojírenství: vedoucí referent, instruktor, praktikant.

Referát pro průmysl automobilový a letecký: vedoucí referent.

III. odbor:

Vedoucí odboru, sekretářka.

Referát pro průmysl sklářský: referent.

Referát pro průmysl papírenský a tiskárenský: referent, praktikant.

Referát pro průmysl dřevozpracující: referent.

Referát pro průmysl textilní: vedoucí referent, instruktor.

Referát pro průmysl kožedělný a gumárenský: referent.

Referát pro dopravu a pošty: vedoucí referent, instruktor.

IV. odbor:

Vedoucí odboru, sekretářka.

Referát pro průmysl výživy: vedoucí referent, referent pro průmysl tukový, nápojový a mlýnařský, referent pro průmysl cukrovarnický, masný a mrazírny, praktikant.

Referát pro vnitřní obchod: vedoucí referent, instruktor.

Referát pro výrobní a spotřební družstevnictví: referent.

Referát pro komunální podniky: referent.

V. odbor:

Vedoucí odboru, sekretářka, administrativní síla.

Referát pro stavebnictví: vedoucí referent, referent, 3 instruktoři.

Referát pro průmysl keramický: referent.

VI. odbor:

Vedoucí odboru, sekretářka.

Referát pro zahraniční obchod: vedoucí referent, referent, instruktor, praktikant.

Referát pro peněžnictví a pojišťovnictví: referent, praktikant.

VII. odbor:

Vedoucí odboru, sekretářka.

Referát pro otázky mzdové a otázky národního pojištění: vedoucí referent, instruktor.

Referát pro pracovní síly a učňovský dorost: vedoucí referent, instruktor, praktikant.

Referát zdravotní a pro národní pojištění (po stránce zdravotní péče): 2 referenti, pomocný referent.

Referát pro sociální služby: referent.

Zvláštní referát: vedoucí referent, 2 referenti, sekretářka.

Kádrové oddělení

Vedoucí oddělení, tajemník vedoucího oddělení, zástupce vedoucího oddělení, organizačně-technický tajemník, 3 korespondentky.

I. odbor – pro vyšší stranické kádry (odbor vede zástupce vedoucího oddělení):

Referát členů ÚV a vyšších funkcionářů: zástupce vedoucího odboru, referent, sekretářka.

- Referát vyšších krajských funkcionářů: referent, referent-instruktor.
Referát ústředních politických škol: referent-instruktor, referent, korespondentka.
Referát poslanců a vedoucích masových organizací: referent.
Referát prověřovací: vedoucí referent, referent, korespondentka, 3 praktikanti.
- II. odbor – pro střední stranické kádry:
Vedoucí odboru, sekretářka.
Referát pro pracovníky v sekretariátu ÚV (mimo vyšší kádry): (referát vede vedoucí odboru), vedoucí referent, referent, korespondentka.
Referát krajských a okresních pracovníků: vedoucí referent, referent-instruktor.
Referát pro školy (krátké kurzy ÚPŠ, ÚDŠ, dělnické přípravy, mimostranické školy): vedoucí referent, referent, korespondentka.
Referát péče o kádry: vedoucí referent, referent pro Státní sanatorium a lázně a pro péči o střední stranické kádry, korespondentka.
Referát prověřovací: vedoucí referent, 2 referenti, 2 korespondentky.
- III. odbor – pro kádry v hospodářském aparátě:
Vedoucí odboru, zástupce vedoucího odboru – vede referát kádrů PPO, referent, sekretářka.
Referát kádrů PPO: referent pro těžký a lehký průmysl, referent pro vnitřní a zahraniční obchod, referent pro průmysl výživy, referent pro průmysl stavební, pro dopravu a pošty, 2 korespondentky.
Referát kádrů v zemědělství: referent pro ministerstvo zemědělství a pro státní statky a lesy, referent pro ÚMEZ, korespondentka.
Referát prověřovací: vedoucí referent, referent, korespondentka, praktikant.
- IV. odbor – pro kádry ve státní správě a národních výborech:
Vedoucí odboru, sekretářka, referent pro ministerstvo vnitra, KNV a ONV, referent pro ministerstvo národní obrany, referent pro ministerstvo Národní bezpečnosti, referent pro ministerstvo zahraničních věcí, referent pro ministerstvo spravedlnosti, KPR, předsednictvo vlády, NS, NÚKÚ, korespondentka, praktikant.
Referát prověřovací: referent, korespondentka.

- V. odbor – pro kádry v kulturních a zdravotních institucích:
Vedoucí odboru, sekretářka, referent pro ministerstvo školství, věd a umění a pro ministerstvo informací a osvěty, SÚC, referent pro ministerstvo zdravotnictví, Státní úřad pro tělesnou výchovu a sport.
Referát prověřovací: referent, korespondentka.

- VI. odbor – evidence:
Vedoucí odboru, referent pro vyšší stranické kádry, referent pro střední stranické kádry, referent pro kádry v hospodářském aparátě, referent pro kádry ve státním aparátě a národních výborech, referent pro archiv, 3 administrativní síly pro odbor.

Sekretariát komise předsednictva ÚV KSČ pro cesty do zahraničí:
Referent, písarka.

Kulturně-propagační oddělení

Vedoucí oddělení, 2 zástupci vedoucího oddělení, organizační tajemník oddělení, kádrový referent, církevní referent, 3 korespondentky.

- I. Odbor stranické výchovy:
Vedoucí odboru, korespondentka.
Referát RSS: vedoucí referent, 2 instruktoři, referent pro poradny a studovny marxismu-leninismu, korespondentka.
Referát stranických škol: referent-instruktor pro KPŠ, referent-instruktor pro OPŠ, korespondentka.
Referát pro politickou výchovu v masových organizacích: referent, 2 praktikanti.
- II. Odbor propagandy:
Vedoucí odboru.
Lektorská skupina: lektor pro filozofii, lektor pro ekonomii, lektor pro historii, korespondentka.
Knihovna sekretariátu ústředního výboru: vedoucí knihovník, knihovník, archivář, korespondentka.
- III. Odbor tisku:
Vedoucí odboru, kádrový referent, 2 korespondentky pro odbor, praktikant.
Referát pro ústřední časopisy a ČTK: referent pro Rudé právo a ČTK, referent pro Práci a ostatní ústřední odborářský tisk, referent pro

Zemědělské noviny, Rolnické hlasy, družstevní tisk a okresní rolnické noviny, referent pro Mladou frontu, ostatní mládežnický tisk, dětský tisk, tělovýchovný tisk, Lidové noviny a Obranu lidu.

Referát pro krajský tisk: referent pro krajské deníky a týdeníky a slovenský tisk.

Referát pro obrázkové časopisy a žurnály: referent.

IV. Odbor agitace:

Vedoucí odboru, instruktor, vedoucí redaktor agitačních materiálů, redaktor, referent pro kampaně, oslavy a akce celostátního významu, referent pro názornou agitaci, plakáty a výstavy, výtvarník, redaktor, 2 korespondentky pro odbor, 2 praktikanti.

V. Odbor rozhlasu:

Vedoucí odboru, korespondentka, referent pro umělecké a zábavné pořady.

VI. Odbor vydavatelský:

Vedoucí odboru, korespondentka, referent pro vydavatelstva umělecké literatury, referent pro vydavatelstva vědecké a odborné literatury.

VII. Odbor školský:

Vedoucí odboru, 2 korespondentky, referent pro otázky pedagogické, referent-instruktor pro národní a střední školy (I. a II. stupeň), referent pro školy III. stupně a pro dělnické přípravky, referent pro vysoké školy, referent pro učební oddělení ministerstev, referent pro průmyslové a zemědělské školy, referent pro výchovu učňů a dorostu.

VIII. Odbor kultury a osvěty:

Vedoucí odboru, korespondentka, instruktor pro osvětu, referent pro divadlo a film, referent pro literaturu a výtvarné umění, praktikant.

IX. Odbor vědy:

Vedoucí odboru, korespondentka, referent pro společenské vědy, referent pro vědy matematické, přírodní a technické.

X. Zvláštní referát tělovýchovy:

Vedoucí referent, korespondentka.

Ústav dějin KSČ:

Vedoucí ústavu, zástupce vedoucího ústavu, korespondentka.

Vydavatelský referát: referent pro spisy s. Gottwalda, referent pro vyhledávání a zpracovávání materiálu, referent pro Sborník dokumentů. Referát výstavy: referent, výtvarník, korespondentka.

Knihovna: vedoucí knihovny, knihovník.

Archiv: vedoucí archivu, zástupce vedoucího archivu, praktikant.

Mezinárodní oddělení

Vedoucí oddělení, zástupce vedoucího oddělení, organizačně-technický tajemník, 2 administrativní síly.

I. Odbor – Sovětský svaz:

Vedoucí odboru, referent pro využití zkušeností ze SSSR, referent pro koordinaci styků se SSSR, referent pro stipendisty ve SSSR, administrativní síla.

II. Odbor – styk s bratrskými komunistickými stranami:

Vedoucí odboru, referent pro styk se zeměmi lidové demokracie, referent pro styk s kapitalistickými zeměmi, redaktor pro bulletin Informace o bratrských komunistických stranách, ruská písařka pro referát dokumentace, písařka pro referát dokumentace, písařka pro celý odbor.

Péče o zahraniční hosty: 2 referenti, sekretářka.

Dokumentace: vedoucí referent, referent.

Archiv a kartotéka: referent

III. Odbor pro politickou emigraci:

Vedoucí odboru, referent pro sociální otázky, referent pro řeckou emigraci, referent pro italskou a španělskou emigraci, referent pro jugoslávskou emigraci, instruktor, ředitel zvláštních škol (italské, řecké, jugoslávské), sekretářka, písařka.

IV. Odbor koordinační:

Vedoucí odboru, referent pro mírové hnutí, referent pro mimostraničné organizace, referent pro mezinárodní organizace, administrativní síla.

V. Odbor publikační:

Vedoucí odboru.

Informační bulletin pro zahraničí: redaktor, 2 překladatelé.

Zahraniční zpravodajství tisku: referent.

Zahraniční vysílání Československého rozhlasu: referent.

Zemědělské oddělení

Vedoucí oddělení, zástupce vedoucího oddělení, referent pro zemědělské kádry, organizačně-technický tajemník, sekretářka, korespondentka.

I. Odbor pro JZD:

Vedoucí odboru, referent pro otázky organizace práce a soutěže, referent pro otázky odměňování a účtování v JZD, referent pro stavby a hospodářsko-technické úpravy půdy, referent pro JZD IV. typu, 2 instruktoři, sekretářka, korespondentka, praktikant.

II. Odbor pro mechanizaci zemědělství:

Vedoucí odboru.

Referát pro strojní stanice: vedoucí referent, instruktor pro zavádění norem a socialistického soutěžení, instruktor pro STS, praktikant.

Referát pro mechanizaci zemědělství: vedoucí referent, referent pro výzkum, vývoj a zlepšovací návrhy, sekretářka, korespondentka, praktikant.

III. Odbor pro státní statky a lesy:

Vedoucí odboru.

Referát pro státní statky: vedoucí referent, referent pro normy a socialistické soutěžení, instruktor, praktikant.

Referát pro státní lesy: referent-instruktor, sekretářka, korespondentka.

IV. Odbor pro zemědělskou výrobu a výkup:

Vedoucí odboru.

Referát pro zemědělskou výrobu: vedoucí referent, referent pro zeleninu, ovoce a technické plodiny, referent pro živočišnou výrobu, referent pro zemědělské výzkumnictví.

Referát pro výkup: vedoucí referent, referent-instruktor, sekretářka, korespondentka, praktikant.

V. Organizačně-propagační odbor:

Vedoucí odboru, vedoucí instruktorů, 4 instruktoři pro kraje, referent pro práci masových organizací (JSČZ, ČSM, ČSŽ), referent pro agitaci a propagaci, referent pro odborné zemědělské školství, sekretářka, 2 korespondentky, praktikant.

Oddělení státní správy

Vedoucí oddělení, zástupce vedoucího oddělení, organizačně-technický tajemník, referent pro zvláštní úkoly, sekretářka, korespondentka.

I. Odbor bezpečnostní:

Vedoucí odboru, referent pro otázky politické a stranické práce v Národní bezpečnosti a výchovy k bdělosti a ostražitosti členů strany i ostatních pracujících, referent pro evidenci kádrů Národní bezpečnosti, referent pro práci ve Státní bezpečnosti, referent pro práci ve Veřejné bezpečnosti, referent, referent pro práci Lidových milic, bezpečnostních referentů na závodech, závodních strážích, referentů pro věci vnitřní a bezpečnost při národních výborech, sekretářka, korespondentka.

II. Odbor branný:

Vedoucí odboru, referent pro otázky stranické práce v armádě, referent kulturně-propagační, referent pro evidenci vyšších kádrů, pomocný referent pro kádrovou práci, referent pro nábor do armády a pro masové organizace, 2 korespondentky.

III. Odbor pro lidovou správu:

Vedoucí odboru, referent pro práci krajských národních výborů, referent pro práci okresních národních výborů, referent pro práci místních národních výborů, referent pro evidenci vyšších kádrů a pro školy lidové správy, referent pro komunální podniky, instruktor, sekretářka, korespondentka.

IV. Odbor pro soudnictví:

Vedoucí odboru, referent pro vyšší kádry v soudnictví, referent pro Nejvyšší soud, Generální prokuraturu, Státní soud a Státní prokuraturu, pro advokacii a notářství, sekretářka-korespondentka, praktikant.

Hospodářská správa

Vedoucí, zástupce vedoucího, organizačně-technický tajemník, sekretářka, administrativní síla.

Odbor finančně-správní:

Vedoucí odboru, finanční účetní, provozní účetní, saldokontista, osobní referent, pokladník, 2 výpomocní účetní, písarka, 2 administrativní síly, pojišťovací referent.

Statistický a plánovací referát: referent pro statistiku a soutěž hospodářsko-finanční, referent pro statistiku a soutěž distribuce literatury, plánovací referent, pomocná síla pro statistiku a soutěž.

Tiskárna: technická síla pro rozmnožování, pomocná síla pro rozmnožování.

Sociální referát: referent pro bytovou péči.

Odbor revizní:

Vedoucí odboru, 2 referenti pro kraje a okresy, referent pro podniky, administrativní síla.

Technicko-pomocné služby

Vedoucí skupiny, kádrový referent, organizační referent, technický instruktor, sekretářka vedoucího skupiny.

Středisko správní: vedoucí referent, finanční a investiční účetní, provozní účetní, skladový účetní, výplatní a mzdový účetní, pokladník, plánovač a nákupčí, administrativní síla, skladník.

Středisko dopravní: vedoucí střediska, administrativní síla, telefonistka, 30 řidičů osobních vozů, řidič autobusu, 2 řidiči nákladních vozů.

Opavna: mistr, současně zástupce vedoucího střediska, 11 dělníků a vrátných.

Středisko majetkových podstat a dílen:

Správa budovy ÚV KSČ: správce budovy ÚV KSČ, administrativní síla, vedoucí uklízeček, 47 uklízeček, 5 topičů, 2 pomocní dělníci.

Správa majetkových podstat: vedoucí střediska-stavitel, referent pro správu a evidenci inventáře, skladník materiálu, administrativní síla, správce domu v Korunovačnách, 2 správci domu v Boleslavi, správa domu v Pětidomí 5, správa domu ve Střešovicích, správa domu v objektech pro hosty ÚV (A, B, C, D), správci domu v objektech pro emigranty (E, F, G, H).

Dílny: 25 dělníků.

Středisko sociálních zařízení: vedoucí střediska, administrativní síla.

Závodní jídelna: vedoucí závodní jídelny, nákupčí, skladník, administrativní síla, 10 kuchařů, 10 pomocných sil.

Prodejny: prodavač textilu, 3 prodavači v kantýně.

Jesle: pedagogická a administrativní vedoucí, 2 odborné sestry, 7 dělnic a pomocných sil.

Klub: správce klubu.

Rekreační střediska: správce domu v Ivání, správce domu na Hořalce, správce domu na Veselíkově, správce domu Ratměřice, pomocný dělník.

Svobodárny: RIVA – správce domu, topič, 2 uklízečky.

Hygienická zařízení: holič, kadeřnice.

Technický odbor

Vedoucí odboru, sekretářka, šifrantka, fotograf.

I. Referát pro ochranu dokumentů a pro průkazy a propustky do budovy: vedoucí referent, referent pro ochranu dokumentů, referent pro průkazy a propustky, 4 propustkáři.

II. Referát podatelny, výpravny a archivu: vedoucí referent, technická síla pro kurýrní poštu, manipulanka pro příjem a prezentaci pošty, manipulanka pro příjem a odeslání tajné pošty, manipulanka pro příjem a odeslání důvěrné pošty, manipulanka pro roznášku tajné pošty, manipulanka pro roznášku důvěrné pošty, manipulanka pro třídění a roznášku novin a časopisů, doručovatel mimo budovu, vedoucí archivu, technická síla pro archiv.

III. Referát telefonního a dálkopisného provozu: vedoucí referent, sekretářka, zástupce vedoucího – technický referent, provozní referent, vedoucí mechanik, 5 mechaniků, 14 telefonních a dálkopisných manipulantek.

Klub poslanců

Tajemník, 2 sekretářky.

Ústřední politická škola

Ředitelství: ředitel, zástupce pro vyučování, zástupce pro kádrovou práci, tajemník pro katedry, tajemník pro kádrovou práci, tajemník školy, sekretářka, 2 korespondentky, 2 stenografové.

Sbor učitelů a asistentů: zástupci vedoucích kateder politické ekonomie, lidové demokracie, boje dvou táborů, strany, dějin, diamat., VKS(b), 8 třídních učitelů, 10 učitelů, 10 asistentů.

Studijní a ediční oddělení: vedoucí, knihovník, prodavačka, administrativní vedoucí, archivář, technická síla, písařka, grafik, překladatel.

Hospodářství ÚPŠ: vedoucí hospodář s funkcí hospodáře ÚPŠ Praha, účetní, výplatní účetní, pokladník, distributor politické literatury, administrativní síla.

Ústřední politická škola Praha: administrativní síla, vedoucí kuchyně, zástupce vedoucího kuchyně, 5 kuchařů a pomocnic, 11 pomocných sil pro kuchyň, správce budov, 18, uklízeček, švadlena, 3 vrátní, 9 školníků a dělníků, 2 pomocné síly pro rozmnožování, 2 telefonistky, řidič auta.

Ústřední politická škola Slapy: hospodář, vedoucí kuchař a 3 síly pro kuchyň, 2 uklízečky, správce budovy.

Ústřední politická škola Doksy: hospodář, vedoucí kuchař a 3 pomocné síly pro kuchyň, 2 uklízečky, správce budovy.

Ústřední politická škola Kliment: hospodář.

Pomocná síla pro ošetřovnu, 8 asistentů.

Nakladatelství

Vedoucí odboru, zástupce vedoucího odboru s funkcí referenta pro masové šíření literatury, 4 referenti pro organizování masového šíření literatury, referent pro agitační materiál a předměty výzdoby politického obsahu, referent pro propagaci, nákupčí potřeb a zařízení škol a sekretariátu ÚV KSČ, pomocník nákupčího, sekretářka vedoucího odboru, administrativní síla, pomocná síla – skladník, 3 praktikanti.

Redakce

Nová mysl: sekretář redakční rady, 2 redaktoři, korespondentka.

Světové rozhledy: vedoucí redaktor, 3 redaktoři, překladatel, administrativní síla (sekretářka redakce).

Knihovna aktualit a Knihnice Světových rozhledů: redaktor.

Za trvalý mír, za lidovou demokracii: vedoucí redaktor, redaktor.

Funkcionář: šéfredaktor, zástupce šéfredaktora, organizačně-technický tajemník, redaktor pro rubriku organizační, redaktor pro rubriku zemědělství, redaktor pro rubriky Z teorie pro praxi, Ze zkušeností VKS(b), Z dějin naší strany, redaktor Knihovny funkcionáře, 2 administrativní síly.

Odbor dopisů: vedoucí odboru, administrativní síla, praktikant.

Lidová správa: vedoucí redaktor, pomocný redaktor, technický redaktor, korespondentka.

Propagandista: vedoucí redaktor, 2 redaktoři, korespondentka.

SÚA, fond 100/1, sv. 3, a.j. 18.

Struktura aparátu ÚV KSČ z února–října 1953

Organizační sekretariát ÚV Řízením pověřen A. Novotný.

Systemizace kanceláře tajemníků ÚV KSČ:

Tajemnice ÚV A. Baramová, pom. VI. Žižka; tajemník ÚV Rich. Hradec, pom. neobsazeno; tajemník ÚV Bruno Köhler, pom. Zdeněk Belech; tajemník ÚV Vrat. Krutina, pom. Václav Vančata, tajemník ÚV Fr. Nečásek, pom. Ant. Kolomazník, tajemník ÚV Jiří Salga, pom. Jiří Blechta, tajemník ÚV Josef Tesla, pom. Bedř. Kačírek, 4 instruktoři ÚV KSČ neobsazeno.

Oddělení stranických orgánů, vedoucí J. Paleček, zástupci Pastyřík, Krček + 3 pracovníci:

Operativní odbory: pro krajské organizace Praha, Ostrava, pro kraj Karlovy Vary, Plzeň, Jihlava, České Budějovice, pro kraj Pardubice, Hradec, Liberec, pro kraj Brno, Olomouc, Gottwaldov, pro kraj Banská Bystrica, Žilina, Bratislava, Nitra, Košice, Prešov, odbor pro organizační otázky stranických orgánů a stanovy strany (5 pracovníků), odbor pro legitimace a statistiku (38) stranické informace (4), příprava kádrů (5), Funkcionář (4), kádrová evidence (5).

Oddělení ROH a ČSM, vedoucí Jos. Němec, zástupce neobsazen + 2 pracovníci:

odbor ROH (13), odbor ČSM (6), odbor evidence kádrů, odbor masových organizací (3), odbor práce mezi ženami (3), odbor SČSP (1), odbor družstev (3), odbor ostatních masových organizací (2), kádrová evidence.

Oddělení Lidových milicí:

odbor operační (3), odbor politický (3), odbor výcvikový (4), odbor kádrové evidence (3), odbor materiálový (3), administrativní pracovníci a řidiči (6).

Oddělení technického sekretariátu, vedoucí Forman, zástupce neobsazen + 3 pracovníci:

písárna: tajný a důvěrný materiál (16), ostatní materiál (34); podatelna a výpravna (23), tiskárna (10), ochrana dokumentů (13), telefon, dálnopis (24), archiv (16), evidence kádrů.

Oddělení hospodářsko-správní, vedoucí Faltýnek, zástupci Marek Nenička + 4 pracovníci:

odbor osobní (21), odbor plánování a statistiky (10), odbor finančně-administrativní (18), odbor kontrolní (10), odbor instruktorů KV, OV, Institut. podniků strany (10), odbor nákupu, skladu a vnitřní správy (73), referát kádrové evidence (2).

Systemizovaná účelová zařízení – technické pomocné služby:
vedení a správa (16), středisko dopravy (39), středisko dílen (17), řemeslnické dílny (16).

Komise stranické kontroly – předseda Jan Harus, sekretář O. Růžička, členové Tůma, Porkát, Škodáček, Jonas, Jos. Svoboda:

organizačně-technický pracovník + administrativní síly pro spisovou evidenci (6), odbor odvolání proti stranickým trestům (16), odbor disciplinární (3), odbor organizační (3).

Oddělení mezinárodní – vedoucí Sobotka, zástupce Moravec + 2 pracovníci:

odbor pro styk s bratrskými stranami (6), odbor emigrace (7), odbor kádry – dokumentace (5), odbor technický (3).

Oddělení propagandy a agitace – vedoucí Havlíček, zástupce Vaculík + 5 pracovníků:

odbor stranické propagace: referát RSS (4), lektorský sbor (6), redakce Propagandisty (4), knihovna (2).

Odbor stranických škol (3), odbor agitace (15), odbor tisku: referát ústředního tisku (3), referát místního tisku (4); odbor rozhlasu (4), odbor vydavatelský (6).

Ústav dějin bez Muzea V. I. Lenina a revoluce (28).

Oddělení školství, kultury, umění – vedoucí Mucha + 4 pracovníci:

odbor škol (8), odbor věd a vysokých škol (7), odbor umění (7), odbor osvěty (4), odbor pracovních sil (3), referát kádrové práce (2).

Oddělení plánování a těžkého průmyslu – vedoucí Mamula + 3 pracovníci:

odbor plánovací orgány (5), odbor hutí a rudných dolů (5), odbor paliv (4), odbor energetiky (4), odbor chemického průmyslu (4), referát evidence kádrů (2).

Oddělení strojírenství – vedoucí Hladiš + 2 pracovníci:

odbor těžkého strojírenství (5), odbor všeobecného strojírenství (5).

Oddělení stavebnictví a lehkého průmyslu – vedoucí Morávek + 2 pracovníci:

odbor výroby stavebních hmot (4), odbor stavebního průmyslu (5), odbor lehkého průmyslu a místního hospodářství (6), referát kádrové evidence (1).

Oddělení zemědělství, potravinářského a dřevařského průmyslu – vedoucí Trunec, zástupci Vlček, Kulíček + 3 pracovníci:

odbor JZD (6), odbor státních statků (4), odbor strojně-tractorových stanic (4), odbor rostlinné a živočišné výroby (3), odbor výkupu zemědělských výrobků (4), odbor přípravy kádrů (6), odbor lesy a dřevařský průmysl (4), odbor potravinářského průmyslu (4), odbor evidence kádrů (2).

Oddělení dopravy a spojů – vedoucí Průcha + 2 pracovníci:

odbor železniční dopravy (4), odbor ostatní dopravy (3), odbor spojů (2), referent kádrové evidence.

Oddělení brannosti a bezpečnosti – vedoucí Oldřich Burda + 2 pracovníci:

odbor národní obrany (11), odbor Národní bezpečnosti (11), odbor tělovýchovy a sportu (3), referent kádrové evidence.

Oddělení státní administrativy – vedoucí F. Gebauer + 2 pracovníci:

odbor národních výborů (9), odbor soudnictví (4), odbor zdravotnictví (6), referát kádrové evidence (2).

Oddělení obchod, finance – vedoucí Mudruňka, zástupce Sýkora + 2 pracovníci:

odbor finance (3), odbor vnitřního obchodu (3), odbor zahraničního obchodu (3), referent státní kontroly, referent kádrové evidence.

Ústřední revizní komise – organizační sekretář Fišer + 2 pracovníci.

Kancelář předsedy strany – vedoucí Hradec, zástupce Vecker:

referát PÚV a PS, referát organizační sekretariát, referát dopisy, 4 administrativní síly, archiv, řidič.

Klub komunistických poslanců – bez aparátu.

Rudé právo – 219 pracovníků, **Nová mysl** – 5 pracovníků.

SÚA, fond 09/1, sv. 12, a.j. 244, zpracoval v červnu 1968 L. Rykl v komisi ÚV KSČ pro dokončení stranické rehabilitace.

**Seznam funkcí (systemizace) v aparátu ÚV KSČ
únor–říjen 1953**

Systemizace kanceláří tajemníků ÚV KSČ

1. Tajemnice ÚV KSČ Baramová Anna,
pomocník tajemnice, 2 administrativně-techničtí pracovníci.
2. Tajemník ÚV KSČ Hradec Richard,
pomocník tajemníka, 2 administrativně-techničtí pracovníci.
3. Tajemník ÚV KSČ Köhler Bruno,
pomocník tajemníka, 3 administrativně-techničtí pracovníci.
4. Tajemník ÚV KSČ Krutina Vratislav,
pomocník tajemníka, 2 administrativně-techničtí pracovníci.
5. Tajemník ÚV KSČ Nečásek František,
pomocník tajemníka, 2 administrativně-techničtí pracovníci.
6. Tajemník ÚV KSČ Salga Jiří,
pomocník tajemníka, 2 administrativně-techničtí pracovníci.
7. Tajemník ÚV KSČ Tesla Josef,
pomocník tajemníka, 2 administrativně-techničtí pracovníci.
8. 4 instruktoři ÚV KSČ – neobsazeno

Rekapitulace

Oddělení	Systemizace		
	političtí	administrat.	techničtí
Kanceláře tajemníků ÚV KSČ	18	15	-
I. oddělení	61	38	-
II. oddělení	24	1	-
III. oddělení	15	1	-
IV. oddělení	18	4	2
V. oddělení	5	5	1
VI. oddělení	33	68	13
VII. oddělení	60	25	165
VIII. oddělení	30	5	-
IX. oddělení	2	1	-
X. oddělení	-	-	-

XI. oddělení	4	1	-
XII. oddělení	24	2	-
XIII. oddělení	87	35	-
XIV. oddělení	34	2	-
XV. oddělení	27	1	-
XVI. oddělení	13	1	-
XVII. oddělení	18	1	-
XVIII. oddělení	42	2	-
XIX. oddělení	13	1	-
XX. oddělení	29	1	-
XXI. oddělení	26	1	-
XXII. oddělení	14	1	-
celkem	597	212	211

V Rudém právu ke dni 31.1.1953 pracovalo 153 politických a 66 administrativních sil.

I. oddělení – stranických orgánů

Vedení oddělení: vedoucí oddělení, 2 zástupci vedoucího, organizačně-technický pracovník, 2 administrativní síly.

Operativní odbory:

- I.: vedoucí odboru, referent pro KV KSČ Praha, referent pro Ústí n.L., referent pro Ostravu.
- II.: vedoucí odboru, referent pro KV KSČ Karlovy Vary, referent pro Jihlavu, referent pro České Budějovice.
- III.: vedoucí odboru, referent pro KV KSČ Pardubice, referent pro Hradec Králové, referent pro Liberec.
- IV.: vedoucí odboru, referent pro KV KSČ Brno, referent pro Olomouc, referent pro Gottwaldov.
- V.: vedoucí odboru, referent pro KV KSS B. Bystrica a Žilina, referent pro Bratislavu a Nitru, referent pro Košice, referent pro Prešov.
- VII. odbor pro organizační otázky stranických orgánů a pro stanovy strany: vedoucí odboru, 5 referentů.
- VIII. odbor pro legitimace a statistiku: vedoucí odboru, referent pro evidenci členstva, referent pro legitimace, referent pro krajské evidence, 2 referenti pro statistiku, referent pro archiv členských dokladů, refe-

rent pro archiv členských dokladů Bezpečnosti, referent pro evidenci v armádě, 5 administrativních sil.

Archiv: 30 technických pracovníků schválených podle systemizace organizačního sekretariátu 7.4.1952.

- IX. odbor stranických informací: vedoucí odboru, 4 referenti.
- X. odbor přípravy kádrů: vedoucí odboru, 4 referenti.
- XI. odbor – Funkcionář: vedoucí odboru, 3 referenti, administrativní síla.
- XII. odbor kádrové evidence: vedoucí odboru, 3 referenti, pomocný referent.

Systemizace		Obsazeno	
politických	administrat.	politických	administrat.
61	38	53	37

II. oddělení – ROH a ČSM

Vedení oddělení: vedoucí oddělení, zástupce vedoucího, organizačně-technický tajemník, administrativní síla.

Odbor ROH: vedoucí odboru, 2 referenti pro všeoborový úsek, referent pro tělovýchovu a KOR, referent pro státní mzdovou komisi a Státní úřad důchodového zabezpečení, referent pro Ústřední výbor svazů hornictví, hutí a rudných dolů, chemie, referent pro ÚVS energetika, těžké strojírenství, všeobecné strojírenství, referent pro ÚVS železnice, doprava, spoje, referent pro ÚVS ČSSS a STS, výkupu, potravin, dřevo, referent pro ÚVS stavebnictví, textil – kůže, sklo, referent pro ÚVS školství, vysoké školy, kulturní a umělecké služby, tisk, referent pro ÚVS státní obchod, finanční zaměstnanci, civilní zaměstnanci vojenské správy, referent pro ÚVS státní správa, zdravotnictví, místní hospodářství, SNB.

Odbor ČSM: vedoucí odboru, referent pro práci ústředních orgánů ČSM, referent pro práci závodních skupin ČSM, referent pro práci vesnických skupin ČSM, referent pro agitaci a propagaci, referent pro Pionýra.

Odbor evidence kádrů: vedoucí odboru, 1 pracovník.

Systemizace		Obsazeno	
politických	administrat.	politických	administrat.
24	1	114	1

III. oddělení – masových organizací

Vedení oddělení: vedoucí oddělení, zástupce vedoucího, organizačně-technický pracovník, administrativní síla.

Odbor pro práci mezi ženami: vedoucí odboru, referent pro závody, referent pro zemědělství.

Odbor SČSP: vedoucí odboru, referent pro SČSP.

Odbor družstev: vedoucí odboru, 2 referenti.

Odbor ostatních masových organizací: vedoucí odboru, referent pro SPB, SČI, referent pro ČsVOM, ÚAV NF.

Kádrová evidence: vedoucí referent.

Systemizace		Obsazeno	
politických	administrat.	politických	administrat.
15	1	11	1

IV. oddělení – Lidových milicí

Vedoucí oddělení, vedoucí odboru operačního, 2 referenti, vedoucí odboru politického, 2 referenti, vedoucí odboru výcvikového, 3 referenti, vedoucí odboru kádrové evidence, 2 referenti, vedoucí odboru materiálního, 3 referenti, 4 administrativní pracovníci, 2 řidiči.

	politických	administrativní	techničtí
celkem	18	4	2
obsazeno	9	3	

V. oddělení – kancelář předsedy strany

Vedoucí, zástupce vedoucího, referát pro PÚV a PS, referát pro OS, referát pro dopisy, 4 administrativní síly, archivář, řidič.

	politických	administrativní	techničtí
celkem	5	5	1

VI. oddělení – technický sekretariát ÚV KSČ

Vedení oddělení: vedoucí oddělení, zástupce vedoucího, organizačně-technický pracovník, 2 administrativní síly.

Pisárna ÚV KSČ: vedoucí odboru

a) pisárna pro tajný a důvěrný materiál: referent provozní, 7 písárek, 4 korektoři, 2 administrativní síly, technický manipulants, rozmnožovač.

b) pisárna pro ostatní materiál: vedoucí stenograf, referent provozní, referent pro nábor, 6 stenografů, 6 korektorů, administrativní síly, 18 písárek.

Podatelna a výpravna: vedoucí odboru, vedoucí referent, 3 referenti, 2 pomocní referenti, 6 administrativních sil, 7 technických manipulants, 3 doručovatelé.

Tiskárna ÚV KSČ: vedoucí odboru, administrativní síla, 2 rozmnožovači, 2 nakladači, 2 strojní a ruční sazeči, strojmistr, knihař.

Ochrana dokumentů: vedoucí odboru, referent, pomocný referent, informátor, 4 propustkáři, 4 techničtí manipulants, fotograf.

Telefonní a dálnopisný provoz ÚV KSČ: vedoucí odboru, provozní referent, vedoucí mechanik, 4 telefonní mechanici, radiomechanik, dálnopisný mechanik, 11 telefonních manipulants, 2 dálnopisné manipulants, 2 administrativní síly, skladník.

Archiv ÚV KSČ: vedoucí odboru, vedoucí referent, 2 referenti, 2 pomocní referenti, 10 administrativních sil.

Evidence kádrů: vedoucí referent.

	Systemizace			Obsazeno		
	polit.	admin.	techn.	polit.	admin.	techn.
celkem	33	68	43	24	57	40

VII. oddělení – hospodářské správy ÚV KSČ

Vedení oddělení: vedoucí oddělení, 2 zástupci vedoucího oddělení, organizačně-technický sekretář, sekretářka, referent, administrativní síla.

Odbor osobní: vedoucí odboru, vedoucí referent mzdové účtárny, vedoucí referent národního pojištění, dokumentace, vedoucí referent péče o pracovníky, referent pro byty a rekreaci, 2 pomocní referenti, 5 mzdových účetních, 4 administrativní síly, 20 technických sil.

Odbor plánování a statistiky: vedoucí odboru, vedoucí referent pro plánování, vedoucí referent pro statistiku, 4 referenti pro plánování, 2 referenti pro statistiku, administrativní síla.

Odbor finančně-administrativní: vedoucí odboru, vedoucí referent účtárny, vedoucí referent pokladny, vedoucí referent děrovacích strojů, 4 refe-

renti účtárny, 3 účetní, 6 administrativně-technických sil, kvalifikovaný mechanik.

Odbor kontrolní: vedoucí odboru, vedoucí referent pro kontrolu hospodaření KV, OV, institucí, účelových zařízení a podniků strany, 3 vedoucí referenti pro kontrolu KV, OV, 4 referenti, pomocný referent.

Odbor pro instruktáž KV, OV, instituce a podniky strany: vedoucí odboru, vedoucí referent pro hospodaření a instruktáž KV, OV, vedoucí referent pro hospodaření stranických škol a podniků strany, vedoucí referent pro správu majetkových podstat ÚV, KV, OV, vedoucí referent pro instruktáže a hospodaření KSS, 2 referenti správy majetkových podstat, 2 referenti pro instruktáž KV a OV, pomocný referent.

Odbor pro nákup, sklady a vnitřní správu: vedoucí odboru, vedoucí referent pro nákup a sklady, vedoucí referent správy budov, 3 referenti nákupu a skladů, 3 administrativní pracovnice, 64 technických pracovníků.

Referát kádrové evidence: vedoucí referent, administrativní síla.

Účelové zařízení technicko-pomocné služby

Vedení aspráva: vedoucí účelového řízení, technický instruktor, referent pro administrativu a účetní evidenci, 3 administrativně-technické síly, nákupčí, plánovač, 2 skladníci, správce účelového zařízení, 3 vrátní a hlídači, uklízečka.

Středisko dopravy: vedoucí střediska, pomocný dispečer, mechanik, 30 řidičů osobních vozů, 2 řidiči dodávkových vozů, 2 řidiči nákladních vozů, řidič autobusu, závozník.

Středisko dílen: vedoucí střediska, úkolář-normovač, mistr dílen, 13 auto-mechaniků aj., autolakýrník, autoklempíř, pomocné síly.

Řemeslné dílny: 16 dělníků.

	Systemizace			Obsazeno		
	polit.	admin.	techn.	polit.	admin.	techn.
celkem	60	25	165	50	24	120

VIII. oddělení – komise stranické kontroly

Předseda, sekretář, 3 členové KSK, 2 náhradníci členů KSK.

Spisová evidence: organizačně-technický sekretář, vedoucí evidence spisů, 4 technické síly – korespondentky.

1. odbor pro odvolání proti stranickým trestům: vedoucí odboru, 14 referentů, pomocná referentka.
2. odbor disciplinární: vedoucí odboru, 2 vedoucí referenti.
3. odbor organizační: vedoucí odboru, 2 referenti.

celkem	Systemizace		Obsazeno	
	politických	administrat.	politických	administrat.
	30	5	22	5

IX. oddělení – Ústřední revizní komise

Organizační sekretář, referent, administrativní síla.

X. oddělení – Klub komunistických poslanců

Klub nemá systemizované pracovníky stranického aparátu.

XI. oddělení – Rudé právo a Nová mysl

Nová mysl	Systemizace	
	politických	administrativní
	4	1

Později bude předložen nový návrh systemizace pro Novou mysl.

V Rudém právu pracovalo k 31.1.1953 celem 153 politických a 66 administrativních pracovníků.

XII. oddělení – mezinárodní

Vedení oddělení: vedoucí oddělení, zástupce vedoucího oddělení, organizačně-technický pracovník, administrativní síla.

Odbor pro styk s bratrskými stranami: vedoucí odboru, 2 referenti pro styk, referent pro kulturní styky s cizinou, redaktor zahraničního bulletinu, redaktor vnitřního bulletinu, ruská překladatelka.

Odbor pro emigraci: vedoucí odboru, 2 referenti pro řeckou emigraci, referent pro italskou emigraci, referent pro španělskou emigraci, referent pro jugoslávskou emigraci, referent pro Novou Borbu.

Odbor pro kádry a dokumentaci: vedoucí odboru, vedoucí referent pro kádry MZV, vedoucí referent pro evidenci kádrů, vedoucí referent pro dokumentaci, referent pro péči o členy strany v zahraničí, administrativní síla.

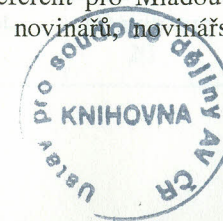
Odbor technický: vedoucí odboru, referent, pomocný referent.

celkem	Systemizace		Obsazeno	
	politických	administrat.	politických	administrat.
	24	2	16	2

XIII. oddělení – propagandy a agitace ÚV KSČ

Vedení oddělení: vedoucí oddělení, 2 zástupci vedoucího, jazykový poradce, organizační tajemník, 2 administrativně-technické síly.

- I. odbor stranické propagandy: vedoucí odboru.
 - a) Referát RSŠ (Rok stranického školení): vedoucí referent (vede večerní vyšší školy a samostatné studium), referent pro okresní večerní školy, referent pro kroužky, referent pro základní kurz.
 - b) Lektorský sbor ÚV KSČ: vedoucí lektor (řídí skupinu dějin KSSS), lektor pro dějiny KSČ, lektor pro politickou ekonomii a národní hospodářství, lektor pro dialektický a historický materialismus, lektor pro mezinárodní vztahy, lektor pro otázky výstavby strany.
 - c) Redakce Propagandisty: tajemník redakce, 2 redaktori, korektor.
 - d) Knihovna ÚV KSČ: vedoucí knihovník, knihovník (organizačně-technický pracovník).
- II. odbor stranických škol: vedoucí odboru (ÚPŠ), referent pro krajské školy, referent pro krajské školy a žáky Vysoké stranické školy v Moskvě.
- III. odbor agitace: vedoucí odboru, vedoucí referent pro otázky průmyslu, 2 referenti, vedoucí referent pro otázky zemědělské, 2 referenti, referent pro kampaně, referent pro kampaně a referentský sbor, tajemník redakce Slova agitátora, redaktor, redaktor pro brožury a různé agitační materiály, referent pro názornou agitaci, výtvarník, organizačně-technická síla.
- IV. odbor tisku: vedoucí odboru.
 - a) Referát ústředního denního tisku: vedoucí referent (ČTK, Práce a Zemědělských novin), referent pro Mladou frontu, Obranu lidu a PNS, referent pro Svaz novinářů, novinářský ústav a studium novinářů.

b) Referát místního tisku: referent pro krajské časopisy včetně slovenské Pravdy a Práce, referent pro krajské časopisy, referent pro okresní a vesnické noviny, referent pro závodní časopisy.

c) Referát časopisů a zpravodajského filmu: referent pro politické žurnály a týdeníky, referent pro obrázkové časopisy a zpravodajský film, referent pro novinový archiv.

V. odbor rozhlasu: vedoucí odboru, referent pro úsek politické redakce, referent pro úsek literárně-dramatické redakce a redakce pro děti a dorost, referent redakce pro zahraničí.

VI. odbor pro vydavatelství, knižní obchod, polygrafii a gramofonový průmysl: vedoucí odboru, referent pro vydávání politické literatury, referent pro vydávání vědecké a technické literatury, referent pro polygrafický a gramofonový průmysl, referent pro šíření literatury, referent pro vydávání krásné literatury.

VII. referát kádrové evidence: vedoucí referent, administrativně-technická síla.

VIII. Ústav dějin (bez Muzea V. I. Lenina a Muzea revoluce): 28 pracovníků politických a 29 administrativních.

celkem	Systemizace		Obsazeno	
	politických	administrat.	politických	administrat.
	87	35	69	27

XIV. oddělení – školství, kultury a umění

Vedení oddělení: vedoucí oddělení, zástupce vedoucího oddělení, organizačně-technický pracovník, 2 administrativní síly.

Odbor škol: vedoucí odboru, referent pro pedagogickou vědu a literaturu, referent pro odbornou a politickou výchovu učitelů, 2 referenti pro desetiletku, referent pro mimoškolní výchovu mládeže, referent pro odborné školy, referent pro mimořádné formy studia pracujících.

Odbor věd a vysokých škol: vedoucí odboru, referent pro vysoké školy (přírodovědné fakulty), referent pro vysoké školy (technické), referent pro vysoké školy (fakulty společenských věd), referent pro vědu, referent pro katedry marxismu-leninismu, referent pro studenty v zahraničí.

Odbor umění: vedoucí odboru, referent pro literaturu, referent pro film, referent pro výtvarné umění, referent pro architekturu, referent pro hudbu, referent pro divadla.

Odbor osvěty: vedoucí odboru, referent pro závodní kluby, referent pro osvětovou práci na vesnici, referent pro Společnost pro šíření politických a vědeckých znalostí.

Odbor pracovních sil: vedoucí odboru, referent pro nábor pracovních sil a státní dozor na zaměstnání pracovníků, referent pro státní pracovní zálohy.

Referát kádrové evidence: vedoucí referent, referent.

celkem	Systemizace		Obsazeno	
	politických	administrat.	politických	administrat.
	34	2	27	2

XV. oddělení – plánování a těžkého průmyslu

Vedení oddělení: vedoucí oddělení, zástupce vedoucího, organizačně-technický pracovník, administrativní síla.

Odbor pro plánovací orgány: vedoucí odboru, referent pro orgány plánující průmyslovou výrobu, referent pro orgány plánující zemědělskou výrobu a pro krajské plánovací orgány, referent pro orgány statistické služby, Úřad pro vynálezy a zlepšovací návrhy, Úřad pro normalizaci, referent pro vojenskou hospodářskou správu při SÚP, Ústav pro technickou hospodářskou dokumentaci.

Odbor hutí a rudných dolů: vedoucí odboru, referent pro železnorudné doly, geologický průzkum, šrot, referent pro hutě a speciální oceli, referent pro druhovýrobu a odbyt, referent pro těžbu barevných kovů a zpracování barevných kovů.

Odbor paliv: vedoucí odboru, referent pro černé uhlí, referent pro hnědé uhlí a geologický průzkum, referent pro naftu a lignit.

Odbor energetiky: vedoucí odboru, referent pro elektrárny, referent pro rozvod, referent pro plynárny a rozvod plynu.

Odbor chemického průmyslu: vedoucí odboru, referent pro zvláštní výrobu, pohonné látky a těžkou anorganickou chemii, referent pro organickou chemii, gumárny a umělá vlákna, referent pro všeobecnou chemii, farmacii a odbyt.

Referát pro evidenci kádrů: vedoucí referent, referent.

celkem	Systemizace		Obsazeno	
	politických	administrat.	politických	administrat.
	27	1	20	1

XVI. oddělení – strojírenství

Vedení oddělení: vedoucí oddělení, organizačně-technický pracovník, administrativní síla.

Odbor těžkého strojírenství: vedoucí odboru, referent pro elektrotechniku, zemědělské a stavební stroje, referent pro Leninovy závody a ČKD Stalingrad, referent pro energetické a chemické zařízení, důlního a hutního zařízení, referent pro obráběcí stroje, kovové zboží.

Odbor všeobecného strojírenství: vedoucí odboru, referent pro speciální vozy, zásobování, odbyt, referent pro automobily, motocykly a příslušenství, referent pro zbraně a munici, slaboproud, referent pro leteckou výrobu, lodě.

Referent kádrové evidence.

celkem	Systemizace		Obsazeno	
	politických	administrat.	politických	administrat.
	13	1	10	1

XVII. oddělení – stavebního a lehkého průmyslu

Vedení oddělení: vedoucí oddělení, organizačně-technický pracovník, administrativní síla.

Odbor výroby stavebních hmot: vedoucí odboru, referent pro cement, vápno a prefabrikáty, referent pro výrobu cihel a těžkou keramiku, referent pro průmysl kamene, geologický průzkum a odbyt.

Odbor stavebního průmyslu: vedoucí odboru, referent pro bytové a pozemní stavby, stavomontáže, referent pro kombináty a Stavoprojekt, referent pro BH stavby a Strojní závody, referent pro průmyslové stavby, inženýrské stavby a Hydroprojekt.

Odbor lehkého průmyslu a místního hospodářství: vedoucí odboru, referent pro bavlnu, vlnu, pomocné provozy, referent pro oděvy, pletárny, len, referent pro kůži, sklo a keramiku, Sběrné suroviny, referent pro výrobní komunální podniky, referent pro výrobní družstva.

Referent pro kádrovou evidenci.

celkem	Systemizace		Obsazeno	
	politických	administrat.	politických	administrat.
	18	1	14	1

XVIII. oddělení – zemědělství, potravinářského a dřevařského průmyslu

Vedení oddělení: vedoucí oddělení, 2 zástupci vedoucího, organizačně-technický sekretář, 2 administrativně-techničtí pracovníci.

Odbor JZD: vedoucí odboru, referát pro otázky zakládání a upevňování JZD, referát orgánů JZD, referát pro organizačně-provozní otázky JZD, referát pro výchovu členů, referát pro JZD IV. typu.

Odbor státních statků: vedoucí odboru, referát pro práci zástupců ředitelů pro politickou práci, referát pro vyšší orgány (ústředí a kraje), referát pro statky.

Odbor pro strojně-tractorové stanice: vedoucí odboru, referát pro práci zástupců ředitelů pro politickou práci, referát pro vedoucí orgány (ústředí a kraje), referát pro tractorové stanice.

Odbor pro rostlinnou a živočišnou výrobu: vedoucí odboru, referát pro rostlinnou výrobu, referát pro živočišnou výrobu.

Odbor pro výkup zemědělských výrobků: vedoucí odboru, referát pro vedoucí orgány (ústředí a kraje), referát pro práci plnomocníků, referát pro sledování výkupu a pro výkupní sklady.

Odbor přípravy kádrů: vedoucí odboru, referát zemědělských škol a pro krátkodobé odborné kurzy, referát pro výzkumné zemědělské ústavy a pro ČAZV, referát pro zemědělskou propagaci, referát pro zemědělské kádry v orgánech lidové správy.

Odbor pro lesy a dřevařský průmysl: vedoucí odboru, referát pro pěstění a těžbu dřeva, referát pro nábytkářský průmysl, překlízkárny a pily, referát pro drobnou dřevovýrobu, papír a celulózu.

Odbor pro potravinářský průmysl: vedoucí odboru, referát pro průmysl mléka a masa, referát pro průmysl tuků, cukrovinek a pekáren, referát pro průmysl cukru, lihovary a konzervárny.

Odbor pro evidenci kádrů: vedoucí odboru, referent.

celkem	Systemizace		Obsazeno	
	politických	administrat.	politických	administrat.
	41	2	33	2

XIX. oddělení – dopravy a spojů

Vedení oddělení: vedoucí oddělení, organizačně-technický pracovník, administrativní síla.

Odbor železniční dopravy: vedoucí odboru, 3 referenti pro železniční dopravu.

Odbor ostatní dopravy: vedoucí odboru, referent pro leteckou a vodní dopravu a cestovní ruch, referent pro automobilovou dopravu, autoopravny a údržbu silnic.

Odbor pro spoje: vedoucí odboru, referent pro telekomunikace a radio-komunikace, referent pro poštovní provoz a distribuci tisku.

Referát kádrové evidence: referent.

celkem	Systemizace		Obsazeno	
	politických	administrat.	politických	administrat.
	13	1	10	1

XX. oddělení – brannosti a bezpečnosti

Vedení oddělení: vedoucí oddělení, organizačně technický pracovník, administrativní síla.

Odbor národní obrany: vedoucí odboru, vedoucí referent pro brannou výchovu, referent, vedoucí referent pro společné úkoly s HPS, referent, referent pro nábor do armády, vedoucí referent pro CO, referent, vedoucí referent pro brannou evidenci, 2 pomocní referenti.

Odbor Národní bezpečnosti: vedoucí odboru, vedoucí referent pro Státní bezpečnost, referent, vedoucí referent pro Veřejnou bezpečnost, referent, vedoucí referent pro ÚO KSČ na MNB, referent, referent pro nábor do SNB, referent pro Pohraniční a Vnitřní stráž, referent pro pasy a víza, pomocný referent.

Odbor tělovýchovy a sportu: vedoucí odboru, 2 referenti.

Referát kádrové evidence: vedoucí referent, referent.

celkem	Systemizace		Obsazeno	
	politických	administrat.	politických	administrat.
	29	1	25	1

XXI. oddělení – státní administrativy

Vedení oddělení: vedoucí oddělení, organizačně technický pracovník, administrativní síla.

Odbor národních výborů: vedoucí odboru, referent pro ministerstvo vnitra, požární ochranu, ÚNV Praha a NV na Slovensku, 2 referenti pro práci

NV v krajích Praha, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Hradec Králové, Jihlava, Olomouc, 2 referenti pro práci NV v krajích Brno, Ostrava, Ústí, Gottwaldov, Pardubice, Liberec, referent pro školy a kurzy národních výborů, referent církevní.

Odbor soudnictví: vedoucí odboru, referent pro ministerstvo spravedlnosti, referent pro Generální prokuraturu, referent pro kádry v KPR, ÚPV a NS.

Odbor zdravotnictví: vedoucí odboru, referent pro ministerstvo zdravotnictví a ústřední zdravotnické orgány, referent pro krajské a okresní zdravotnické orgány, referent pro výrobu a distribuci léčiv a zdravotního materiálu, referent pro Čs. červený kříž, referent pro Státní sanatorium a lázně.

Referát kádrové evidence: 2 referenti pro kádrovou evidenci.

celkem	Systemizace		Obsazeno	
	politických	administrat.	politických	administrat.
	25	1	21	1

XXII. oddělení – obchodu a financí

Vedení oddělení: vedoucí oddělení, zástupce vedoucího oddělení, organizačně-technický pracovník, administrativní síla.

Odbor finance: vedoucí odboru, referent pro orgány Státní banky, referent pro orgány Investiční banky, referent pro orgány státních pojišťoven a spořitelen.

Odbor pro vnitřní obchod: vedoucí odboru, 2 referenti pro organizace vnitřního obchodu.

Odbor zahraničního obchodu: vedoucí odboru, 2 referenti pro orgány zahraničního obchodu.

Referát pro státní kontrolu: referent pro orgány státní kontroly.

Referát kádrové evidence: referent pro kádrovou evidenci.

celkem	Systemizace		Obsazeno	
	politických	administrat.	politických	administrat.
	14	1	11	1

Struktura aparátu ÚV KSČ, rok 1955

Organizační sekretariát ÚV KSČ

První tajemník ÚV KSČ A. Novotný, tajemníci Köhler, Hendrych, Krutina, Pašek a přizvaní.

Kancelář A. Novotný: pomocníci Fatka, Diviš, Lukáš + 2 pracovníci.

Kancelář Köhler: pomocník Šimon + 3 pracovníci.

Kancelář Hendrych: pomocník Kolomazník + 3 pracovníci.

Kancelář Krutina: pomocník Vančata + 2 pracovníci.

Kancelář Pašek: pomocník V. Brož + 2 pracovníci.

Oddělení stranických orgánů, ROH, ČSM, Národní fronty – vedoucí Květ. Innemann, zástupci Pastyřík, Zika, Altrichter, Belech + 5 pracovníků:

odbor kádrové evidence (5), územní odbory pro krajské organizace: Praha, Ústí, Ostrava (5), Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary (4), Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava (5), Brno, Olomouc, Gottwaldov (4), ÚV KSS, Bratislava, Nitra, Banská Bystrica, Žilina, Košice, Prešov (5); odbor organizační otázky a stanovy strany, regul. slož. str., statistika (10), odbor stranické informace a dokumenty (11), odbor jednotné stranické legitimace (37), odbor přípravy kádrů (6), odbor ROH (6), odbor ČSM (5), odbor Národní fronty (3), redakce Život strany (13), odbor Lidové milice (7).

Oddělení státní administrativy a branné – vedoucí Jiří Salga, zástupci Blechta, Polanecký + 3 pracovníci:

odbor národních výborů (8), odbor Národní bezpečnosti (11), odbor národní obrany (14), odbor zdravotnictví (6), odbor soudnictví (4), odbor tělovýchova a sport (3), referát kádry pro KPR, ÚPV, NS (1), referát kádrová evidence (3).

Oddělení propagandy, agitace – vedoucí Slavík, zástupci Havlíček, Vaculík + 5 pracovníků:

odbor stranické propagace (8), odbor stranické školy (7), odbor stranická agitace (12), odbor tisku (7), pododbor místního tisku (4), odbor vydavatelský, polygrafický, knižní obchod (5), odbor rozhlas a televize (4), odbor masových organizací (5), lektorský sbor (10),

Ústav dějin KSČ (3), odbor klasikové marxismu-leninismu (8), odbor K. Gottwalda (7), odbor dějin dělnického hnutí (6), odbor muzeí a výstav (3), archiv (7), knihovna (4), hospodářský referát, 18 interních technických pracovníků, 2 externí, administrativní oddělení (14).

Oddělení školství, vědy – vedoucí Lud. Holub + 5 pracovníků:

odbor školství (8), odbor vysoké školy (3), odbor vědy (3), oddělení kultury, umění, osvěty (4), odbor umění, literatury (6), odbor filmu (3), odbor osvěty (4).

Oddělení plánování, finance – vedoucí Mamula, zástupce Mudruška + 3 pracovníci:

odbor plánovací orgány (3), odbor financí (4), odbor zahraniční obchod (4), odbor pracovní síly (3), odbor statistika (1), odbor důchodové zabezpečení (1), odbor vynálezy, normalizace, státní hmotné rezervy (1), odbor státní kontroly (1), kádrová evidence (1).

Oddělení zemědělské – vedoucí Jindřich Kouba, zástupci Šilhavý, Josef Maška + 4 pracovníci:

odbor zemědělská výroba (5), odbor výstavby JZD (5), odbor státní statky (3), odbor mechanizace zemědělství (4), odbor výkup (2), odbor zemědělské školy, věda, výzkum (5), odbor pohraničí (4).

Oddělení lehký a potravinářský průmysl a obchod – vedoucí V. Uhlíř, zástupce J. Chalupa + 5 pracovníků:

odbor lehký průmysl (5), odbor potravinářský průmysl (4), odbor lesy a dřevařský průmysl (4), odbor vnitřní obchod (4), odbor družstva (4).

Oddělení strojírenství, hutí, chemie – vedoucí Piller, zástupce Hladiš + 3 pracovníci:

odbor strojírenství (9), odbor hutí a rudných dolů (5), odbor chemie (3), kádrová evidence (1).

Oddělení paliv a energetiky – vedoucí Kolder + 2 pracovníci:

odbor paliv (7), odbor energetiky (4), referát geologického průzkumu (2), Jáchymovské doly (1).

Oddělení stavebního průmyslu a místního hospodářství – vedoucí Fr. Havlín, zástupce Veselý + 2 pracovníci:

odbor stavebního průmyslu (6), odbor stavebních hmot (4), odbor místního hospodářství (5), kádrová evidence (1).

Technické oddělení – vedoucí Jan Svoboda + 4 pracovníci:

referát evidence (3), odbor dokumentace (29), odbor dopisy, archiv (32), sekretariát CV KSČ (1), kancelář ZV ROH (1).

Hospodářská správa – vedoucí Antonín Faltýnek, zástupci Fr. Příbyl, Václav Marek + 5 pracovníků:

odbor zvláštní účely (1), referát zvláštní účely (1), referát ochrany dokumentů (2), odbor plánování a statistiky, referát hospodářské plány (9), referát statistiky (4), odbor hlavní účetní, referát hospodářsko-administrativní (7), referát účtáren (7), referát kontrolní (6), strojně-početní stanice Aritma (10), odbor osobní (1), mzdová účtárna (11), osobní referát (3), odbor řízení vydavatelských podniků (8), odbor péče o kádry (4), sociální zařízení (30), odbor správa a údržba stranického majetku (1), referát nákup a hospodářské smlouvy (5), sklady (4), referát správa a řízení základních prostředků (6), referát investiční výstavba (3), správa budov ÚV (58), odbor telekomunikací (22), účelová zařízení, technické pomocné služby (15), středisko dopravy (43), středisko autodílny (25), středisko řemeslnické dílny (17).

Mezinárodní oddělení – vedoucí Baramová, zástupce Václav Moravec + 2 pracovníci:

odbor bratrské strany (6), odbor péče o členy strany v zahraničí (5), odbor emigrace (3), informační odbor (8), pasy – víza (2).

Komise stranické kontroly – předseda Harus, tajemník Růžička, členové Tůma, Škodáček, Jonáš, Svoboda + 7 pracovníků:

I. odbor (14), II. odbor (4), III. odbor (6).

Oddělení dopravy a spojů – chybí – z r. 1953:

odbor železniční doprava, odbor ostatní doprava, odbor spoje, kádrová evidence.

Vysoká stranická škola při ÚV KSČ – rektor Vetiška, 92 politických pracovníků, 4 odborní pracovníci, 100 ostatní.

SÚA, fond 05/1, sv. 16, a.j. 241, zpracoval v červnu 1968 L. Rykl v komisi ÚV KSČ pro dokončení stranické rehabilitace.

Seznam funkcí v aparátu ÚV KSČ v roce 1955 (červen–červenec)

Kanceláře tajemníků ÚV KSČ

Kancelář A. Novotného: 2 pomocníci tajemníka, 3 administrativní pracovníci.

Kancelář B. Köhlera: pomocník tajemníka, politický pracovník, 2 administrativní pracovníci.

Kancelář J. Hendrycha: pomocník tajemníka, 2 administrativní pracovníci.

Kancelář V. Krutiny: pomocník tajemníka, 2 administrativní pracovníci.

Kancelář V. Paška: pomocník tajemníka, 2 administrativní pracovníci.

Oddělení stranických orgánů, ROH, ČSM, NF

Vedení oddělení: vedoucí oddělení, 3 zástupci vedoucího oddělení, zástupce vedoucího oddělení a zároveň hlavní redaktor Života strany, 3 administrativní síly.

Odbor kádrové evidence: vedoucí odboru, zástupce vedoucího odboru, 3 administrativní pracovníci.

Územní odbor pro krajské organizace Praha, Ústí n.L., Ostrava: vedoucí odboru, 2 instruktoři pro Prahu, instruktor pro Ústí n.L., instruktor pro Ostravu.

Územní odbor pro krajské organizace České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary: vedoucí odboru, instruktor pro České Budějovice, instruktor pro Plzeň, instruktor pro Karlovy Vary,

Územní odbor pro krajské organizace Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava: vedoucí odboru, instruktor pro Liberec, instruktor pro Hradec Králové, instruktor pro Pardubice, instruktor pro Jihlavu.

Územní odbor pro krajské organizace Brno, Olomouc, Gottwaldov: vedoucí odboru, instruktor pro Brno, instruktor pro Olomouc, instruktor pro Gottwaldov.

Územní odbor pro krajské organizace na Slovensku a ÚV KSS: vedoucí odboru, instruktor pro ÚV KSS, instruktor pro Bratislavu a Nitru, instruktor pro Banskou Bystricu a Žilinu, instruktor pro Košice a Prešov.

Odbor organizačních otázek a stanov strany: vedoucí odboru, 4 instruktoři pro otázky stanov strany a organizační otázky, instruktor k otázkám

regulace růstu a složení strany, instruktor pro statistiku, 3 administrativně-technické pracovníce pro zpracování statistiky, měsíčního hlášení atd.

Odbor stranických informací a dokumentace: vedoucí odboru, 5 instruktorů pro informaci, 3 pracovníci pro zpracování dokumentace, pracovník pro zpracování zápisů nižších stranických orgánů, administrativně-technická pracovníce.

Odbor jednotné stranické legitimace: vedoucí odboru, instruktor pro archiv členských dokladů, 2 instruktoři pro otázky členství, 5 instruktorů jednotné stranické legitimace, 28 administrativně-technických pracovníc.

Odbor přípravy kádrů: vedoucí odboru, 5 instruktorů.

Odbor ROH: vedoucí odboru, instruktor pro orgány ROH, instruktor pro svazy obchodu, zemědělství a místního hospodářství, instruktor pro svazy těžkého průmyslu, instruktor pro svazy lehkého průmyslu, instruktor pro nevýrobní svazy.

Odbor ČSM: vedoucí odboru, 4 instruktoři pro otázky ČSM.

Odbor Národní fronty: vedoucí odboru, 2 instruktoři pro otázky NF a ostatních politických stran.

Redakce Život strany: hlavní redaktor (zároveň zástupce vedoucího oddělení), zástupce hlavního redaktora ve funkci vedoucího odboru, redaktor pro úsek ideologické práce, propagandy, vědy, umění a škol, redaktor pro úsek agitace, masové politické práce a tisku, redaktor pro otázky stranické práce na úseku zemědělství, státní správy a NV, redaktor pro otázky stranické práce na úseku průmyslu, stavebnictví, obchodu, dopravy, místního hospodářství a ROH, redaktor pro otázky bibliografie a přenášení zkušeností KSSS, 3 redaktoři-korespondenti, sekretář redakce – politický pracovník, 2 administrativní pracovníce.

Odbor Lidových milicí: vedoucí odboru, 3 instruktoři úseku operačně-výcvikového, evidence kádrů, zbrojář, administrativně-technická pracovníce.

Oddělení státní administrativy a branné

Vedení oddělení: vedoucí oddělení, 2 zástupci, organizačně-technický pracovník, 2 administrativně-technické pracovníce.

Odbor národních výborů: vedoucí odboru, instruktor pro odbor NV na ÚPV a ÚNV Praha, 4 instruktoři pro práci NV v českých krajích, instruktor pro práci NV na Slovensku, instruktor pro otázky výborů žen při NV.

Odbor Národní bezpečnosti: vedoucí odboru, instruktor pro řízení a pomoc HV KSČ na MV, 2 instruktoři pro útvarové organizace KSČ ve Státní bezpečnosti, 2 instruktoři pro útvarové organizace KSČ a politická oddělení ve Veřejné bezpečnosti a NZ, referent pro nábor do útvarů

ministerstva vnitra, instruktor pro útvarové organizace KSČ v Pohraniční a Vnitřní stráž, instruktor pro útvarové organizace KSČ v CO, instruktor pro požární ochranu, pomocný referent kádrové evidence.

Odbor národní obrany: vedoucí odboru, instruktor pro práci s HPS a kádrovou práci v politickém aparátě MNO, instruktor pro politickou a kádrovou práci na ústředních úřadech a MNO, instruktor pro politickou a kádrovou práci na úseku letectva a PVOS, 2 instruktoři pro politickou a kádrovou práci na úseku I. VO, instruktor pro politickou a kádrovou práci na úseku II. VO, instruktor pro politickou a kádrovou práci na úseku místních vojenských správ, instruktor pro materiálně-technické zabezpečení armády, instruktor pro politickou a kádrovou práci na úseku vojenských škol a učilišť, referent pro vedení samostatné kádrové evidence vyšších kádrů armády, 2 instruktoři pro provádění kádrové práce ve Svazarmu, administrativně-technická síla.

Odbor zdravotnictví: vedoucí odboru, instruktor pro MZD a ústřední zdravotnické orgány, instruktor pro krajské a okresní zdravotnické orgány, instruktor pro ZO KSČ ve výrobě a distribuci léčiv, instruktor pro Československý červený kříž, instruktor pro Státní sanatorium a lázně.

Odbor soudnictví: vedoucí odboru (současně se stará o MS a GP), 2 instruktoři pro soudní a prokurátorské orgány v českých krajích a okresech, instruktor pro soudní a prokurátorské orgány ve slovenských krajích a okresech.

Odbor tělovýchovy a sportu: vedoucí odboru (současně se stará o SVTVS), instruktor pro DSO Sokol a tělovýchovu v PZ, instruktor pro DSO na závodech a tělovýchovu na školách.

Referát pro kádry KPR, ÚPV a NS: referent.

Referát pro kádrovou evidenci: vedoucí referent (současně vede evidenci kádrů KPR, ÚPV a NS), pomocný referent.

Oddělení propagandy a agitace

Vedení oddělení: vedoucí oddělení, 2 zástupci vedoucího oddělení, pomocník vedoucího oddělení, sekretářka oddělení, administrativně-technická pracovníce, referent pro kádrovou evidenci, administrativně-technická pracovníce.

II. Odbor propagandy: vedoucí odboru, zástupce vedoucího odboru, 10 instruktorů, pomocný referent, administrativně-technická pracovníce.

III. Odbor tisku, rozhlasu a televize: vedoucí odboru, zástupce vedoucího odboru, 10 instruktorů, pomocný referent.

IV. Odbor vydavatelství, žurnálů a polygrafického průmyslu: vedoucí odboru, 3 instruktoři, knihovník, administrativně-technická pracovníce.

- V. I. územní odbor: vedoucí odboru, 8 instruktorů.
- VI. II. územní odbor: vedoucí odboru, 7 instruktorů.
- VII. Redakce politické agitace: vedoucí redakce, výtvarník.
- VIII. Referát masových organizací: vedoucí referent, referent.
- IX. Referát osvěty.
- X. Referát pro kampaně: referent.
- XI. Instruktor pro církevní otázky.

Ústav dějin KSČ

- Sekretariát: ředitel, 2 zástupci ředitele, organizační tajemník.
- Odbor klasiků marxismu-leninismu: vedoucí redaktor úseku Lenin-Stalin, 4 redaktoři, pomocná redaktorka, vedoucí redaktorka úseku Marx-Engels, 3 redaktoři.
- Odbor Klementa Gottwalda: vedoucí odboru, 2 redaktoři, 3 referenti.
- Odbor dějin dělnického hnutí: vedoucí odboru, 2 redaktoři, organizační referent, 2 referenti.
- Odbor muzeí a výstav: vedoucí odboru, vedoucí referent, referent.
- Archiv: vedoucí archivu, 7 referentů.
- Knihovna: vedoucí, 3 referenti.
- Hospodářský referát: vedoucí referátu.
- Techničtí pracovníci: hospodář, 2 fotografové, 16 uklízeček a dělníků.
- Administrativní pracovníci: sekretářka ředitele a zástupců ředitele, 12 administrativních sil.

Rekapitulace

	systemizováno	stav 1.8.
Politických pracovníků propagandy a agitace	69	60
Politických pracovníků Ústavu dějin KSČ	53	41
Technických pracovníků propagandy a agitace	4	5
Administrativních pracovníků Ústavu dějin KSČ	14	13
Technických pracovníků Ústavu dějin KSČ	20	19
Externí pracovníci Ústavu dějin KSČ mimo systemizaci	-	4
Veškerí pracovníci oddělení propagandy a agitace a Ústavu dějin KSČ, t.č. mimo oddělení k 31.7.1955 celkem	160	154

Oddělení školství a vědy

Počet politických pracovníků 18, počet administrativních pracovníků 2, celkový počet 20.

Seznam pracovníků oddělení:

- Vedení oddělení: vedoucí oddělení, organizačně-technický tajemník oddělení, 2 administrativní pracovníce, 2 referenti kádrové evidence.
- Odbor školství: vedoucí odboru, 2 referenti pro jedenáctiletky, referent pro odborné školy, referent pro pedagogickou vědu, referent pro mimoškolní výchovu, 2 referentky pro výchovu učitelů.
- Odbor vysokých škol: vedoucí odboru, referent pro vyučování marxismu-leninismu, referent pro univerzity.
- Odbor vědy: vedoucí odboru, referent pro společenské vědy, referent pro technické vědy.

Oddělení kultury a umění

- Vedoucí oddělení, organizační pracovníce, referent pro kádrovou evidenci, administrativní pracovníce.
- Odbor umění a literatury: vedoucí odboru, instruktor pro literaturu, instruktor pro divadlo, instruktor pro dramatickou tvorbu a dramaturgii divadel, instruktor pro hudbu, instruktor pro výtvarné umění, instruktor pro architekturu.
- Odbor filmu: vedoucí odboru, instruktor pro zpravodajský film, instruktor pro distribuci filmu.
- Odbor osvěty: vedoucí odboru, instruktor pro knihovnictví, instruktor pro lidovou zábavu a estrády, instruktor pro lidovou tvořivost.
- Celkem 13 politických funkcí, 1 administrativní.

Oddělení plánování a financí

Vedoucí oddělení, zástupce vedoucího oddělení, organizační pracovník, 3 vedoucí odborů: plánovacích orgánů, pracovních sil, financí; 15 referentů: plánovacího odboru, zahraničního obchodu, financí, pracovních sil, důchodového zabezpečení, kádrové evidence, zahraničního obchodu, plánování, statistiky, financí, státní kontroly, zahraničního obchodu, Úřadu pro vynálezy, normalizaci a státní hmotné rezervy, financí, pracovních sil, 2 administrativní síly.

Celkový stav 23 pracovníků.

Zemědělské oddělení

Vedoucí oddělení, 2 zástupci vedoucího, organizační pracovník, kádrová evidence, 3 administrativní pracovnice.

- I. územně-operativní odbor: vedoucí, instruktoři pro kraj Praha, Brno, Hradec Králové, Pardubice, Olomouc, Gottwaldov, Ústí nad Labem.
- II. územně-operativní odbor: vedoucí, instruktoři pro kraj Plzeň, České Budějovice, Jihlava, Karlovy Vary, Liberec, Ostrava.
- III. územně-operativní odbor pro Slovensko: vedoucí, 2 instruktoři.
- IV. odbor organizačně-ekonomický pro zemědělství a výkup: vedoucí, referát pro plánování rostlinné výroby, referát pro plánování živočišné výroby, referát pro mechanizaci a STS, referát pro budování JZD, referát pro státní statky a pohraničí, referát pro zemědělské školy, referát pro výzkum a propagaci, referát pro výkup zemědělských produktů.

V oddělení 29 politických pracovníků, 3 administrativní pracovnice.

Oddělení lehký, potravinářský průmysl a obchod

Vedení oddělení: vedoucí oddělení, zástupce vedoucího oddělení, zástupce vedoucího oddělení a vedoucí III. odboru, organizační pracovník, 2 administrativní pracovnice, referent pro evidenci kádrů.

- I. odbor – lehký průmysl: vedoucí odboru, instruktor pro úsek HS bavlna, vlna, len, pletářský průmysl, instruktor pro úsek HS kůže, obuv, oděvy, instruktor pro úsek HS sklo a keramika, instruktor pro úsek pomocné provozy.
- II. odbor – potravinářský průmysl: vedoucí odboru, instruktor pro úsek kampaň průmyslu, instruktor pro úsek HS mléko, mrazírny, instruktor pro úsek HS pečivo, cukrovinky, tabák, kávový trust.
- III. odbor – lesů a dřevařského průmyslu: vedoucí odboru, instruktor pro úsek pěstění lesa, těžbu dřeva a svoz, instruktor pro úsek dřevařský průmysl, pily, nábytkový průmysl, instruktor pro úsek papírenský průmysl, drobná dřevovýroba.
- IV. odbor – vnitřní obchod: vedoucí odboru, instruktor pro úsek potravinářské zboží, instruktor pro úsek průmyslové zboží I., instruktor pro úsek průmyslové zboží II.
- V. odbor – družstva: vedoucí odboru, 2 instruktoři pro úsek spotřebních družstev, instruktor pro úsek výrobních družstev.

Oddělení paliv a energetiky

Vedení oddělení: vedoucí oddělení, organizační pracovník, pracovník kádrové evidence, administrativní pracovnice.

- I. odbor paliv: vedoucí odboru, instruktor pro OKR, instruktor pro SHR, instruktor pro HDBS, JČL Mydlovary a SUB, instruktor pro SUD Kladno, ZUD Plzeň a VUD Trutnov, instruktor pro Čs. naftové závody, zemní plyn, JML Ratiškovice, RUD Rosice, instruktor pro HS uhelný průzkum, báňské projekty, výstavbu a vědecké ústavy.
- II. odbor energetiky: vedoucí odboru, instruktor pro výstavbu elektráren, rozvodných zařízení a pro energetické ústavy, instruktor pro rozvod a výrobu elektrické energie na Moravě a na Slovensku a pro energetické dílny, instruktor pro výrobu a rozvod elektrické energie v Čechách a výrobu a rozvod plynu.
- III. referát geologického průzkumu: vedoucí referátu, instruktor pro podniky geologického průzkumu.
- IV. instruktor pro Jáchymovské doly (pracuje pod přímým vedením tajemníka ÚV KSČ s. Köhlera).

Celkový stav 15 politických pracovníků, 1 administrativní síla.

Oddělení stavebního průmyslu a místního hospodářství

Vedoucí oddělení, zástupce vedoucího oddělení, sekretářka oddělení, organizačně-technický pracovník, kádrová evidence, vedoucí I. odboru – stavební průmysl, 5 instruktorů pro ZO ve stavebním průmyslu, vedoucí II. odboru – stavební hmoty, 3 instruktoři pro ZO ve stavebních hmotách, vedoucí III. odboru – místní hospodářství, 4 instruktoři pro ZO v místním hospodářství, organizačně-technický pracovník.
19 politických pracovníků, 2 administrativní síly, 21 pracovníků XI. oddělení.

Oddělení dopravy a spojů

Vedoucí oddělení, organizační sekretář, sekretář vedoucího oddělení, vedoucí I. odboru železniční dopravy, 3 instruktoři, vedoucí II. odboru – ostatní doprava, 2 instruktoři, vedoucí III. odboru – spoje, instruktor, kádrový referent.

Vedoucí oddělení, zástupce vedoucího oddělení, pomocník vedoucího oddělení, sekretářka vedoucího oddělení.

Odbor bratrských stran: vedoucí odboru (zároveň zástupce vedoucího oddělení), 4 referenti, odborná administrativní síla.

Odbor péče o členy strany v zahraničí: vedoucí odboru, vedoucí referent, 2 instruktoři, finanční účetní.

Odbor emigrace: vedoucí odboru, 4 instruktoři.

Odbor technický: vedoucí odboru, finanční účetní.

Informační odbor: vedoucí odboru, 6 referentů, 2 překladatelky.

Pasy, víza: vedoucí referent, pomocný referent (kádrový).

Celkový stav pracovníků koncem července 32. Z toho: politických pracovníků 26, odborných 5, administrativní 1.

Technické oddělení

Kancelář vedoucího oddělení: vedoucí oddělení, 2 zástupci vedoucího, politický pracovník, administrativní pracovnice.

Referát evidence: vedoucí, politický pracovník, administrativní pracovnice.

I. odbor – dokumentace: vedoucí, 7 politických pracovníků, 15 odborných pracovníků, 2 techničtí pracovníci, 3 administrativní pracovnice.

II. odbor – písárna, tiskárna: vedoucí, 12 odborných pracovníků, 11 technických pracovníků, 18 administrativních pracovníků.

III. odbor – dopisů, archiv: vedoucí, 9 politických pracovníků, 8 technických pracovníků, 15 administrativních.

Sekretariát CV KSČ: administrativní pracovnice.

Závodní výbor ROH: administrativní pracovnice.

Politických pracovníků 24, odborných pracovníků 26, administrativních pracovníků 39, technických pracovníků 22, celkem 111.

SÚA, fond 05/1, sv. 16, a.j. 241.

Struktura aparátu ÚV KSČ v březnu 1956

Sekretariát ÚV KSČ

Kancelář A. Novotného: pomocníci Diviš, Fatka + 3 pracovníci.

Kancelář Hendrycha: pomocník Kolomazník + 1 pracovník.

Kancelář Köhlera: pomocník B. Šimon + 2 pracovníci, zvláštní odbor Jáchymovské doly – vedoucí Růžička + 2 pracovníci.

Kancelář Paška: pomocník V. Brož + 3 pracovníci.

Oddělení stranických orgánů, ROH, ČSM a NF – vedoucí Pastyřík, zástupci Klecák, Zika, Altrichter + 5 pracovníků:

odbor kádrové evidence (5), územní odbory: Praha, Ústí nad Labem, Ostrava (5), České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary (3), Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava (5), Brno, Olomouc, Gottwaldov (4), ÚV KSS, Bratislava, Nitra, Banská Bystrica, Žilina, Košice, Prešov (5), odbor organizačních otázek a stanov strany (10), odbor stranických informací a dokumentace (11), odbor jednotných stranických legitimací (37), odbor přípravy kádrů (6), odbor ROH (6), odbor ČSM (5), odbor NF (3), redakce Život strany (17), odbor Lidových milic (7).

Oddělení orgánů státní moci a státní správy – vedoucí Innemann, zástupce Polanecký + 2 pracovníci:

odbor národní výbory (8), odbor zdravotnictví (6), odbor soudnictví (5), odbor tělovýchovy (3), referát kádrové práce na KPR ÚNV, NS (1), referát kádrové evidence (2).

Oddělení propagandy a agitace – vedoucí Slavík, zástupci Vaculík, Kabrhel + 3 pracovníci:

odbor propagandy (13), odbor rozhlas, tisk televize (12), odbor vydavatelství žurnálů a polygrafického průmyslu (7), územní odbory: Praha, České Budějovice, Ústí nad Labem, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Karlovy Vary (8), Jihlava, Olomouc, Gottwaldov, Brno, Ostrava, Bratislava (7), redakce Politické agitace (2), referát masových organizací (2), referát osvěty, referát kampaně (1), referát pro církevní otázky (1), Ústav dějin KSČ (3), odbor klasiků marxismu-leninismu (10), odbor K. Gottwalda (6), odbor dějin

dělnického hnutí (5), odbor muzea – výstavy (3), archiv (9), knihovna (4), hospodářský referát (20), odbor statistika (1), odbor důchodové zabezpečení (1).

Oddělení školství a vědy – vedoucí L. Holubec + 3 pracovníci:

odbor školství (7), odbor vysoké školy (6), odbor vědy (4), kádrová evidence (1).

Oddělení plánování a financí – vedoucí Mamula, zástupce Mudruňka + 2 pracovníci:

odbor plánovací orgány (5), odbor financí (3), odbor zahraniční obchod (5), odbor pracovní síly (2), kádrová evidence (1), odbor státní kontroly (1).

Oddělení zemědělství – vedoucí Klíma, zástupci Petříček, Muška + 5 pracovníků:

územní operativní odbory: Plzeň, České Budějovice, Karlovy Vary, Liberec, Jihlava, Ostrava (6), Praha, Ústí nad Labem, Hradec Králové, Pardubice, Brno, Olomouc, Gottwaldov (8), Slovensko (3), odbor organizačně ekonomický pro zemědělský výkup (13).

Oddělení lehký, potravinářský průmysl, obchod – vedoucí V. Uhlíř, zástupci J. Chalupa, Měchura + 4 pracovníci:

odbor lehký průmysl (5), odbor potravinářský průmysl (4), odbor lesy a dřevařský průmysl (4), odbor státní obchod (4), odbor družstva (4), kádrová evidence (1).

Oddělení strojírenství, hutí a chemie – vedoucí Piller, zástupce Karel Skála + 3 pracovníci:

odbor automobily (3), odbor hutě (4), odbor chemie (4), odbor těžké strojírenství (5), odbor přesné strojírenství (3), kádrová evidence (1).

Oddělení paliv, energetiky – vedoucí Kolder + 2 pracovníci:

odbor paliv (7), odbor energetiky (4), referát geologický průzkum (2), kádrová evidence (1).

Oddělení stavebního průmyslu – vedoucí František Havlín + 2 pracovníci:

odbor stavební průmysl (8), odbor stavební hmoty (4), odbor místní hospodářství (5), evidence kádrů (1).

Oddělení mezinárodní – vedoucí G. Souček, zástupce V. Moravec + 2 pracovníci:

odbor bratrské strany (7), péče o členy strany v zahraničí (8), odbor technický (3), odbor emigrace (5), odbor informační (8), referát pasy, víza (2).

Oddělení státní administrativy – vedoucí Jiří Salga, zástupce Blechta + 2 pracovníci:

odbor bezpečnostní (8), odbor národní obrany (11), odbor Svazarmu a civilní obrany (4), referát kádrové evidence (1).

Oddělení dopravy a spojů – chybí – stav z r. 1953:

odbor železniční doprava, ostatní doprava, odbor spoje, kádrová evidence.

Hospodářská správa ÚV – vedoucí Faltýnek, zástupci Vl. Ryšavý, Marek + 5 pracovníků:

odbor zvláštní účely (1), referát zvláštní účely (1), referát ochrana dokumentů (13), odbor plánování a statistiky, referát hospodářské plány (7), referát statistiky (5), odbor hlavní účetní (7), referát účtáren (7), referát kontrolní (4), strojně-početní stanice Arima (9), odbor osobní (1), mzdová účtárna (11), osobní referát (2), odbor řízení vydavatelských podniků (7), odbor péče o kádry (4), sociální zařízení (10), odbor správa a údržba stranického majetku (1), referát nákup a hospodářské smlouvy (4), sklady (4), referát správa a řízení základních prostředků (6), referát investiční výstavba (4), správa budov ÚV (54), odbor telekomunikace (19), účelové zařízení, technické pomocné služby (17), středisko dopravy (42), středisko autodílny (25), středisko řemeslnické dílny (19).

Technické oddělení ÚV – vedoucí Svoboda, zástupci Vl. Kadlec, Fapšo + 2 pracovníci:

referát evidence (3), odbor dokumentace (2), referát příprava materiálů (4), sledování a kontrola plnění usnesení (2), administrativně-technická příprava materiálů (17), odbor písárna, stenograf., tiskárna (45), odbor dopisy, archiv (17), doručovatelé (3), archiv (12), sekretariát CV KSČ (1), ZV ROH (1).

Komise stranické kontroly.

Vysoká stranická škola – rektor R. Vetiška.

SÚA, fond 05/1, sv. 17, a.j. 242, zpracoval v červnu 1956 L. Rykl v komisi ÚV KSČ pro dokončení stranické rehabilitace.

Organizační schéma aparátu ÚV KSČ k 29. květnu 1965*

Organizačně-politické oddělení, vedoucí Jan Svoboda

odbory: stranických orgánů,
pro práci a výstavbu strany,
přípravy a rozmísťování kádrů,
společenských organizací a státních orgánů,
členské evidence a statistiky.

Ideologické oddělení, vedoucí Pavel Auersperg

odbory: stranické teoretické práce a propagandy,
stranické výchovy a masové politické práce,
tisku, rozhlasu, televize a vydavatelství,
umění.

Oddělení školství a vědy, vedoucí Josef Havlín

odbory: odbor základních a středních škol,
vysokých škol a vědy.

Státně-hospodářské oddělení, vedoucí Bohumil Šimon

odbory: národohospodářského plánování,
vědeckého řízení národního hospodářství,
hospodářských vztahů se zahraničím,
vědecko-technického rozvoje,
investiční výstavby a architektury,
financování národního hospodářství.

Oddělení těžkého průmyslu, vedoucí Ladislav Adamec

odbory: ekonomiky těžkého průmyslu,
strojírenský,
hutí a rudných dolů,
chemie,
stavebnictví,
paliv, geologie a radioaktivních surovin,
energetiky.

* Dokument „Zaměření činnosti a uspořádání oddělení a Ústřední revizní a kontrolní komise ÚV KSČ“ schválil sekretariát ÚV KSČ 29. května 1965.

Oddělení zemědělství, vedoucí Jan Havelka

odbory: výroby a nákupu zemědělských produktů,
materiálně-technického zásobování zemědělství, lesního,
a vodního hospodářství,
zemědělské ekonomiky,
zemědělské vědy a výzkumu.

Oddělení životní úrovně, vedoucí Miloslav Vecker

odbory: výroby a spotřeby průmyslového spotřebního zboží,
výroby a spotřeby potravinářského zboží,
služeb a místní výroby,
zdravotnictví,
osobní a společenské spotřeby.

Státně-administrativní oddělení, vedoucí Miroslav Mamula

odbory: obrany,
bezpečnosti,
soudů a prokuratury,
Lidových milicí (štáb velitele LM v ČSSR).

Oddělení dopravy a spojů, vedoucí Jaromír Koláčný

odbory: železniční dopravy
neželezničních doprav,
spojů.

Mezinárodní oddělení, vedoucí Oldřich Kaderka

odbory: pro stranickou a kádrovou práci na ministerstvu,
zahraničních věcí a zastupitelských úřadech,
pro socialistické země,
pro kapitalistické země,
pro rozvojové země,
pro zahraniční styky společenských organizací,
státních orgánů a pro mezinárodní organizace,
politicko-informační skupina,
referát péče o zahraniční hosty.

Hospodářské oddělení, vedoucí Antonín Faltýnek

odbory: kontroly, plánování, rozpočtů, institucí,
hospodářské administrativy a hospodaření ČSM,
stranických podniků,
pro řízení investiční výstavby, generálních oprav,
péče o zahraniční hosty, rekreace, léčebná péče,
nákupu a služeb,
zvláštních úkolů a telekomunikací,

centrální evidence, pošty, kurýrní výpravy,
všeobecné písárny a tiskárny.

Ústřední kontrolní a revizní komise, předseda Pavel Hron
odborní: politicko-kontrolní a stížnostní,
revizní,
disciplinární.

Odpovědnost tajemníků ÚV KSČ za jednotlivá oddělení

A. Novotný odpovídá:

za řízení a přípravu jednání ústředních orgánů strany,
za státně-administrativní oddělení,
za vrcholné orgány Národní fronty.

J. Hendrych odpovídá:

za organizačně-politické oddělení,
za ideologické oddělení,
je předsedou ideologické komise ÚV KSČ.

D. Kolder odpovídá:

za státně-hospodářské oddělení,
za oddělení těžkého průmyslu,
je předsedou ekonomické komise ÚV KSČ.

V. Koucký odpovídá:

za mezinárodní oddělení,
za oddělení školství a vědy,
je předsedou právní komise ÚV KSČ.

F. Penc odpovídá:

za oddělení životní úrovně,
za oddělení dopravy a spojů.

L. Štrougal odpovídá:

za zemědělské oddělení,
za hospodářské oddělení,
je předsedou zemědělské komise ÚV KSČ.

*Zaměření činnosti a uspořádání oddělení a Ústřední kontrolní a revizní komise
ÚV KSČ (Výtah z materiálu sekretariátu ÚV KSČ ze dne 29. května 1965), tisk,
Praha, červen 1965.*

Systemizace pracovníků oddělení ÚV KSČ k 31.12.1966

Oddělení	politický	odborní	administrat.	technický	celkem	skutečný stav
Kancelář tajemníka	22	24	10	-	56	2
I. org. pol.	67	11	43	-	121	120
II. ideolog.	53	7	6	-	66	59
III. šk. a vědy	23	1	1	-	25	21
IV. stát. hosp.	44	-	4	-	48	37
V. těž. prům.	47	3	-	-	50	48
VI. zeměd.	27	-	3	-	30	27
VII. živ. úrovně	32	2	-	-	34	30
VIII. stát. admin.	41	3	1	-	45	42
IX. dopravy a spojů	15	1	-	-	16	14
X. mezinárodní	43	5	3	-	51	47
XI. hospod.	14	52	19	42	127	121
Život strany	14	1	2	-	17	17
ÚKRK	42	5	2	-	49	45
Celkem	484	115	94	42	735	686

(V počtu administrativních pracovníků při I. oddělení je započítáno 10 osob, které pracují v odboru členské evidence a statistiky jako brigádnice.)

V institucích a zařízeních ÚV KSČ

VŠP	131	44	26	96	297	299
Ústav dějin	46	45	15	19	125	128
Nová mysl	19	-	3	-	22	22
ZO KSČ	-	-	1	-	1	1
ZV ROH	2	-	1	-	3	3
Muzea:						
V. I. Lenina a Kl. Gottwalda	6	13	3	26	48	50
Muzea v Brně	2	3	1	5	11	10
Celkem	206	105	50	146	507	513
Stran. podnik služeb, účelové zařízení ÚV KSČ	-	28	12	384	424	403

Systemizace pracovníků oddělení ÚV KSČ k 30.9.1967

Oddělení	politictí	odborní	administrat.	techničtí	celkem	skutečný stav
Sekr. I. taj.	13	24	2	-	39	39
Kanc. taj.	14	11	-	-	25	26
I. org. pol.	64	14	36	-	114	108
II. ideolog.	51	7	6	-	64	55
III. šk. a vědy	23	1	1	-	25	25
IV. stát. hosp.	37	1	2	-	40	30
V. těž. prům.	64	4	-	-	68	66
VI. zeměd.	30	1	2	-	33	32
VII. živ. úrov.	33	2	-	-	35	32
VIII. st. admin.	21	3	1	-	45	40
IX. st. vol. org.	13	1	-	-	14	12
X. mezinár.	43	5	3	-	51	44
XI. hospod.	14	52	19	42	127	120
XII. mládeže	15	1	-	-	16	10
Život strany	14	1	2	-	17	15
ÚKRK	42	5	2	-	49	43
Celkem	511	133	76	42	762	697

V institucích a zařízeních ÚV KSČ

VŠP	156	50	35	100	341	307
ZV ROH (VŠP)	-	-	1	-	1	1
Ústav dějin	49	44	13	19	125	128
Nová mysl	19	-	3	-	22	19
Ústav pro polit. vědy	-	-	-	-	-	-
ÚV KSČ	1	-	-	-	1	5
Muzea	-	-	-	-	-	-
V. I. Lenina a	-	-	-	-	-	-
Kl. Gottwalda	6	13	3	26	48	51
Celkem	231	107	55	145	538	511
Stran. podnik služeb, účelové zařízení	-	-	-	-	-	-
ÚV KSČ	-	28	12	382	422	395

Systemizace pracovníků oddělení ÚV KSČ k 30.9.1968

Oddělení	politictí	odborní	administrat.	techničtí	celkem	skutečný stav
Sekr. I. taj.	13	24	2	-	39	39
Štáb LM	6	1	1	-	8	7
Kanc. taj.	15	11	-	-	26	22
I. org. pol.	53	16	31	-	100	101
II. ideolog.	30	4	4	-	38	35
III. šk. a vědy	23	1	1	-	25	16
IV. stát. hosp.	37	1	2	-	40	24
V. průmyslu	64	1	3	-	68	55
VI. zem. a výž.	30	1	2	-	33	28
VII. živ. úrovně	33	2	-	-	35	26
VIII. stát. adm.	-	-	-	-	-	-
IX. st. vol. org.	21	1	2	-	24	24
X. mezinárodní	43	7	2	-	52	43
XI. hospod.	14	52	19	42	127	119
XII. spol. org.	22	1	1	-	24	19
XIII. TRT	10	1	1	-	12	10
XIV. kultury	12	2	2	-	16	15
XV. útvar svodných informací	6	-	1	-	7	46
ÚKRK	41	6	2	-	49	40
Celkem	473	132	76	42	723	669

V institucích a zařízeních ÚV KSČ

VŠP	156	53	36	102	347	316
ZV ROH (VŠP)	-	-	1	-	1	1
Ústav dějin socialismu	49	44	12	20	125	125
Ústav pro polit. vědy	-	-	-	-	-	-
ÚV KSČ	1	-	-	-	1	9
Muzea: V. I. Lenina a Kl. Gottwalda	6	13	3	26	48	53
Celkem	212	110	52	148	522	504
Stran. podnik služeb, účelové zařízení	-	-	-	-	-	-
ÚV KSČ	-	33	3	386	422	396
Stav pracovníků v Muzeu dělnického hnutí v Brně	-	-	-	-	-	-
Muzeum	2	3	1	5	11	10

SÚA - A ÚV KSČ

Organizační schéma aparátu ÚV KSČ k 31. prosinci 1967

SJEZD KSČ

Ústřední kontrolní a revizní komise

	Systemizováno	Skutečný stav
Politických pracovníků	41	37
Ostatní pracovníci	8	6
Celkem	49	43

Ústřední výbor – komise ÚV KSČ – předsednictvo – sekretariát.

I. TAJEMNÍK (Novotný)
Sekretariát I. tajemníka

	Systemizováno	Skutečný stav
Politických pracovníků	13	13
Ostatní pracovníci	26	26
Celkem	39	39

VIII. Státně administrativní

	Systemizováno	Skutečný stav
Politických pracovníků	41	35
Ostatní pracovníci	5	5
Celkem	46	40

XI. Hospodářské

	Systemizováno	Skutečný stav
Politických pracovníků	14	14
Ostatní pracovníci	113	106
Celkem	127	120

TAJEMNÍK (Hendrych)
Kancelář tajemníka

I. Organizačně-politické

	Systemizováno	Skutečný stav
Politických pracovníků	64	57
Ostatní pracovníci	50	47
Celkem	114	104

II. Ideologické

	Systemizováno	Skutečný stav
Politických pracovníků	51	44
Ostatní pracovníci	13	12
Celkem	64	6

XII. Mládeže

	Systemizováno	Skutečný stav
Politických pracovníků	15	11
Ostatní pracovníci	1	1
Celkem	16	12

Život strany

	Systemizováno	Skutečný stav
Politických pracovníků	14	12
Ostatní pracovníci	3	3
Celkem	17	15

TAJEMNÍK (Koucký)
Kancelář tajemníka

III. Školství a vědy

	Systemizováno	Skutečný stav
Politických pracovníků	23	23
Ostatní pracovníci	2	2
Celkem	25	25

X. Mezinárodní

	Systemizováno	Skutečný stav
Politických pracovníků	43	36
Ostatní pracovníci	9	9
Celkem	52	45

TAJEMNÍK (Štrougal) Kancelář tajemníka

IV. Státně-hospodářské

	Systemizováno	Skutečný stav
Politických pracovníků	37	27
Ostatní pracovníci	3	3
Celkem	40	30

VII. Životní úroveň

	Systemizováno	Skutečný stav
Politických pracovníků	33	30
Ostatní pracovníci	2	2
Celkem	35	32

TAJEMNÍK (Kolder) Kancelář tajemníka

V. Průmyslu

	Systemizováno	Skutečný stav
Politických pracovníků	64	62
Ostatní pracovníci	4	4
Celkem	68	68

TAJEMNÍK (Sádovský) Kancelář tajemníka

VI. Zemědělské, hospodářské a výživy

	Systemizováno	Skutečný stav
Politických pracovníků	30	28
Ostatní pracovníci	3	4
Celkem	33	32

IX. Státních volených orgánů

	Systemizováno	Skutečný stav
Politických pracovníků	13	12
Ostatní pracovníci	1	1
Celkem	14	13

	Systemizováno	Skutečný stav
Vysoká škola politická		
Politických pracovníků	156	134
Ostatní pracovníci	185	175
Celkem	341	309

	Systemizováno	Skutečný stav
Ústav pro politické vědy		
Politických pracovníků	1	1
Ostatní pracovníci	-	-
Celkem	1	1

	Systemizováno	Skutečný stav
Ústav dějin socialismu		
Politických pracovníků	49	51
Ostatní pracovníci	76	76
Celkem	125	127

	Systemizováno	Skutečný stav
Stranická muzea		
Politických pracovníků	6	5
Ostatní pracovníci	42	46
Celkem	48	51

	Systemizováno	Skutečný stav
Nová mysl		
Politických pracovníků	18	17
Ostatní pracovníci	3	3
Celkem	21	20

	Systemizováno	Skutečný stav
Rudé právo		
Politických pracovníků	100	104
Ostatní pracovníci	83	67
Celkem	183	171

	Systemizováno	Skutečný stav
Stranický podnik služeb		
Politických pracovníků	-	-
Ostatní pracovníci	422	398
Celkem	422	398

Uložení chybí.

Přehled o politických pracovních aparátu ÚV KSČ, srpen 1968

Podle členství ve straně

	do roku 1944	1945-47	1948 a déle	celkem
	31	314	82	427
v %	7,3	73,5	19,2	100

Věkové složení

	Počet	%	věkový průměr
do 25 let	14	3,3	
36-40	76	17,8	
41-45	158	37	
46-50	121	28,3	
51-55	35	8,3	
56-60	19	4,4	
přes 60	4	0,9	44,66

Délka praxe ve stranickém aparátě KSČ

	do 4 let	do 10 let	do 14 let	do 18 let	přes 18 let
	61	92	66	120	88
%	14,3	21,5	15,5	28,1	20,6

Národnostní složení

	národnost česká	slovenská
	407	20
%	95,3	4,7

Původní povolání

dělníci		zemědělci		ostatní		z toho v r. 1968		
1965	1968	1965	1968	1965	1968	technici	úředníci	služby
275	248	2	16	171	163	11	77	26
% 61,4	58,1	0,4	3,7	38,2	38,2	2,6	18,0	6,1

Sociální původ

	z dělnické rodiny		ze zemědělské rodiny		ostatní	
	1965	1968	1965	1968	1965	1968
	326	293	33	43	89	91
%	72,8	68,6	7,4	10,1	19,8	21,3

Stranické vzdělání v %

	1968	1965	1963	1961
Vysoká škola politická	47,0	37,8	35,0	32,6
1-2leté školy	18,9	19,6	20,3	25,1
kurzy do 6 měsíců	23,0	31,2	26,8	26,0
základní stranická výchova	11,1	11,4	17,9	16,3

Všeobecné vzdělání v %

	1968	1965	1963	1961
základní vzdělání	17,0	24,3	46,0	63,5
středoškolské vzdělání	13,7	15,7	27,8	18,1
vysokoškolské vzdělání	69,0	60,0	26,2	15,3

SÚA - A ÚV KSČ.

**The Apparat of the Central Committee
of the Czechoslovak Communist Party,
1948-1968**

Karel Kaplan

The apparatus of the Communist Party of Czechoslovakia held the key position in the system of Communist power. It became the executor and co-creator of official policy. Its role in the power mechanism was not limited merely to ensuring the political decision-making of the leadership. Its sphere of influence and the weight of its power were so great that it was among the most basic pillars of the Communist regime. Its activity and the development of its structure deserve far greater scholarly attention than has hitherto been paid them. The present study is a step in that direction, helping to fill in this blank in post-war Czechoslovak history.

This publication is divided into two parts. The first part is a study dealing with the position of the apparatus in general, including a concise description of the structure of the secretariat of the Party's central committee and the relations between its various elements. The second part consists of documents (*přílohy*) containing a diagram of the structure of the apparatus of the central committee and a list of the positions within it. The focus is on the apparatus's development after 1948, and the previous period is described only in a brief overview (*Documents 1-4*).

The structure of the apparatus of the central committee underwent frequent changes. The documents included here illustrate the most striking changes brought about by political events or transformations, the most important of which include the coup d'état in February 1948 and the establishment of Communist totalitarian power. The role and mission of the Party changed, as it went from being a party struggling for power to being the party in power and the main organization for the execution of power. The structure of the apparatus of the central committee adapted itself to the new mission and took on its definitive form in the years 1949-1951 (*Documents 6-9*). The recall of General Secretary Rudolf Slanský and the harsh criticism of the omnipotent status and work of the apparatus as a 'second centre of power' led to changes in its structure (*Documents 10-12*), of which Gottwald's attempt at change was applied for only a few months in 1953 (*Documents 13-14*).

Attempts in the years 1951-1953 to do away with the omnipotence of the Party secretariat and of the apparatchiks did not yield the desired results. Although there did occur a weakening of their power positions, this was

only temporary. The return to its strong position only confirmed the fact that the apparatus was essential for the stability of the Communist regime. From 1955 on, the apparatus's power increased systematically and its structure remained more or less unchanged. Nevertheless, from the mid 1950s, the Party leadership tried to adapt it to the changed political situation in the country, especially to the fainthearted liberalization of political relations, beginning in the 1960s (*Documents 15-19*). Leading functionaries of the secretariat of the central committee tried to raise the professional and political level of the apparatchiks, as well as shore up their 'party loyalty' and 'class attitude' (*Document 20*).

All data in the documents are from the State Central Archive and were prepared for publication by the author with the exception of documents nos. 2, 13, 15 and 17, which were prepared by Leopold Rykl, in 1968, in the Central Committee Commission for the Completion of Party Rehabilitation.

Karel Kaplan

Aparát ÚV KSČ v letech 1948–1968

Redakce Jan Jiříček, anglické résumé Derek Paton

Počítačová sazba Věra Škvorová

V ediční řadě Sešity Ústavu pro soudobé dějiny, svazek 10,

vydal Ústav pro soudobé dějiny AV ČR

Praha 1993

Publikace vyšla s přispěním

Grantové agentury České republiky a

Nadace Konráda Adenauera